

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних відносин та зовнішньої політики

**КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ**

ІСТОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН. ЧАСТИНА 2

Для спеціальності (напряму підготовки) 055 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії

Автори:

Булик М. В., доцент кафедри МВ та ЗП
посада, прізвище та ініціали

Затверджено на засіданні кафедри протокол № 1 від «30» серпня 2016 р.

ЗМІСТ КНМЗНД

Навчальна програма дисципліни.....	3
Робоча програма навчальної дисципліни.....	10
Навчальний контент.....	22
Методичні рекомендації до проведення семінарських занять.....	38
Завдання для самостійної роботи.....	46
Засоби діагностики навчальних досягнень студентів.....	48
Перелік навчально-методичних посібників, технічних засобів навчання тощо.....	60
Інформаційні матеріали бібліотеки по забезпеченню навчальними підручниками (посібниками) з дисципліни.....	63
Додатки.....	64

Міністерство освіти і науки України

Історія міжнародних відносин. Частина 2

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

підготовки ОС «Бакалавра»

(назва освітнього рівня / освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності 055 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

(код та найменування спеціальності (напряму підготовки))

(шифр за освітньою програмою НД 1.2.6)

2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: **МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Булик Максим .Володимирович, кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики МДУ

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету

“23” червня 2016 року, протокол № 11

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни “Історія міжнародних відносин. Частина 2”
складена відповідно до освітньої програми підготовки бакалавра
(назва освітнього ступеня / освітньо-кваліфікаційного рівня)

“Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії”
спеціальності (напряму)

Предметом вивчення навчальної дисципліни є міжнародні відносини та зовнішня політика держав у Новий час.

Міждисциплінарні зв'язки: «Історія міжнародних відносин» пов'язана з такими дисциплінами, як «Історія цивілізацій», «Країнознавство».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Міжнародні відносини та зовнішня політика в 1648 — 1789 рр..
2. Міжнародні відносини в 1789 — 1870 рр.
3. Міжнародні відносини в 1871 — 1918 рр.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Історія міжнародних відносин» є формування у студентів історичного мислення на основі знання процесів історичного розвитку міжнародних відносин, еволюції дипломатичної сфери, розуміння ними закономірностей та особливостей розвитку історичного процесу.

1.2. Основними завданнями дисципліни «Історія міжнародних відносин» є вивчення періодизації історія міжнародних відносин; джерел, літератури та методів дослідження проблеми; понятійно-категоріального апарату; програмного матеріалу з історії міжнародних відносин.

1.3. Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні:

знати :

- причини та передумови розвитку міжнародних процесів в XVII – початку XX ст.;
- основні етапи зовнішньої політики модерних держав;
- основні дати з історії міжнародних відносин зазначеного періоду.

вміти :

- аналізувати наукову літературу, історичні джерела;
- визначати мету дослідження; завдання та пріоритетні проблеми;
- систематизувати, класифікувати матеріал, робити узагальнення.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

- Тема 1. ВСТУПНА ЛЕКЦІЯ.
- Тема 2. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ В II ПОЛ. XVII — НА ПОЧАТКУ XVIII СТ.
- Тема 3. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ В 1714 — 1789 РР.
- Тема 4. ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА РОСІЇ В II ПОЛ. XVII — XVIII СТ.

Змістовий модуль 2

- Тема 5. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ В 1789 — 1814 РР.

Тема 6. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ В 1815 — 1848 РР.

Тема 7. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ В 1849 — 1871 РР.

Змістовий модуль 3

Тема 8. ФОРМУВАННЯ ОСНОВНИХ ПРОТИРІЧ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН В ОСТАННІЙ ТРЕТИНІ ХІХ — НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.

Тема 9. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ ТА ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА АМЕРИКАНСЬКИХ ДЕРЖАВ В II ПОЛ. ХІХ — НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.

Тема 10. СХІД В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ ТА ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ ПРОВІДНИХ ДЕРЖАВ СВІТУ В II ПОЛ. ХІХ — НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.

Тема 11. МІЖНАРОДНІ КРИЗИ ПОЧАТКУ ХХ СТ.

Тема 12. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ ТА ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ПРОВІДНИХ ДЕРЖАВ СВІТУ ПІД ЧАС ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (1914 — 1918 РР.).

3. Рекомендована література

1. Алексеева И.В. Агония сердечного согласия. — Л., 1990.
2. Аллен Дж. Реконструкция: битва за демократию в США: Битва за демократию в США, 1865 — 1875. — М., 1963.
3. Андерсон М.С. Петр Великий / Пер. с англ. В.П. Белоножко. — Ростов н / Д: Феникс, 1997.
4. Баггер Х. Реформы Петра Великого: Обзор исследований. — М.: Прогресс, 1985.
5. Бисмарк О. Мысли и воспоминания. — М.: Мысль, 1997.
6. Болховитинов Н.Н. США: проблемы истории и современная историография. — М., 1980.
7. Бондаревский Г.Л. Английская политика и международные отношения в бассейне Персидского залива (конец ХІХ — начало ХХ в.). — М., 1965.
8. Буганов В.И. Петр Великий и его время. — М.: Наука, 1989.
9. Бурин С.Н. На полях сражений Гражданской войны в США. — М., 1988.
10. Валишевский К. Петр Великий. — Кн. 3: Дело. Репринт. Воспроизв. изд. 1911г. — М.: СП. «ИКПА», 1990.
11. Великие государственные деятели России: Учеб. Пособие / Под ред. А.Ф. Кисилева. — М., 1996.
12. Вернадский Г.В. Русская история: учебник: - М., 1997.
13. Виноградов В.Н. У истоков лейбористской партии (1899 — 1900 гг.). — М., 1968.
14. Виноградов К.Б. Дэвид Ллойд Джордж. На повороте судьбы: Великая Британия и имперский федерализм. — Челябинск, 1996.
15. Виноградов К.Б. Мировая политика 60 — 80-х гг. ХІХ века: события и люди. — Л., 1991.
16. Вишпер Р.Ю. История нового времени: Учебное пособие. — К.: Ника-центр; Вист-С, 1997. — 621 с.
17. Власов Н.А. Германо-французский конфликт 1873 г. и внутренняя политика Бисмарка / www.history.pu.ru
18. Внутренняя политика царизма (середина ХVІ — начало ХХ в.). — Л., 1967.
19. Всемирная история: Учебник для вузов / Под ред. Г.Б. Поляка, А.Н. Марковой. — М: ЮНИТИ, 2001. — 496 с.
20. Голикова Н.Б. Политические процессы при Петре I: По материалам Преображенского приказа. — М.: Изд-во Моск. ун-та, 1957.
21. Григорьева И.В. Источниковедение новой и новейшей истории стран Европы и Америки: Учебник. — М.: Высш. шк., 1984. — 335 с.
22. Давидсон А.Б. Сесиль Родс и его время. — М., 1984.
23. Давидсон А.Б., Филатова И.И. Англо-бурская война и Россия // Звертатися до архівів кафедри МВ та ЗП

24. Данилов А. А. История России IX – XIX вв.: справочные материалы. – М., 1997.
25. Дебабов С.А. Япония. М., 1973
26. Дементьев И.П. Американская историография Гражданской войны в США (1861 — 1865). — М., 1963.
27. Дементьева В.А. К вопросу об экономическом сотрудничестве Великобритании и России в конце XIX ст. — начале XX в. // www.history.pu.ru
28. Документы истории Великой Французской революции: Учебное пособие: В 2-х т. — М.: Изд-во Московского университета, 1990. — 528 с.
29. Ерофеев Н.А. Очерки по истории Англии. 1815 — 1917 гг. — М., 1959.
30. Ерошкин Н.П. История государственных учреждений дореволюционной России: Учебник. – М., 1983 (3-е изд.), 1968 (2-е изд.).
31. Жигалина О.И. Великобритания на Среднем Востоке. XIX — начало XX вв. — М., 1990.
32. Заичкин И.А., Почкаев И.Н. Русская история: популярный очерк. IX – сер. XVIII в. – М., 1992.
33. Заозерский А.И. Фельдмаршал Шереметев. – М.: Наука, 1989.
34. Зарина Л.Л., Лифшиц С.Г. Британский империализм во второй половине XIX в. — М., 1970.
35. Зотова Ю. Английская экспансия в дельте Нигера во второй половине XIX в. — М., 1972.
36. Зубок Л.И. Внешняя политика США в эпоху империализма. — М., 1960.
37. Исаев И.А. История Отечества: Учебное пособие для поступающих в юридические вузы. – М., 1997.
38. Историография истории нового времени стран Европы и Америки: Учебн. Пособие для студ. вузов — А.В. Адо, И.С. Галкин / Под ред. И. П. Дементьева, И.В. Григорьева и др.— М.: Высш шк., 1990. — 512 с.
39. История Отечества: IX – середина XIX века. Хрестоматия. Часть I. – М., 1996.
40. История Петра Великого: Репринт. изд. – М.: Буклет, 1992.
41. История России IX – XIX вв.: справочные материалы. – М., 1997.
42. История России с древнейших времен до 1861 года: Учебник для вузов / Под ред. Н.И. Павленко. – М., 1996.
43. История Северной войны 1700 – 1721 гг. / Отв. Ред. И.И. Ростунов. – М.: Наука, 1987.
44. История США / Под ред. Г.Н. Севостьянова: в 4 т. — М., 1985.
45. История Франции: В 3-х т. / Ред. кол.: А.З. Манфред (отв. ред.) и др. — М.: Наука, 1972.
46. К столетию Гражданской войны в США // Сб. статей / Под ред. А.В. Ефимова, Л.Н. Зубкова. — М., 1961.
47. Кертман Л.Е. Джозеф Чемберлен и сыновья. — М., 1990.
48. Колпаков А.Д. Ирландия на путях к революции. — Ереван, 1990.
49. Костомаров Н.И. Русская история в жизнеописаниях ее главных деятелей. Кн.1 – 3 М., 1990.
50. Кудрявцев Н.В. Идея и истоки британского империализма в викторианской Англии // www.history.pu.ru
51. Кузнецова О.Н. Российская дальневосточная политика 1902 – 1904 гг. и позиция Франции // www.history.pu.ru
52. Левандовский А.П. Робеспьер. — М.: Молодая гвардия, 1965. — 304 с.
53. Маждович И.П. Японские острова. М., 1948
54. Манфред А.З. Великая Французская революция. — М.: Наука, 1983. — 431 с.
55. Манфред А.З. Наполеон Бонапарт. — 5-е изд. — М.: Мысль, 1989. — 735 с.
56. Молчанов Н.Н. Дипломатия Петра Первого. – 2-е изд. – М.: Междунар. отношения, 1986.
57. Мортон А.Л. История Англии. — М., 1950.
58. Мунчаев Ш.М., Устинов В.М. История России – М., 1997.

59. Некрасов Г.А. Роль России в европейской международной политике 1725 – 1739 гг. – М.: Наука, 1976.
60. Никитина И.А. Захват бурских республик Англией (1899 — 1902 гг.). — М., 1970.
61. Никитина И.А. Захват бурских республик Англией (1899 — 1902 гг.). — М., 1970.
62. Никифоров Л.А. Русско-английские отношения при Петре I. – М.: Политиздат, 1950.
63. Новаковский В.И. Рассказы о Петре Великом. – М.: Панорама, 1992.
64. Новая история стран Европы и Америки: Второй период: Учебник / В.И. Виноградов, Н.М. Гусева, А.М. Зверев и др.: Под ред. Е.Е. Юровской и И.М. Кривогуза. — М.: Высш шк., 1998. — 415 с.
65. Новая история стран Европы и Америки: Второй период: Учебник для студ. вузов / Под ред. А.В. Адо. — М.: Высш. шк., 1986. — 623 с.
66. Новая история: Т. 1. 1640 — 1789: Учебник / Под ред. Б.Ф. Поршнева, С.Д. Сказкина, Е.Б. Черняка. — изд. 3-е. — М.: Мысль, 1964. — 567 с.
67. Оларт Е. Петр I и женщины. – К.: Мыстецтво, 1991.
68. Орел. Военно-исторический альманах. – М., 1992. - №1.
69. Павленко Н.И. Александр Данилович Меньшиков. – М.: Наука, 1981.
70. Павленко Н.И. Птенцы гнезда Петрова. – 3-е изд.- М.: Мысль, 1989.
71. Павленко Н.И., Артамонов В.А. 27 июня 1709 года. – М.: Мол. гвардия, 1989.
72. Парфенов И.Д. Колониальная экспансия Великобритании в последней трети XIX века. — М., 1991.
73. Пименов П.С. Особенности российской геополитики в Азиатско-Тихоокеанском регионе на рубеже XIX — XX веков // www.history.pu.ru
74. Платонов С.Ф. Лекции по русской истории. – Петрозаводск, 1996.
75. Платонов С.Ф. Лекции по русской истории. – Петрозаводск, 1996.
76. Политическая история Российского государства: Учебник для вузов / Под ред. Ш.М. Мунчаева. – М., 1998.
77. Полтава. К 250-летию Полтавского сражения: Сб. статей. – М.: Изд-во АН СССР, 1959.
78. Практикум по истории России для студ. ВУЗОВ: Учебное пособие / Под ред. А.А. Данилова. – М., 1997.
79. Рассказы по русской истории: общедоступная хрестоматия / Под ред. С.П. Мельгунова и В.А. Петрушевского. – М., 1994.
80. Ревуненков В.Г. Очерки по истории Великой Французской революции. Падение монархии 1789 — 1792 гг. — Л.: Изд-во Ленингр. ун-та, 1982. — 240 с.
81. Реформы Петра I: Сб. докум. / Сост. В.И. Лебедев. – М.: Соцэкгиз, 1937.
82. Россия и мир: Учебная книга по истории: В 2-х ч. / Под ред. А.А. Данилова. – М., 1995.
83. Сборник документов по истории Нового времени стран Европы и Америки (1640 — 1870): Учебное пособие / Сост. Е.Е. Юровская. — М.: Высш шк., 1990. — 255 с.
84. Сборник документов по истории Нового времени. Буржуазные революции XVII — XVIII вв.: Учебное пособие / Сост. М.Ю. Золотухин, М.М. Куриков, В.М. Лобанов и др.: Под ред. В.Г. Сиротина. — М.: Высш. шк. 1990. — 303 с.
85. Сказкин С.Д. Конец австро-русско-германского союза. — М., 1974.
86. Смирнова Л.М. Политико-идеологические течения и их влияние на внешнюю политику в Великобритании в последней трети XIX ст. // www.history.pu.ru
87. Современная Япония. Справочник. М., 1973
88. Суртаев П.Б. Принц-супруг Альберт и проблемы внешней политики Великобритании во второй четверти XIX ст. // www.history.pu.ru
89. Гаити Сакаия. Что такое Япония. М., 1992
90. Трухановский В.Г. Уинстон Черчилль. Политическая биография. — М., 1989.
91. Туполев Б.М. Восстание Маджи-Маджи. Становление и кризис германского колониального правления в Восточной Африке. — М., 1991.
92. Фостер У.З. Очерки политической истории Америки. — М., 1955.
93. Фридлянд Ц. Дантон. — Изд. 3-е. — М.: Наука, 1965. — 270 с.

94. Хронология российской истории: Энциклопедический справочник / Под ред. Ф. Конта. – Ф. Конта. – М., 1994.
95. Царство натопу: Из історії Великої Французької революції по книзі Леона і Тарда / Передм. Б. Корольова, С. Рябова. — К.: Укр. НДІНТІ, 1991. — 24 с.
96. Чарный И.С. Начало колониальной экспансии Германии в Африке (1879 — 1885 гг.). — М., 1970.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання екзамен

5. Засоби діагностики успішності навчання семінарські заняття, контрольні роботи, тести, підсумковий екзамен.

**МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
НД 1.2.6 ІСТОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

**055 МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ,
СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА
РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ**

ФАКУЛЬТЕТ

ІСТОРИЧНИЙ

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія міжнародних відносин» для студентів за спеціальністю 055 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. — 12 с.

Розробник:

Булик Максим .Володимирович, кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики МДУ

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики.

Протокол від “30” серпня 2016 року, № 1

Декан _____ В.Ф. Лисак

“30” серпня 2016 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0302 Міжнародні відносини	Нормативна	
	055 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії		
Модулів – 4	Спеціальність Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		I-й	I-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		II-й	II-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	Освітній ступінь: Бакалавр	24 год.	16 год.
		Практичні, семінарські	
		12 год.	8 год.
		Самостійна робота	
		50 год.	64 год.
		Індивідуальні завдання:	
4 год.	2 год.		
		Вид контролю: Екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання – 36 / 54 год.
- для заочної форми навчання – 24 / 66 год.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета - формування у студентів історичного мислення на основі знання процесів історичного розвитку міжнародних відносин, еволюції дипломатичної сфери, розуміння ними закономірностей та особливостей розвитку історичного процесу.

Завдання – вивчення:

- періодизації історія міжнародних відносин;
- джерел, літератури та методів дослідження проблеми;
- понятійно-категоріального апарату;
- програмного матеріалу з історії міжнародних відносин.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- причини та передумови розвитку міжнародних процесів в XVII – початку XX ст.;

- основні етапи зовнішньої політики модерних держав;
- основні дати з історії міжнародних відносин зазначеного періоду.

вміти:

- аналізувати наукову літературу, історичні джерела;
- визначати мету дослідження; завдання та пріоритетні проблеми;
- систематизувати, класифікувати матеріал, робити узагальнення.

1. Програма навчальної дисципліни**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ ТА ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА В 1648 — 1789 РР.**

- Тема 1. ВСТУПНА ЛЕКЦІЯ.
 Тема 2. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ В II ПОЛ. XVII — НА ПОЧАТКУ XVIII СТ.
 Тема 3. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ В 1714 — 1789 РР.
 Тема 4. ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА РОСІЇ В II ПОЛ. XVII — XVIII СТ.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ В 1789 — 1870 РР.

- Тема 5. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ В 1789 — 1814 РР.
 Тема 6. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ В 1815 — 1848 РР.
 Тема 7. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ В 1849 — 1871 РР.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ В 1871 — 1918 РР.

- Тема 8. ФОРМУВАННЯ ОСНОВНИХ ПРОТИРІЧ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН В ОСТАННІЙ ТРЕТИНІ XIX — НА ПОЧАТКУ XX СТ.
 Тема 9. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ ТА ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА АМЕРИКАНСЬКИХ ДЕРЖАВ В II ПОЛ. XIX — НА ПОЧАТКУ XX СТ.
 Тема 10. СХІД В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ ТА ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ ПРОВІДНИХ ДЕРЖАВ СВІТУ В II ПОЛ. XIX — НА ПОЧАТКУ XX СТ.
 Тема 11. МІЖНАРОДНІ КРИЗИ ПОЧАТКУ XX СТ.
 Тема 12. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ ТА ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ПРОВІДНИХ ДЕРЖАВ СВІТУ ПІД ЧАС ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (1914 — 1918 РР.).

2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього о	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	ла б	інд	с.р.		л	п	лаб	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ ТА ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА В 1648 — 1789 РР.												
Вступна лекція	4	2			2							
Міжнародні відносини в II пол. XVII — на початку XVIII ст.	5	2			3		9	2			7	
Міжнародні відносини в 1714 — 1789 рр.	9	4			5		10	2			8	
Зовнішня політика Росії в II пол. XVII — XVIII ст.	12		4		7	1	11		2		8	1
Разом за змістовим модулем 1	30	8	4		17	1	30	4	2		23	1
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ В 1789 — 1870 РР.												
Міжнародні відносини в 1789 — 1814 рр.	11		4		6	1	12		2		10	
Міжнародні відносини в 1815 — 1848 рр.	10	4			6		10	2			8	
Міжнародні відносини в 1849 — 1871 рр.	9	2			7		8				8	
Разом за змістовим модулем 2	30	6	4		19	1	30	2	2		26	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ В 1871 — 1918 РР.												
Формування основних протиріч європейських країн в останній третині XIX — на початку XX ст.	9	2	2		4	1	9	4	2		3	
Міжнародні відносини та зовнішня політика американських держав в II пол.	4	2			2		3				3	

ХІХ — на початку ХХ ст.												
Схід в міжнародних відносинах та зовнішній політиці провідних держав світу в ІІ пол. ХІХ — на початку ХХ ст.	4	2		2		3					3	
Міжнародні кризи початку ХХ ст.	7	2	2	2	1	8	2	2			3	1
Міжнародні відносини та зовнішня політика провідних держав світу під час Першої світової війни (1914 — 1918 рр.).	6	2		4		7	4				3	
Разом за змістовим модулем 3	30	10	4	14	2	30	10	4			15	1
Усього годин:	90	24	12		50	4	90	16	8		64	2

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Зовнішня політика Росії в ІІ пол. ХVІІ — на початку ХVІІІ ст.	4
2.	Міжнародні відносини та зовнішня політика в 1789 — 1815 рр.	4
3.	Формування основних протиріч європейських країн в останній третині ХІХ — на початку ХХ ст.	2
4.	Міжнародні кризи початку ХХ ст.	2
	Разом:	12

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вступна лекція	2
2.	Міжнародні відносини в ІІ пол. ХVІІ — на початку ХVІІІ ст.	3
3.	Міжнародні відносини в 1714 — 1789 рр.	5
4.	Зовнішня політика Росії в ІІ пол. ХVІІ — ХVІІІ ст.	7
5.	Міжнародні відносини в 1789 — 1814 рр.	6
6.	Міжнародні відносини в 1815 — 1848 рр.	6
7.	Міжнародні відносини в 1849 — 1871 рр.	7
8.	Формування основних протиріч європейських країн в останній третині ХІХ — на початку ХХ ст.	4
9.	Міжнародні відносини та зовнішня політика американських держав в	2

	II пол. XIX — на початку XX ст.	
10.	Схід в міжнародних відносинах та зовнішній політиці провідних держав світу в II пол. XIX — на початку XX ст.	2
11.	Міжнародні кризи початку XX ст.	2
12.	Міжнародні відносини та зовнішня політика провідних держав світу під час Першої світової війни (1914 — 1918 рр.).	4
	Разом:	50

7. Методи навчання

В процесі навчання використовуються словесні методи: лекція, лекція-дискусія; наочні: демонстрація матеріалу за допомогою мультимедіа засобів; практичні: реферати з історії міжнародних відносин. Крім того, важливу роль відіграють творчі, проблемно-пошукові методи, пов'язані із постановкою наукової гіпотези, розгляд якої має знайти відображення в навчальній діяльності студентів.

Основними формами навчання є лекції, семінарські завдання, самостійна робота студентів.

8. Методи контролю

Контроль за рівнем підготовки студентів здійснюватиметься, як:

- поточний (перевірка знань на семінарах, за допомоги тестів, модульних контрольних робіт, рефератів);
- семестровий (у вигляді екзамену).

Питання до екзамену

Передбачає екзамен в усній або письмовій формі. Письмовий екзамен включає до себе комплексні завдання різних рівнів складності закритого та відкритого типу з короткими та розширеними відповідями. Тест пишеться наприкінці семестру та включає до себе найбільш важливі дати, проблемні питання. Усний екзамен відбувається у формі відповіді на три питання екзаменаційного білету.

1. Предмет, об'єкт, хронологія та історіографія курсу.
2. Формування та основні принципи Вестфальського договірної комплексу.
3. Основні принципи міжнародних відносин в Новий час.
4. Становлення національних держав. Їх роль в міжнародних відносинах Нового часу.
5. Міжнародні відносини на завершальному етапі Тридцятирічної війни.
6. Передумови встановлення гегемонії Франції в II пол. XVII ст. Піренейський мир 1659 р.
7. Зовнішня політика Франції в 60 — 70-ті рр. XVII ст.
8. Зовнішня політика Франції в 80 — 90-ті рр. XVII ст.
9. Зовнішня політика Англії в 1640 — 1660-ті рр.
10. Міжнародні відносини та зовнішня політика Англії в 1660 — 1689 рр.
11. Війна за Іспанську спадщину (1701 — 1714 рр.). Утрехтський (1713 р.) та Раштадтський (1714 р.) мирні договори. Наслідки війни за Іспанську спадщину.
12. Становлення та криза Голландської колоніальної імперії в XVII ст.
13. Становлення та розвиток Французької колоніальної імперії в XVII — I пол. XVIII ст.
14. Англійська колоніальна експансія в XVII ст.
15. Міжнародні відносини та зовнішня політика Московської держави в II пол. XVII ст.
16. Міжнародні відносини в період Північної війни (1700 — 1721 рр.). Ніштадтський мирний договір (1721 р.).
17. Міжнародні відносини та зовнішня політика Російської імперії в 1726 — 1755 рр.
18. Англо-французьке протистояння в I пол. XVIII ст.
19. Міжнародні відносини під час війни за Польську спадщину (1733 — 1738 рр.). Віденський мир 1738 р.

20. Посилення Пруссії в II пол. XVII — I пол. XVIII ст.
21. Війна за Австрійську спадщину (1740 — 1748 pp.): причини та передумови, міжнародні відносини під час війни. Аахенський мир.
22. Семирічна війна в міжнародних відносинах: причини та передумови, “Дипломатична революція” сер. XVIII ст., Паризький та Хубертсбургський мирні договори.
23. Польське питання в міжнародних відносинах XVIII ст.
24. Міжнародні відносини в період війни за незалежність США (1775 — 1783 pp.)
25. Російсько-турецькі відносини наприкінці XVII — в II пол. XVIII ст.
26. Міжнародні відносини та зовнішня політика Франції в травні 1789 — серпні 1792 pp.
27. Міжнародні відносини та зовнішня політика Франції в вересні 1792 — липні 1794 pp.
28. Міжнародні відносини та зовнішня політика Франції в серпні 1794 — листопаді 1799 pp.
29. Міжнародні відносини та зовнішня політика Франції в 1799 — 1805 pp.
30. Міжнародні відносини та зовнішня політика Франції в 1806 — 1811 p
31. Діяльність Антинаполеонівської коаліції в 1812 — 1815 pp.
32. Віденський конгрес (1814 — 1815 pp.).
33. Міжнародні відносини та зовнішня політика США наприкінці XVIII — в I пол. XIX ст.
34. Утворення Священного союзу. Його діяльність в 1815 — 1848 pp.
35. Міжнародні відносини та зовнішня політика Російської імперії в 1815 — 1848 pp.
36. Опіумні війни в міжнародних відносинах сер. XIX ст.
37. Латинська Америка в міжнародних відносинах I пол. XIX ст.
38. “Східне питання”. Його еволюція в 1830 — 1840-ві pp.
39. Кримська війна (1853 — 1856 pp.). Паризький мирний договір 1856 p.
40. Міжнародні відносини та зовнішня політика США в період Громадянської війни (1861 — 1865 pp.).
41. Міжнародні відносини та зовнішня політика Пруссії в 50 — 60-ті pp. XIX ст.
42. Франко-пруська війна (1870 — 1871 pp.) та Франкфуртський мирний договір 1871 p.
43. Центральна Азія в міжнародних відносинах сер. XIX ст.
44. Близькосхідна криза 1875 — 1877 pp.
45. Російсько-турецька війна 1877 — 1878 pp. Берлінський конгрес.
46. Колоніальна експансія Великої Британії в середині XIX — на початку XX ст.
47. Колоніальна експансія Франції в середині XIX — на початку XX ст.
48. “Союз трьох імператорів” в системі міжнародних відносин кінця 70 — 80-х pp. XIX ст.
49. Утворення Троїстого союзу. Його роль в міжнародних відносинах кінця XIX ст.
50. Зовнішня політика Великої Британії в II пол. XIX ст.
51. Зовнішня політика Франції в останній третині XIX — на початку XX ст. Відносини Франції з Росією та Великою Британією. Утворення Антанти.
52. Зовнішня політика Італії в останній третині XIX — на початку XX ст.
53. Близькосхідна криза 1894 — 1897 pp.
54. Японія в міжнародних відносинах II пол. XIX ст. Японсько-китайська війна (1894 — 1895 pp.). Сімоносукський мирний договір.
55. Експансія провідних держав світу в Китай наприкінці XIX — на початку XX ст.
56. Іспансько-американська війна 1898 p.
57. Латинська Америка в міжнародних відносинах II пол. XIX — на початку XX ст.
58. Міжнародні відносини в період англо-бурської війни (1899 — 1902 pp.).
59. Зовнішня політика США в останній третині XIX — на початку XX ст.
60. Російсько-японська війна (1904 — 1905 pp.). Портсмутський мирний договір.
61. Боснійська криза 1908 — 1909 pp.
62. Перша Марокканська криза (1905 — 1906 pp.). Альхесірасська мирна конференція.
63. Друга Марокканська криза (1911 p.).
64. Експансія Італії в Північній Африці. Італійсько-турецька війна 1911 — 1912 pp.

65. Балканський блок. Сербсько-болгарський договір 1912 р.
66. Перша Балканська війна (1912 — 1913 рр.).
67. Друга Балканська війна (1913 р.).
68. Липнева криза 1914 р. Причини та передумови Першої світової війни.
69. Перша світова війна (1914 – 1918 рр.). Комп'єнське перемир'я.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота			Підсумковий екзамен	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Модуль 3		
15	15	20	50	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Рекомендована література

1. Алексеева И.В. Агония сердечного согласия. — Л., 1990.
2. Аллен Дж. Реконструкция: битва за демократию в США: Битва за демократию в США, 1865 — 1875. — М., 1963.
3. Андерсон М.С. Петр Великий / Пер. с англ. В.П. Белоножко. — Ростов н / Д: Феникс, 1997.
4. Баггер Х. Реформы Петра Великого: Обзор исследований. — М.: Прогресс, 1985.
5. Бисмарк О. Мысли и воспоминания. — М.: Мысль, 1997.
6. Болховитинов Н.Н. США: проблемы истории и современная историография. — М., 1980.
7. Бондаревский Г.Л. Английская политика и международные отношения в бассейне Персидского залива (конец XIX — начало XX в.). — М., 1965.
8. Буганов В.И. Петр Великий и его время. — М.: Наука, 1989.
9. Бурин С.Н. На полях сражений Гражданской войны в США. — М., 1988.
10. Валишевский К. Петр Великий. — Кн. 3: Дело. Репринт. Воспроизв. изд. 1911г. — М.: СП. «ИКПА», 1990.
11. Великие государственные деятели России: Учеб. Пособие / Под ред. А.Ф. Кисилева. — М., 1996.

12. Вернадский Г.В. Русская история: учебник: - М., 1997.
13. Виноградов В.Н. У истоков лейбористской партии (1899 — 1900 гг.). — М., 1968.
14. Виноградов К.Б. Дэвид Ллойд Джордж. На повороте судьбы: Великая Британия и имперский федерализм. — Челябинск, 1996.
15. Виноградов К.Б. Мировая политика 60 — 80-х гг. XIX века: события и люди. — Л., 1991.
16. Вишпер Р.Ю. История нового времени: Учебное пособие. — К.: Ника-центр; Вист-С, 1997. — 621 с.
17. Власов Н.А. Германо-французский конфликт 1873 г. и внутренняя политика Бисмарка / www.history.pu.ru
18. Внутренняя политика царизма (середина XVI — начало XX в.). — Л., 1967.
19. Всемирная история: Учебник для вузов / Под ред. Г.Б. Поляка, А.Н. Марковой. — М: ЮНИТИ, 2001. — 496 с.
20. Голикова Н.Б. Политические процессы при Петре I: По материалам Преображенского приказа. — М.: Изд-во Моск. ун-та, 1957.
21. Григорьева И.В. Источниковедение новой и новейшей истории стран Европы и Америки: Учебник. — М.: Высш. шк., 1984. — 335 с.
22. Давидсон А.Б. Сесиль Родс и его время. — М., 1984.
23. Давидсон А.Б., Филатова И.И. Англо-бурская война и Россия // Звертатися до архівів кафедри МВ та ЗП
24. Данилов А. А. История России IX — XIX вв.: справочные материалы. — М., 1997.
25. Дебабов С.А. Япония. М., 1973
26. Дементьев И.П. Американская историография Гражданской войны в США (1861 — 1865). — М., 1963.
27. Дементьева В.А. К вопросу об экономическом сотрудничестве Великобритании и России в конце XIX ст. — начале XX в. // www.history.pu.ru
28. Документы истории Великой Французской революции: Учебное пособие: В 2-х т. — М.: Изд-во Московского университета, 1990. — 528 с.
29. Ерофеев Н.А. Очерки по истории Англии. 1815 — 1917 гг. — М., 1959.
30. Ерошкин Н.П. История государственных учреждений дореволюционной России: Учебник. — М., 1983 (3-е изд.), 1968 (2-е изд.).
31. Жигалина О.И. Великобритания на Среднем Востоке. XIX — начало XX вв. — М., 1990.
32. Заичкин И.А., Почкаев И.Н. Русская история: популярный очерк. IX — сер. XVIII в. — М., 1992.
33. Заозерский А.И. Фельдмаршал Шереметев. — М.: Наука, 1989.
34. Зарина Л.Л., Лифшиц С.Г. Британский империализм во второй половине XIX в. — М., 1970.
35. Зотова Ю. Английская экспансия в дельте Нигера во второй половине XIX в. — М., 1972.
36. Зубок Л.И. Внешняя политика США в эпоху империализма. — М., 1960.
37. Исаев И.А. История Отечества: Учебное пособие для поступающих в юридические вузы. — М., 1997.
38. Историография истории нового времени стран Европы и Америки: Учебн. Пособие для студ. вузов — А.В. Адо, И.С. Галкин / Под ред. И. П. Дементьева, И.В. Григорьева и др.— М.: Высш шк., 1990. — 512 с.
39. История Отечества: IX — середина XIX века. Хрестоматия. Часть I. — М., 1996.
40. История Петра Великого: Репринт. изд. — М.: Буклет, 1992.
41. История России IX — XIX вв.: справочные материалы. — М., 1997.
42. История России с древнейших времен до 1861 года: Учебник для вузов / Под ред. Н.И. Павленко. — М., 1996.
43. История Северной войны 1700 — 1721 гг. / Отв. Ред. И.И. Ростунов. — М.: Наука, 1987.

44. История США / Под ред. Г.Н. Севостьянова: в 4 т. — М., 1985.
45. История Франции: В 3-х т. / Ред. кол.: А.З. Манфред (отв. ред.) и др. — М.: Наука, 1972.
46. К столетию Гражданской войны в США // Сб. статей / Под ред. А.В. Ефимова, Л.Н. Зубкова. — М., 1961.
47. Кертман Л.Е. Джозеф Чемберлен и сыновья. — М., 1990.
48. Колпаков А.Д. Ирландия на путях к революции. — Ереван, 1990.
49. Костомаров Н.И. Русская история в жизнеописаниях ее главных деятелей. Кн.1 – 3 М.,1990.
50. Кудрявцев Н.В. Идея и истоки британского империализма в викторианской Англии // www.history.pu.ru
51. Кузнецова О.Н. Российская дальневосточная политика 1902 – 1904 гг. и позиция Франции // www.history.pu.ru
52. Левандовский А.П. Робеспьер. — М.: Молодая гвардия, 1965. — 304 с.
53. Маждович И.П. Японские острова. М., 1948
54. Манфред А.З. Великая Французская революция. — М.: Наука, 1983. — 431 с.
55. Манфред А.З. Наполеон Бонапарт. — 5-е изд. — М.: Мысль, 1989. — 735 с.
56. Молчанов Н.Н. Дипломатия Петра Первого. – 2-е изд. – М.: Междунар. отношения, 1986.
57. Мортон А.Л. История Англии. — М., 1950.
58. Мунчаев Ш.М., Устинов В.М. История России – М., 1997.
59. Некрасов Г.А. Роль России в европейской международной политике 1725 – 1739 гг. – М.: Наука, 1976.
60. Никитина И.А. Захват бурских республик Англией (1899 — 1902 гг.). — М., 1970.
61. Никитина И.А. Захват бурских республик Англией (1899 — 1902 гг.). — М., 1970.
62. Никифоров Л.А. Русско-английские отношения при Петре I. – М.: Политиздат, 1950.
63. Новаковский В.И. Рассказы о Петре Великом. – М.: Панорама, 1992.
64. Новая история стран Европы и Америки: Второй период: Учебник / В.И. Виноградов, Н.М. Гусева, А.М. Зверев и др.: Под ред. Е.Е. Юровской и И.М. Кривогуза. — М.: Высш шк., 1998. — 415 с.
65. Новая история стран Европы и Америки: Второй период: Учебник для студ. вузов / Под ред. А.В. Адо. — М.: Высш. шк., 1986. — 623 с.
66. Новая история: Т. 1. 1640 — 1789: Учебник / Под ред. Б.Ф. Поршнева, С.Д. Сказкина, Е.Б. Черняка. — изд. 3-е. — М.: Мысль, 1964. — 567 с.
67. Оларт Е. Петр I и женщины. – К.: Мыстецтво, 1991.
68. Орел. Военно-исторический альманах. – М., 1992. - №1.
69. Павленко Н.И. Александр Данилович Меньшиков. – М.: Наука, 1981.
70. Павленко Н.И. Птенцы гнезда Петрова. – 3-е изд.- М.: Мысль, 1989.
71. Павленко Н.И., Артамонов В.А. 27 июня 1709 года. – М.: Мол. гвардия, 1989.
72. Парфенов И.Д. Колониальная экспансия Великобритании в последней трети XIX века. — М., 1991.
73. Пименов П.С. Особенности российской геополитики в Азиатско-Тихоокеанском регионе на рубеже XIX — XX веков // www.history.pu.ru
74. Платонов С.Ф. Лекции по русской истории. – Петрозаводск, 1996.
75. Платонов С.Ф. Лекции по русской истории. – Петрозаводск, 1996.
76. Политическая история Российского государства: Учебник для вузов / Под ред. Ш.М. Мунчаева. – М., 1998.
77. Полтава. К 250-летию Полтавского сражения: Сб. статей. – М.: Изд-во АН СССР, 1959.
78. Практикум по истории России для студ. ВУЗОВ: Учебное пособие / Под ред. А.А. Данилова. – М., 1997.
79. Рассказы по русской истории: общедоступная хрестоматия / Под ред. С.П. Мельгунова и В.А. Петрушевского. – М., 1994.

80. Ревуненков В.Г. Очерки по истории Великой Французской революции. Падение монархии 1789 — 1792 гг. — Л.: Изд-во Ленингр. ун-та, 1982. — 240 с.
81. Реформы Петра I: Сб. докум. / Сост. В.И. Лебедев. — М.: Соцэкгиз, 1937.
82. Россия и мир: Учебная книга по истории: В 2-х ч. / Под ред. А.А. Данилова. — М., 1995.
83. Сборник документов по истории Нового времени стран Европы и Америки (1640 — 1870): Учебное пособие / Сост. Е.Е. Юровская. — М.: Высш шк., 1990. — 255 с.
84. Сборник документов по истории Нового времени. Буржуазные революции XVII — XVIII вв.: Учебное пособие / Сост. М.Ю. Золотухин, М.М. Курив, В.М. Лобанов и др.: Под ред. В.Г. Сиротина. — М.: Высш. шк. 1990. — 303 с.
85. Сказкин С.Д. Конец австро-русско-германского союза. — М., 1974.
86. Смирнова Л.М. Политико-идеологические течения и их влияние на внешнюю политику в Великобритании в последней трети XIX ст. // www.history.pu.ru
87. Современная Япония. Справочник. М., 1973
88. Суртаев П.Б. Принц-супруг Альберт и проблемы внешней политики Великобритании во второй четверти XIX ст. // www.history.pu.ru
89. Таити Сакаия. Что такое Япония. М., 1992
90. Трухановский В.Г. Уинстон Черчилль. Политическая биография. — М., 1989.
91. Туполев Б.М. Восстание Маджи-Маджи. Становление и кризис германского колониального правления в Восточной Африке. — М., 1991.
92. Фостер У.З. Очерки политической истории Америки. — М., 1955.
93. Фридлянд Ц. Дантон. — Изд. 3-е. — М.: Наука, 1965. — 270 с.
94. Хронология российской истории: Энциклопедический справочник / Под ред. Ф. Конта. — Ф. Конта. — М., 1994.
95. Царство натоппу: Из історії Великої Французької революції по книзі Леона і Тарда / Передм. Б. Корольова, С. Рябова. — К.: Укр. НДІНТІ, 1991. — 24 с.
96. Чарный И.С. Начало колониальной экспансии Германии в Африке (1879 — 1885 гг.). — М., 1970.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ

МОДУЛЬ 1. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ ТА ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА В 1648 — 1789 РР.

Тема 1. Вступна лекція

Предмет, об'єкт, хронологія та історіографія курсу «Міжнародні відносини та зовнішня політика». Формування та основні принципи Вестфальського договірної комплексу. Основні принципи міжнародних відносин в Новий час. Нація. Становлення національних держав. Їх роль в міжнародних відносинах Нового часу. Політика «державного інтересу». Зміни в міжнародних відносинах у Новий час.

Утворення Вестфальської системи міжнародних відносин. Міжнародні відносини на завершальному етапі Тридцятирічної війни. Основні міжнародні вузли міжнародних проблем довестфальського періоду. Французько-шведський договір 1631 р. Густав II Адольф (1611 — 1632 рр.). Фердинанд II (1619 — 1637 рр.). Празький мирний договір (30 травня 1635 р.) між Фердинандом II Габсбургом та курфюрстом Саксонським. Битва при Рокруа (19 травня 1643 р.). Перемир'я між Францією та Баварією (1647 р.). Голландсько-російський сепаратний мирний договір (1647 р.). Початок мирних переговорів в 1638 р. переговори в Монстері та Оснабрюці. Укладення прелімінарних угод в 1645 р. Укладення Вестфальського договірної комплексу (24 жовтня 1648 р.). Оцінки Вестфальського миру в працях істориків.

Тема 2. Міжнародні відносини в II пол. XVII — на початку XVIII ст.

Передумови встановлення гегемонії Франції в II пол. XVII ст. Система зовнішньополітичних пріоритетів Франції в II пол. XVII ст. Зовнішньополітична концепція Людовика XIV (1643 — 1715 рр.). Піренейський мир 7 листопада 1659 р.

Зовнішня політика Франції в 60 — 70-ті рр. XVII ст. Деволуційна війна (8 травня 1667 — 2 травня 1668 рр.). Карл II Габсбург (1665 — 1700 рр.). Військові дії в 1667 р. Взяття французами Армантьєра, Шарлеруа, Берга, Фюрна, Лілля. Укладення Троїстого союзу в 1668 р. Укладення таємного французько-австрійського договору про розподіл Іспанії. Аахенський мирний договір 2 травня 1668 р. Дуврський мирний договір 1 червня 1670 р. між Англією та Францією. Французько-голландська війна 1672 — 1679 рр. Утворення «Великого Союзу». Битва при Сенефі. Голландсько-англійський мирний договір 1674 р. Битва при Фербелліні (1675 р.). Переговори в Німвегені в 1677 р. Німвегенські мирні угоди (1679 р.).

Зовнішня політика Франції в 80 — 90-ті рр. XVII ст. Захоплення Страсбургу в 1681 р. Французько-іспанська війна 1683 — 1684 рр. Перемир'я в Регенсбурзі (15 серпня 1684 р.). Аугсбурзька ліга (1686 р.). Війна за Пфальцьську спадщину (1688 — 1697 рр.). Французько-савойська прелімінарна угода 30 травня 1696 р. Рівікські мирні угоди (1697 р.).

Зовнішня політика Англії в 1640 — 1660-ті рр. Початок англійської буржуазної революції. Іспансько-англійські переговори в 1650 р. Французько-англійський мирний договір 1655 р. Англійсько-іспанська війна. Відносини з Голландією. Англійсько-голландська війна 1652 — 1654 рр.

Міжнародні відносини та зовнішня політика Англії в 1660 — 1689 рр. Реставрація Стюартів. Карл II Стюарт (1660 — 1685 рр.). II Англійсько-голландська війна 1665 — 1667 рр. III Англійсько-голландська війна 1672 — 1674 рр. Яків II Стюарт (1685 — 1689 рр.). «Славна революція» (1688 — 1689 рр.). Вільгельм III Оранський (1689 — 1702 рр.).

Міжнародні відносини в період війни за Іспанську спадщину (1701 — 1714 рр.). Причини та передумови війни за Іспанську спадщину. Французько-англійські договори про розподіл Іспанії (жовтень 1698 р.; 11 червня 1699 р.). Положення Франції напередодні війни за Іспанську спадщину. Переговори в Гаазі (травень 1709 р.). Основні принципи

Утрехтського (1713 р.) та Раштадтського (1714 р.) мирного договорів. Наслідки війни за Іспанську спадщину.

Становлення та криза Голландської колоніальної імперії в XVII ст. Становлення та розвиток Французької колоніальної імперії в XVII — I пол. XVIII ст. Англійська колоніальна експансія в XVII ст.

Тема 3. Міжнародні відносини в 1714 — 1789 рр.

Англо-французьке протистояння в I пол. XVIII ст.

Міжнародні відносини під час війни за Польську спадщину (1733 — 1738 рр.). Август II (1697 — 1704 рр., 1709 — 1733 рр.). Станіслав Ліщинський (1704 — 1709 рр.). Експедиція французьких військ до Польщі. Август III (1734 — 1763 рр.). Військові дії в Італії. Віденський мир 1738 р.

Посилення Пруссії в II пол. XVII — I пол. XVIII ст. Фрідріх-Вільгельм (1640 — 1688 рр.). Перший король Пруссії Фрідріх I (1701 — 1713 рр.). Фрідріх Вільгельм I (1713 — 1740 рр.). Створення пруської армії. Союз з Росією під час Північної війни (1700 — 1721 рр.).

Причини та передумови війни за Австрійську спадщину. Міжнародні відносини під час війни за Австрійську спадщину (1740 — 1748 рр.). Фрідріх II (1740 — 1786 рр.). Марія-Терезія Габсбург (1740 — 1780 рр.). Берлінський мирний договір 28 червня 1742 р. Дрезденський мирний договір (грудень 1745 р.). Аахенський мир 18 жовтня 1748 р.

Причини та передумови Семирічної війни (1756 — 1763 рр.). “Дипломатична революція” сер. XVIII ст. Російсько-англійський мирний договір 1755 р. Уайтхолльський союзний договір 16 січня 1756 р. Російсько-австрійський союзний договір 25 березня 1756 р. Перший Версальський договір 1 травня 1756 р.

Семирічна війна в міжнародних відносинах. Другий Версальський договір 1 травня 1757 р. Битва при Гастенбеці 26 липня 1757 р. Битва при Грос-Егерсдорфі 30 липня 1757 р. Битва у Росбаху 5 листопада 1757 р. Битва при Цорндорфі 13 серпня 1758 р. Битва при Кунерсдорфі 1 серпня 1759 р. Російсько-пруський договір 24 квітня 1762 р. Паризький мирний договір 10 лютого 1763 р. Хубертсбурзький мирний договір 15 лютого 1763 р. Їх роль в міжнародних відносинах 60 — 70-х рр. XVIII ст.

Польське питання в міжнародних відносинах XVIII ст. Станіслав Август Понятовський (1762 — 1795 рр.). I розподіл Речі Посполитої (1772 р.). II розподіл Речі Посполитої (23 січня 1793 р.). Повстання під проводом Т. Костюшка. Третій розподіл Речі Посполитої (24 жовтня 1795 р.).

Міжнародні відносини в період війни за незалежність США (1775 — 1783 рр.). Французько-американський союзний договір 6 лютого 1778 р. Вступ у війну Іспанії. Концепція «озброєного нейтралітету» Катерини II. Паризький мирний договір 3 вересня 1783 р. Американсько-французький договір 19 листопада 1794 р.

Тема 4. зовнішня політика Росії в її пол. XVII — XVIII ст.

Російсько-польські відносини в II пол. XVII ст. Переяславський договір 1654 р. в міжнародних відносинах. Війна 1654 — 1656 рр. Вільненське перемир'я 1656 р. між Московським царством та Річчю Посполитою. Валієсарське перемир'я між Московією та Швецією 1658 р. Олівський мир між Швецією та Річчю Посполитою 1659 р. Відновлення військових дій між Московією та Річчю Посполитою в 1659 р. Шведсько-російський мирний договір в Кардіссі (1661 р.). Андрусівське перемир'я 1667 р. Договір про «вічний мир» 1686 р.

Російсько-турецькі відносини наприкінці XVII — на початку XVIII ст. Російсько-турецька війна 1676 — 1681 рр. Чигиринські походи. Бахчисарайський мирний договір 1681 р. Утворення антитурецької ліги в 1686 р. Походи в Крим 1687 та 1689 рр. Азовські походи 1695 — 1696 рр. Віденський союзний договір (1697 р.). Карловіцький мирний

конгрес 1698 — 1699 рр. Константинопольський мирний договір між Росією та Османською імперією (1700 р.). Прутський похід.

Політика Московського царства щодо Персії та Китаю. Нерчинський договір 1689 р.

Зовнішня політика Петра I (1689 — 1725 рр.). Північна війна (1700 — 1725 рр.). Угода в Раві між Петром I та Августом II про спільні дії проти Швеції. Преображенські угоди 1699 р. про утворення союзу з Данією та Саксонським герцогством. Битва при Нарві. Зречення Августа II з польського престолу в 1704 р. Станіслав Ліщинський — король польський (1704 — 1709 рр.). Укладення російсько-польського союзного договору в серпні 1704 р. поразка Августа II та укладення Альтранштадтського мирного договору з Карлом XII (1706 р.). Битва під Полтавою 8 липня 1709 р. Відновлення Августа II на польському престолі в 1709 р. Приєднання до антишведської коаліції Данії (1709 р.), Пруссії (1715 р.), Ганноверу (1715 р.).

Посольство Петра I до Франції в 1717 р. Амстердамський договір Росії, Франції та Пруссії. Аландський мирний конгрес (1718 р.). Віденський союзний договір Австрії, Саксонії та Ганноверу проти Росії (5 січня 1719 р.). Ніштадтський мирний договір 1721 р. Російсько-шведський союзний договір 1724 р.

Каспійський похід 1722 — 1723 рр. Петербурзький мирний договір 12 вересня 1723 р.

Катерина I (1725 — 1727 рр.). Петро II (1727 — 1730 рр.). Російсько-австрійський союзний договір 1726 р. Анна Іоанівна (1730 — 1740 рр.). Війна проти Османської імперії в 1735 — 1739 рр. Відвоювання Азову (1739 р.). участь Росії в війні за Польську спадщину. Єлизавета Петрівна (1741 — 1761 рр.). Участь Росії в війні за Австрійську спадщину та Семирічній війні. Петро III (1762 р.). Катерина II (1762 — 1796 рр.).

Російсько-турецькі відносини в II пол. XVIII ст. Російсько-турецькі війни 1768 — 1774 та 1787 — 1791 рр. Приєднання Південної України. Участь Росії в розділах Речі Посполитої.

МОДУЛЬ 2. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ В 1789 — 1870 РР.

Тема 5. Міжнародні відносини в 1789 — 1814 рр.

Міжнародні відносини та зовнішня політика Франції в травні 1789 — серпні 1792 рр. Людовик XVI. Устрій дипломатичного відомства. Національні збори. Питання союзних відносин з Іспанією. Нові основи зовнішньої політики. Бельгійська революція 1789 р. Проблема Авіньйону. Приєднання Авіньйону до Франції (14 вересня 1791 р.).

Міжнародні відносини в Європі в наприкінці 80-х рр. XVIII ст. Російсько-турецька війна 1787 — 1791 рр. В. Пітт-молодший. Спроба укладення російсько-британського союзу. Англійсько-пруський союз (1786 р.). План Герцберга. Фрідріх-Вільгельм II. Прусько-турецький союз 1790 р. Рейхенбахські угоди 27 липня 1790 р. Конгрес в Гаазі 1790 р. Східна криза 1791 р. Англійсько-російські відносини в 1791 р. Яський мир 29 грудня 1791 р. прусько-австрійська угода про можливість спільних дій проти Франції (липень 1791 р.). Активізація польської проблеми в травні 1791 р. Російсько-шведські відносини. Густав III. Російсько-шведський союз (жовтень 1791 р.) проти Франції. Пильницька декларація (27 серпня 1791 р.). Австрійсько-пруський союз (7 лютого 1792 р.).

Дипломатія Законодавчого зібрання. Створення Дипломатичного комітету (осінь 1791 р.). Ставлення французьких політичних угруповань до війни з європейськими монархіями. Генерал Дюмурье. Бріссо. Оголошення війни Австрії 20 квітня 1792 р. Повстання 10 серпня 1792 р. Скликання Національного конвенту.

Міжнародні відносини в Європі в квітні 1792 — липні 1794 рр. Лебрен. Дантон. Битва при Вальмі (20 вересня 1792 р.). Очищення території Франції від окупантів. Приєднання до Франції навколишніх територій. Переговори з Англією в 1792 р. Оголошення війни Англії 1 лютого 1793 р. Створення антифранцузької коаліції у складі Англії, Австрії, Пруссії, Росії, Іспанії, Нідерландів, Сардинського та Неаполітанського королівств, німецьких князівств (березень 1793 р.). Зустріч в Майнці (липень 1792 р.). Конференція в Антверпені (квітень

1793 р.). Зайняття Бельгії коаліцією (березень 1793 р.). Вторгнення коаліційних військ в Францію. Комітет громадського спасіння (6 квітня 1793 р.). Повстання 31 травня — 2 червня 1793 рр. Якобінська диктатура. Місія Матьюса. Переговори з Англією в грудні 1793 р. М. Робесп'єр. Навігаційний акт 1793 р. Дипломатія Комітету громадського спасіння. Спроби створення профранцузької коаліції у складі Швеції, Данії, Генуї, Туреччини. Місія М. Кутузова в Стамбул (червень — листопад 1793 р.). “Тимчасові дипломатичні основи” (вересень 1793 р.). Декрет 5 вересня 1793 р. Битва під Флерюсом 26 червня 1794 р. Події 9 термідора (27 липня 1794 р.).

Міжнародні відносини та зовнішня політика Франції в серпні 1794 — листопаді 1799 рр. Військова перевага Франції в Європі. Створення армії нового типу. Основні завдання французької дипломатії в II пол. 90-х рр. XVIII ст. Термідоріанський Конвент. Переговори з Пруссією та укладення Базельського договору (2 квітня 1794 р.). Базельський договір з Іспанією (22 липня 1794 р.). Договір з Голландією (травень 1794 р.). Приєднання Бельгії (1 жовтня 1794 р.). Вплив III розподілу Речі Посполитої на європейську політику. Австрійсько-англійсько-російський союз проти Франції (1795 р.).

Дипломатія Директорії. Боротьба з Австрією за Італію. Відновлення Міністерства закордонних справ Франції. Мирні договори з Тосканським герцогством, Папою Римським, Австрією (1797 р.). Поява Н. Бонапарта на міжнародній арені. Дипломатія генералів. Союзний договір з Іспанією (1796 р.). Ліквідація Венеціанської республіки. Французько-англійські переговори в 1796 р. Ш.-М. Талейран.

Утворення II коаліції (Англія, Австрія, Росія, Туреччина). Захоплення Н. Бонапартом Мальти (1798 р.). Похід Н. Бонапарта в Єгипет. Російсько-турецький союз 1799 р. Участь російської армії в війні в Італії. Переворот 18 брюмера.

Міжнародні відносини та зовнішня політика Франції в 1799 — 1805 рр. Зовнішньополітична концепція Н. Бонапарта. Втрата Францією Італії, Іонійських островів. Наступ французької армії на Австрію. Битва при Маренго (14 червня 1800 р.). Люневільський мирний договір з Австрією (9 лютого 1801 р.). Флорентійський мирний договір з Неаполітанським королівством. Спроби налагодження відносин Франції та Росії. Захоплення Мальти Англією (вересень 1800 р.). Ліга військового нейтралітету (Росія, Данія, Швеція, Пруссія). Французько-російські переговори в 1801 р. Двірський переворот в Росії (23 березня 1801 р.). Олександр I Романов (1801 — 1825 рр.). Знищення датського флоту англійською ескадрою в 1801 р. Російсько-французький мирний договір та таємна конвенція (8 — 10 жовтня 1801 р.). Французько-турецький мирний договір 9 жовтня 1801 р.

Англійсько-французькі переговори. Лондонський договір про припинення військових дій (1 жовтня 1801 р.). Ам'єнський мирний договір між Англією та Францією, Іспанією, Батавською республікою (25 — 27 березня 1802 р.). Приєднання Ельби, П'ємонт та Парми (1802 р.). Окупація Швейцарії (жовтень 1802 р.). Експедиція полковника Себастьяні на Близький Схід (1802 р.). Нарощення протистояння між Францією та Великою Британією. Відновлення військових дій між Францією та Англією (22 травня 1803 р.). Загарбання Ганноверу французькими військами. Проект примирення від Олександра I. Розрив російсько-французьких відносин. Укладення оборонних конвенцій з Данією, Пруссією, Австрією, Швецією. Розстріл герцога Енгієнського. Англійсько-російські переговори і укладення Петербурзького союзного договору (11 квітня 1805 р.). Прийняття Н. Бонапартом титулу французького імператора (травень 1804 р.) та короля Італії (18 березня 1805 р.). Приєднання до Франції Генуї та Лукки.

Приєднання до коаліції Австрії (вересень 1805 р.) та Османської Порти (23 вересня 1805 р.). Остаточне оформлення III коаліції. Капітуляція австрійської армії в Ульмі (20 жовтня 1805 р.). Битва при Трафальгарі 21 жовтня 1805 р. Потсдамська декларація Фрідріха-Вільгельма III (3 листопада 1805 р.) про приєднання до коаліції. Зайняття Відня французькою армією (листопад 1805 р.). Битва при Аустерліці (2 грудня 1805 р.). Французько-пруський союзний договір 15 грудня 1805 р.

Пресбурзький (Братиславський) мирний договір між Францією та Австрією (26 грудня 1805 р.). Ліквідація Священної Римської імперії. (6 серпня 1806 р.). Утворення Рейнського союзу (12 липня 1806 р.).

Вигнання з Неаполю династії Бурбонів (січень 1806 р.). Зміна зовнішньополітичних орієнтирів Османською Портою. Прибуття до Константинополю Себастьяні (серпень 1806 р.). Оголошення війни Туреччиною Росії (1806 р.). Французька місія до Персії (весна 1807 р.).

Формування IV коаліції. Англійсько-французькі переговори в лютому 1806 р. Російсько-французькі переговори і укладення мирного договору 20 липня 1806 р. Пруська таємна декларація 1 липня 1806 р. Ультиматум Пруссії французькому уряду 1 жовтня 1806 р. Вторгнення французької армії до Тюрингії та Пруссії. Битви під Йеною та Ауерштадтом (14 жовтня 1806 р.). Встановлення морської континентальної блокади Великою Британією 21 листопада 1806 р. Битва під Фрідландом 14 червня 1807 р. Зустріч Н. Бонапарта та Олександра I на р. Неман. Тільзитський мир 7 липня 1807 р. Французько-пруський мирний договір 9 липня 1807 р. Французько-російські відносини в 1807 — 1808 рр. Повстання на підкорених Наполеоном територіях. Ерфуртське побачення (вересень 1808 р.). Союзна конвенція 12 жовтня 1808 р.

Утворення V коаліції. Військові дії Австрії проти Франції (квітень 1809 р.). Битва при Ваграмі (6-7 липня 1809 р.). Віденський мирний договір Австрії та Франції (14 жовтня 1809 р.). Кл. Меттерніх (1773 — 1859 рр.). Російсько-французькі відносини в 1810 — 1811 рр. Відносини Росії з Англією. Приєднання до Франції Голландського королівства (липень 1810 р.) та інших європейських територій.

Діяльність антинаполеонівської коаліції в 1812 — 1815 рр.

Французько-пруський союзний договір 24 лютого 1812 р. та австрійсько-французький союзний договір 14 березня 1812 р. Таємні переговори Австрії та Пруссії з Росією. Російсько-шведські переговори в 1812 р. Таємна угода Швеції та Росії (лютий 1812 р.). Англійсько-французький мирний договір (18 липня 1812 р.).

Військові дії між Росією та Туреччиною. Бухарестський мирний договір (травень 1812 р.). Вторгнення французької армії в Росію (24 червня 1812 р.).

Місія Балашова. Битви під Смоленськом та Бородіно. Дипломатична боротьба під час вторгнення французьких військ в Росію. Суперечки стосовно подальших відносин з Францією та Англією серед російських дипломатів та військових. Відступ до Березіни. Перехід на бік Росії пруської армії. Таврогенська конвенція 30 грудня 1812 р. Прусько-російський союзний договір в Каліші 28 лютого 1813 р.

Створення VI коаліції (Англія, Росія, Пруссія, Швеція). Ультиматум Меттерніха Наполеону (червень 1813 р.). Дрезденська зустріч 28 червня 1813 р. Вступ Австрії до VI коаліції (10 серпня 1813 р.). Битва під Лейпцигом 16 — 19 жовтня 1813 р. Вступ союзних військ до Франції. Місія лорда Кестльрі до Базеля (січень 1814 р.). Протокол в Лангрі 29 січня 1814 р. Шомонський трактат 1 березня 1814 р. Взяття Парижу 31 березня 1814 р. Зречення престолу Наполеоном 6 квітня 1814 р. Повернення до Франції Людовика XIV. Конвенція про перемир'я 23 квітня 1814 р. Мирний договір 30 травня 1814 р.

Тема 6. Міжнародні відносини в 1815 — 1848 рр.

Віденський конгрес (1814 — 1815 рр.). Основні плани сторін перед початком конгресу. Країни-учасниці. Австрійсько-англійсько-французький договір 3 січня 1815 р. Проблеми Польщі та Саксонії Віденському конгресі. Німецька проблема. 100 днів (20 березня — 28 червня 1815 р.). Битва при Ватерлоо (18 червня 1815 р.). Паризький мирний договір 20 листопада 1815 р. Заключний акт 9 червня 1815 р. Наслідки Віденського конгресі для міжнародних відносин.

Утворення Священного Союзу (26 вересня 1815 р.). Його діяльність в 1815 — 1822 рр. Витоки Союзу. Ідеологічно-релігійні засади. Ж. де Местр. Оцінки Віденської системи та Священного Союзу в історіографії.

Європейський концерт як система міжнародних відносин.

Священний союз в 1822 — 1830 рр. Основні напрями зовнішньої політики Росії в 1815 р. Договір про Четверний союз 8 листопада 1815 р. Аахенський конгрес 29 вересня — 22 листопада 1818 р. Конгрес в Троппау-Лайбасі (23 жовтня 1820 — 12 травня 1821 р.). Веронський конгрес (жовтень — грудень 1822 р.). Каннінг. Зміни у зовнішній політиці Англії на початку 20-х рр. XIX ст. Військова інтервенція Франції в Іспанію (лютий — вересень 1823 р.). Проблема латиноамериканських держав в діяльності Священного Союзу. Позиція Англії з даного питання. Грецька проблема в міжнародних відносинах. Позиція Росії.

Микола I. Зближення з Англією та Францією в турецькому питанні. Місія Веллінгтона в Петербург. Ультиматум Миколи I турецькому султану. Петербурзький протокол Англії та Росії 4 квітня 1826 р. Акерманська конвенція 1826 р. Ірансько-російська війна 1826 р. Приєднання Франції до антитурецької коаліції. Лондонська конвенція 1827 р. Битва при Наваріно 20 жовтня 1827 р. Російсько-турецька війна (7 травня 1828 р. — 14 вересня 1829 рр.). Спроби Австрії зупинити військові дії та створити антиросійський союз. Успіхи російської армії на Балканах. Мирні переговори Росії та Туреччини. Адріанопольський мирний договір 14 вересня 1829 р.

Священний союз в 1830 — 1848 рр. Ордонанси Сен-Клу (25 липня 1830 р.). Липнева революція в Франції. Луї-Філіп Орлеанський (1830 — 1848 рр.). Російсько-французькі відносини на початку 30-х рр. XIX ст. Місії Орлова та Дібіча до Відня та Берліну.

Польське повстання 1830 — 1831 рр. Конвенція Росії, Пруссії та Австрії в польському питанні. Польсько-англійські переговори. Ставлення Франції до польської проблеми. Капітуляція Польщі.

Бельгійська революція 1830 — 1831 рр. Обрання на бельгійський престол Леопольда Саксен-Кобурзького. Лондонська конференція 1831 р. Лондонський протокол 1831 р.

Східне питання. Паша Єгипту Мехмед-Алі. Єгипетсько-турецька війна. Битва при Конії (21 грудня 1832 р.). Ставлення провідних європейських держав до єгипетської проблеми. Висадка російського експедиційного корпусу генерала Муравйова на Босфорі. Російсько-турецькі переговори. Укладення єгипетсько-турецького мирного договору. Ункіар-Іскелесійський договір Росії та Туреччини (8 липня 1833 р.).

Загострення англійсько-російських відносин в 30-ті рр. XIX ст. Діяльність Пальмерстона. Справа Ч. С. Каннінга. З'їзд монархів в Мюнхенграці (вересень 1833 р.). Лондонська угода 15 липня 1840 р. між Англією, Австрією, Пруссією, Росією. Договір 13 липня 1841 р. з питання Босфору та Дарданелл між Туреччиною, Росією, Англією, Австрією, Пруссією, Францією. Візит Миколи I до Великої Британії в 1844 р. Російсько-англійські переговори в 1844 р.

Міжнародні відносини під час європейських революцій 1848 — 1849 рр. Революція у Франції (лютий 1848 р.). Революції в Німеччині, Австрії, Італії, Угорщині. Дипломатій Тимчасового уряду Франції. Ламартін. Позиція Росії щодо революцій. Російсько-французькі відносини в контексті подій в Пруссії та Австрії. Польське питання в міжнародних відносинах в 1848 — 1849 рр. Проблема об'єднання Німеччини. Шлезвіг-голштинське питання. Вторгнення пруських військ до Шлезвігу та Голштинії (6 квітня 1848 р.). Втручання Росії, Англії, Франції.

Італійське питання міжнародних відносинах. Оголошення війни Сардинією Австрії. Австрійсько-сардинське перемир'я (9 серпня 1848 р.). Проект дипломатичного конгресу з італійського питання.

Нове вторгнення Пруссії в Ютландію (березень 1849 р.). Унія німецьких держав (травень 1849 р.). Втручання європейських держав в датсько-пруське протистояння та укладення перемир'я. Римська республіка. Наступ французької армії на Рим.

Угорська революція, боротьба за незалежність. Переговори Угорщини з Англією та Францією. Розгром австрійської армії угорцями (весна 1849 р.). вторгнення російської армії в Угорщину (1849 р.).

Східне питання в 1848 — 1849 рр. Молдовське питання 1848 р. Вторгнення російської армії в Молдову та Валахію. Ставлення французького та англійського урядів до подій в Подунав'ї. Балта-Ліманська декларація (квітень 1849 р.).

Прусько-австрійські відносини в 1849 — 1850 рр. Третє вторгнення Пруссії в Ютландію. Розпад пруської унії. Укладення союзів південногерманських держав з Австрією. Варшавська зустріч Миколи I, графа Бранденбурга, князя Шварценберга. Оломоуцькі пункти (29 листопада 1850 р.). Відновлення Германського союзу (1851 р.). Наслідки революцій 1848 — 1849 рр.

Зовнішня політика США наприкінці XVIII — в I пол. XIX ст. Поширення зовнішніх зносин США. Розрив відносин з Францією. Місія Ч.К. Пінкні. Переговори з Талейраном. Військові дії на морі між Францією та США в 1798 — 1801 рр. Відновлення дипломатичного представництва США у Франції (30 вересня 1800 р.).

Придбання Луїзіани. Договір в Сан-Лоренцо 27 жовтня 1795 р. між США та Іспанією. Секретний договір в Сан-Ідельфонсо 1 жовтня 1800 р. між Францією та Іспанією про передачу Луїзіани. Лист Т. Джефферсона до Р. Лівінгстона. Договір Дж. Монро та Талейрана про придбання Луїзіани. Військові дії США на середземноморському узбережжі Африки (1805 — 1815 рр.). Захоплення Західної Флориди (1810 — 1813 рр.).

Війна США та Англії в 1812 — 1814 рр. Наступ американської армії на Канаду. Взяття Вашингтону англійцями (1814 р.). Битва під Новим Орлеаном (8 січня 1815 р.). Переговори в Генті та укладення Гентського мирного договору 24 грудня 1814 р.

Переговори Іспанії та США про передачу Східної Флориди (1817 — 1819 рр.). Вторгнення американської армії в 1818 р. Американсько-іспанський договір про приєднання Східної Флориди (1819 р.).

Доктрина Монро. Американсько-британські переговори про долю латиноамериканських держав. Виступ Дж. Монро 2 грудня 1823 р. Посилення ВМФ США.

Техаська проблема в зовнішній політиці США. Надбання незалежності Мексики в 1921 р. Демографічна експансія американців в Техас. Заборона на переселення американців в Техас (1830 р.). Проголошення незалежності Техасу (1836 р.). Наступ мексиканських військ на Техас. Битва при Сан-Джасінто 21 квітня 1836 р. Включення Техасу до складу США (січень 1845 р.). Дипломатичні відносини США та Мексики в середині 40-х рр. XIX ст. Мексикансько-американська війна (1846 — 1848 рр.). Окупація Мехіко (вересень 1847 р.). Мексикансько-американський договір 2 лютого 1848 р.

Опіумні війни в міжнародних відносинах сер. XIX ст. Самоізоляція цинського Китаю. Територіальні завоювання Китаю в XVII — XVIII ст. Закриття морських портів Китаю (1757 р.). Організація китайської дипломатії. Місії Макартнея та Амхерста до Китаю. Посилення колоніальної експансії європейських держав в Східній Азії. I опіумна війна (1838 — 1842 рр.). Передумови війни. Лінь Цзесюй. Прибуття англійських військ до Кантону. Захоплення Чжусану. Китайсько-англійське перемир'я на початку 1841 р. Конвенція 20 січня 1841 р. про передачу Гонконгу. Продовження військових дій. Перемир'я від 20 березня 1841 р. та 31 травня 1841 р. Військові дії в II пол. 1841 р. Взяття Чженцзяна 20 липня 1842 р. Китайсько-англійські переговори в 1842 р. Нанкінський мирний договір 29 серпня 1842 р. Хуминська угода 1843 р.

Французько-китайський та американсько-китайський договори 1844 р. Договір у Ванся 3 липня 1844 р. Французьке проникнення в Південно-Східну Азію в I пол. XIX ст. Місія Лагрене в 1843 р. Французько-китайський договір в Хуанну 24 жовтня 1844 р.

Російсько-китайські відносини. Нерчинська угода 1689 р. Місія Ізмайлова в 1719 — 1722 рр. Посольство С. Рагузинського в 1725 р. Договір в Кяхті 21 жовтня 1727 р. Китайське посольство в Росію в 1730 р. Посольство Ю. Головкина в Китай (1804 — 1805 р.). Китайсько-російські переговори в Маймачені в 1810 р. Кульджунський торгівельний договір 1851 р.

Вимоги перегляду англійсько-китайського договору 1842 р. Тайпінське повстання. II опіумна війна (1856 — 1858 рр.). Французько-англійська угода про спільні дії проти Китаю (грудень 1856 р.). Захоплення Кантону в 1857 р. Російсько-китайський договір в Аргуні (16

травня 1858 р.). Тяньцзінський російсько-китайський договір 1 червня 1858 р. Американсько-китайський договір 18 червня 1858 р. Тяньцзінський англійсько-китайський договір 26 червня 1858 р. Французько-китайський договір 27 червня 1858 р. військові дії англійського флоту проти тайпів. Бої у Дагу. Британсько-французькі переговори щодо китайського питання. III опіумна війна 1860 р. Англійсько-китайський договір 24 жовтня 1860 р. Французько-китайський договір 25 жовтня 1860 р. Російсько-китайський договір 14 листопада 1860 р.

Тема 7. Міжнародні відносини в 1849 — 1871 рр.

Причини та передумови Кримської війни (1853 — 1856 рр.). Загострення ситуації на Близькому Сході на початку 50-х рр. XIX ст. Англійсько-російські переговори про розподіл Туреччини (січень — лютий 1853 р.). Російсько-турецькі відносини в контексті турецької проблеми. Питання «святих місць». Місія А. Меншикова до Стамбулу. Місія Ч. Стретфорда до Туреччини. Султанський фірман 4 червня 1853 р. Вторгнення російських військ до Дунайських князівств (21 червня 1853 р.). Позиції провідних європейських країн щодо Східного питання. «Віденська нота» 31 липня 1853 р. Оголошення Туреччиною війни Росії. Синопська битва 18 листопада 1853 р. Введення союзного французько-англійського флоту до Чорного моря (4 січня 1854 р.). Відкритий лист Наполеона III до Миколи I. Розрив відносин між Францією та Росією. Оголошення Англією (27 березня 1854 р.) та Францією (28 березня 1854 р.) війни Росії. Політика Австрії в турецькому питанні. Битва під Башкадикларом (19 листопада 1853 р.). Облога Сілістрії (березень 1854 р.). План Пальмерстона з розділу Російської імперії. Місія графа Орлова у Відень (1854 р.). Позиція Пруссії під час Кримської війни. «Чотири пункти» Наполеона III (18 липня 1854 р.). Висадка французько-англійських військ в Криму (2 — 6 вересня 1854 р.). Битва на Альмі (8 вересня 1854 р.). Битва під Балаклавою (13 жовтня 1854 р.). Інкерманська битва (24 жовтня 1854 р.). Битва на Чорній річці (4 серпня 1855 р.). Оборона Севастополю. Смерть Миколи I (18 лютого 1855 р.). Позиція Швеції. Вступ Сардинії у війну.

Паризький мирний договір 18 березня 1856 р. Таємні переговори Наполеона III та Олександра II. Австрійський ультиматум Росії. Позиція Франції на Паризькому конгресі (25 лютого — 18 березня 1856 р.). Позиція Англії на конгресі.

Активізація зовнішньої політики США в середині XIX ст. Англійсько-американська угода зі статусу Орегону (червень 1846 р.). Плани США по захопленню Куби та гавайських островів. Договір Мак Лейна-Окампо (14 грудня 1859 р.).

Міжнародні відносини та зовнішня політика США в період Громадянської війни (1861 — 1865 рр.). Розкол США (1860 р.) та утворення Конфедерації південних штатів. Позиції європейських держав. Напад на форт Самтер (квітень 1861 р.). Встановлення блокади Півдня федеральним флотом.

Вторгнення Іспанії на Гаїті. Анексія Домініканської республіки 1 липня 1861 р. Посольство емісарів Півдня до Англії. Декларація 13 травня. Англо-французько-іспанська угода про вторгнення в Мексику (31 жовтня 1861 р.). Інтервенція європейських країн на територію Мексики. Інцидент з «Трентом» (8 листопада 1861 р.). Переговори емісарів Конфедерації з Наполеоном III. Відміна рабства в США. Битви під Геттісбергом та Віксбергом (липень 1863 р.). Зближення Росії та США в 1863 р. Капітуляція південних штатів в 1865 р.

Зовнішня політика США після Громадянської війни. Вигнання іспанців з Гаїті в 1865 р. Придбання карибських островів. Плани захоплення Канади.

Міжнародні відносини та зовнішня політика провідних європейських держав в 60-ті рр. XIX ст. О. Горчаков. Зближення Росії та Франції і погіршення французько-англійських відносин.

Італійське питання в міжнародних відносинах. Підготовка до війни Франції і Сардинії проти Австрії. Зустріч в Пломб'єрі 20 липня 1858 р. Наполеона III та Кавура. Таємна угода Росії і Франції про допомогу проти Австрії (3 березня 1859 р.). Австрійський ультиматум

Сардинії 23 квітня 1859 р. Початок військових дій. Битви при Монтебелло, Мадженте та Сольферіно. Французько-австрійське перемир'я в Віллафранці (8 липня 1859 р.). Приєднання Ніцци та Савойї до Франції в 1860 р. Роль Росії.

Зовнішня політика Франції наприкінці 50-х — 60-ті рр. XIX ст. Французька експансія в Індокитаї та на Близькому Сході. Захоплення Кохінхіни та Камбоджі (1858 — 1862 рр.). Англійсько-французька угода з сирійського питання (3 серпня 1860 р.). Виведення французьких військ в червні 1861 р. Плани захоплення Мексики в зовнішній політиці Франції. Ерцгерцог Максиміліан. Початок військових дій в 1862 р. утворення Мексиканської імперії. Боротьба мексиканського народу проти окупантів. Виведення французьких військ з Мексики. Розстріл Максиміліана.

Міжнародні відносини та зовнішня політика Пруссії в 60-ті рр. XIX ст. О. фон Бісмарк. Проблема Шлезвіг-Голштинії в зовнішній політиці Пруссії. Смерть Фрідріха VII (15 листопада 1863 р.). Крістіан IX. Позиції провідних європейських держав в питанні Шлезвіг-Голштинії. Переговори Пруссії з Францією. Франкфуртське зібрання (серпень 1863 р.). Австрійсько-пруська угода 1863 р. про оголошення війни Данії. Датська конституція 1864 р. Прусько-австрійський ультиматум Данії (16 січня 1864 р.). Датсько-пруська війна (31 січня — 30 жовтня 1864 р.). Битва при Дюпелі (18 квітня 1864 р.). Перемир'я 12 травня 1864 р. Мирний договір 30 жовтня 1864 р.

Австрійсько-пруська війна (16 червня — 26 серпня 1866 р.). Конфлікт через Шлезвіг та Голштинію. Гаштейнська конвенція (14 серпня 1865 р.). Позиція Росії в питанні об'єднання Німеччини. Зустріч в Біарріці Бісмарка та Наполеона III (30 вересня 1865 р.). Утворення коаліції Пруссії та Італії проти Австрії. Ставлення Франції до італійсько-пруського союзу. Італійсько-пруський договір 8 квітня 1866 р. Початок військових дій 16 червня 1866 р. Битва при Кустоцці 24 червня 1866 р. Битва при Садовій (3 липня 1866 р.). Г. фон Мольтке. Битва у Лісси (20 липня 1866 р.). Розгром італійського флоту. Нікольсбурзьке перемир'я (26 липня 1866 р.). Празький мирний договір Австрії та Пруссії (24 серпня 1866 р.).

Пруссія на шляху до об'єднання Німеччини. Утворення Північногерманського союзу (1867 р.). Ставлення провідних європейських країн до Пруссії. Намагання Франції приєднати Бельгію, Ландау та Люксембург та їх невдача. Люксембурзьке питання в пруссько-французьких відносинах.

Лондонська конференція (7 — 11 травня 1867 р.). Битва при Ментані 3 листопада 1867 р. Австрійсько-французькі спроби укласти союз проти Пруссії. Переговори з Італією.

Внутрішнє та зовнішнє становище Франції напередодні війни з Пруссією. Обрання Леопольда Гогенцоллерна-Зігмарінгена на іспанський престол (1 липня 1870 р.). Переговори Бенедетті та Вільгельма I в Емсі. Нарада у Наполеона III 12 липня 1870 р. Вимоги Наполеона III до Вільгельма I. Емська депеша Бісмарка 13 липня 1870 р. Оголошення Францією війни Пруссії (19 липня 1870 р.). Позиції Росії та Англії щодо вимог Франції.

Франко-пруська війна (20 липня 1870 — 10 травня 1871 рр.). Битва при Вейсенбурзі (4 серпня 1870 р.) та Верзе (6 серпня 1870 р.), Шпіхерні (6 серпня 1870 р.). Битви при Сен-Пріва та Гравеліті (18 серпня 1870 р.). Капітуляція французької області при Седані (2 вересня 1870 р.). Дипломатична боротьба під час війни. Декларація про нейтралітет Росії (11 липня 1870 р.). переговори Бісмарка з італійськими республіканцями. Вступ італійської армії до Риму (20 вересня 1870 р.). Політика Росії після Седану.

Революція 4 вересня 1870 р. у Франції. Наступ пруської армії на Париж. Блокада Меца. Завершення облоги Парижу (19 вересня 1870 р.). Уряд національної оборони Франції. А. Т'єр. Французько-пруські переговори у Версалі. Паризьке повстання 31 жовтня 1870 р. Перемир'я 28 січня 1871 р.

Заява російського уряду про відмову від нейтрального статусу Чорного моря (31 жовтня 1870 р.). Лондонська конференція (січень 1871 р.). Конвенція про Чорноморські протоки (13 березня 1871 р.).

Утворення Германської імперії (18 січня 1871 р.). Французько-пруський прелімінарний мирний договір. Франкфуртський мирний договір 10 травня 1871 р. Наслідки війни.

МОДУЛЬ 3. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ В 1871 — 1918 РР.

Тема 8. Формування основних протиріч європейських країн в останній третині XIX — на початку XX ст.

Міжнародні відносини в 1871 — 1875 рр. Франко-німецькі переговори про дострокову виплату контрибуції (травень 1872 р.). Зустріч Вільгельма I та Франца-Йосифа в Ганштейні (серпень 1871 р.). Передумови зближення Австро-Угорщини, Пруссії та Росії. Зустріч трьох імператорів в Берліні (вересень 1872 р.). Військова конвенція Росії та Німеччини (6 травня 1873 р.). Російсько-австрійський договір в Шенбрунні від 6 червня 1873 р. Приєднання Німеччини (23 жовтня 1873 р.) та утворення “Союзу трьох імператорів”.

Відновлення військової могутності Франції та посилення реваншистських ідей. Загострення франко-германських відносин в 1874 — 1875 рр. Підтримка Франції з боку Росії, Австро-Угорщини та Великої Британії. Місія Радовіца.

Військове загострення в 1875 р. Втручання Німеччини у внутрішні справи Бельгії. Позиція Росії та Англії. Зміна зовнішньополітичних орієнтирів Німеччини щодо Росії. Криза “Союзу трьох імператорів” в 1875 р.

“Близькосхідна” криза 1875 — 1877 рр. Занепад Османської імперії в середині XIX ст. Герцеговинське та боснійське повстання влітку 1875 р. Позиції Росії та Австро-Угорщини щодо національно-визвольного руху на Балканах. Повстання в Болгарії. Австрійсько-російські переговори про допомогу повсталим (1875 р.). Берлінський меморандум 13 травня 1876 р. Вбивство Абдул-Азіса 30 травня 1876 р. Мурад V. Загострення ситуації на Балканах. Оголошення Сербією та Чорногорією війни Туреччині (30 червня 1876 р.). Рейхштадтська зустріч (8 липня 1876 р.). Скиннення Мурада V (31 серпня 1876 р.). Абдул-Гамід II. Програма Дербі. Російський план врегулювання ситуації. ультиматум Росії Туреччині (31 жовтня 1876 р.). Константинопольська конференція. Сербсько-турецький мирний договір (28 лютого 1877 р.). Будапештська конвенція (15 січня 1877 р.). Франко-германська тривога 1877 р. Лондонський протокол 19 березня 1877 р.

Російсько-турецька війна 1877 — 1878 рр. Берлінський конгрес. Румунсько-російський договір 16 квітня 1877 р. Розрив відносин Росії та Туреччини (23 квітня 1877 р.). Оголошення війни Росією Туреччині (24 квітня 1877 р.). Англійська нота 6 травня 1877 р. Англійсько-австрійські переговори про союз проти Росії. Зайняття Шипки російськими військами під командуванням генерала Гурка (19 липня 1877 р.). Захоплення Плевни військами Осман-паші (19 липня 1877 р.). Звільнення Плевни (10 грудня 1877 р.). Прохання Порти про перемир'я (8 січня 1878 р.). Рішення англійського уряду про відправку флоту до Чорноморських проток. Угода про перемир'я (31 січня 1878 р.). Сан-Стефанський прелімінарний мирний договір (3 березня 1878 р.).

Берлінський конгрес (13 червня — 13 липня 1878 р.) Англо-російська угода (30 травня 1878 р.). Англійський ультиматум Туреччині. Кіпрська конвенція (4 червня 1878 р.). Берлінський трактат (13 липня 1878 р.).

Передумови відновлення “Союзу трьох імператорів”. Наслідки Берлінського конгресу. Погіршення російсько-німецьких відносин. Російсько-австрійські переговори в Відні (листопад 1878 р.). Константинопольський мирний договір 8 лютого 1879 р.

Зустріч Олександра II та Вільгельма I в Олександрові (3 — 4 вересня 1879 р.). Австрійсько-германський союз (7 жовтня 1879 р.). Зміна уряду в Англії (квітень 1880 р.). Російсько-німецько-австрійський союз (18 червня 1881 р.).

Утворення Троїстого союзу. Його роль в міжнародних відносинах кінця XIX ст. Французько-італійський конфлікт через Туніс. Зближення Італії з австрійсько-турецьким

блоком. Австрійсько-італійські переговори в 1881 р. Договір про утворення Троїстого союзу (20 травня 1882 р.).

Болгарська криза 1885 — 1886 рр. Повстання в Пловдиві (18 вересня 1885 р.). Об'єднання Болгарії. Болгарське та сербське питання у зовнішній політиці Австро-Угорщини та Росії. Болгарсько-сербський конфлікт. Союз Австро-Угорщини та Сербії (28 червня 1881 р.). Напад Сербії на Болгарію (14 листопада 1885 р.). Позиція Росії щодо об'єднання Болгарії. Константинопольська конференція послів. Турецько-болгарська угода. Скиннення Баттенберга.

Остаточний крах “Союзу трьох імператорів”. Російсько-німецькі протиріччя. Російсько-німецько-австрійські відносини в контексті болгарської проблеми. Переговори Бісмарка та Шувалова про укладення російсько-германського союзу. Військова тривога на німецько-французькому кордоні (січень 1887 р.). Позиції Англії, Італії та Росії щодо можливого германсько-французького конфлікту.

Італійсько-англійська угода про співробітництво в Середземному морі (12 лютого 1887 р.). Приєднання до неї Австро-Угорщини (24 березня 1887 р.). Справа Шнебеле (20 — 30 квітня 1887 р.). Російсько-німецький договір 18 червня 1887 р. Англо-австрійсько-італійська угода 12 грудня 1887 р. Погіршення російсько-германських відносин в 1888 р. Формування передумов для російсько-французького союзу. Отримання перших французьких позик.

Смерть Вільгельма I. Відставка Бісмарка (березень 1890 р.). Канцлер Капріві. “Новий курс” політики Німеччини. Зміна германської політики щодо Росії. Англійсько-німецький договір 1890 р. про поділ територій в Африці. Політика Німеччини щодо союзників по Троїстому союзу. Італійсько-німецький договір (травень 1891 р.). Митна війна Росії та Німеччини в 1893 р.

Французько-російські відносини в 90-ті рр. XIX ст. Франко-російський консультативний пакт (липень 1891 р.). Переговори про створення союзу. Військова конвенція (грудень 1893 р.). Укладення російсько-германського торгівельного договору (1894 р.).

Англійсько-германські відносини наприкінці 90-х рр. XIX ст. — на початку XX ст. Ставлення Великої Британії до зовнішньої політики Германської імперії в останній третині XIX ст. Посилення зовнішньоекономічної експансії Німеччини в 90-ті рр. XIX ст. Конфлікт через концесії в Туреччині. Проникнення німецького капіталу на Близький Схід. Англійсько-німецькі протиріччя в Центральній Африці. Англійсько-германський договір про Камерун (15 листопада 1893 р.). Французько-германська угода від 15 березня 1894 р. Договір Англії та Конго 12 травня 1894 р. Утворення Пангерманського союзу (1891 р.).

Активізація уваги провідних європейських держав до Південної Африки. Сесіль Родс. Республіка Трансвааль. Політика Англії та Німеччини щодо Трансваалю. Вторгнення загону Джемсона в Трансвааль (грудень 1895 р.). Меморандум Гольштейна від 30 грудня 1895 р. Наслідки південноафриканської кризи для англійсько-німецьких відносин. Конфлікт в Занзібарі (1896 р.).

Відносини Франції та Великої Британії в 90-ті рр. XIX ст. Розподіл Судану. Битва при Омдурмані (2 вересня 1898 р.). Фашодський інцидент (1898 р.). Позиції європейських держав щодо інциденту. Англійсько-французька угода від 21 березня 1899 р.

Міжнародні відносини в період англо-бурської війни (1899 — 1902 рр.). Британська політика щодо захоплення в Південній Африці. Питання уїтлендерів. Початок війни (11 жовтня 1899 р.). Захоплення Преторії та Блумфонтейну (1900 р.). Міжнародна ізоляція Великої Британії під час військових дій. Питання розподілу архіпелагу Самоа. Встановлення режиму кондомініуму трьох держав Німеччини, США, Англії над Самоа. Загострення англійсько-німецьких протиріч через Самоа. Англійсько-німецька угода про розподіл Самоа (14 листопада 1899 р.). Дипломатія бурських республік. Англо-бурський мирний договір (31 травня 1902 р.).

Зовнішня політика Італії в останній третині XIX — на початку XX ст. Приєднання Венеціанської області (1866 р.). Приєднання Папської області та Риму (1870 р.). Зовнішня політика італійської “Правої”. Початок колоніальної експансії. Утворення колонії Еритрея (1891 р.). Входження Італії до Троїстого союзу (1882 р.). Активізація колоніальної політики в Північно-Східній Африці. Окупація Масауа (1885 р.). Проникнення в Сомалі та Ефіопію. Уряд Ф. Кріспі (1887 — 1891, 1893 — 1896 рр.). Поразка італійської армії в Ефіопії (1887 р.). Військова конвенція Австро-Угорщини, Німеччини, Італії (1888 р.). Італійсько-французьке протистояння. Уччальський мирний договір (1889 р.). Італійсько-ефіопська війна (1895 — 1896 рр.). Розгром італійського експедиційного корпусу 1 березня 1896 р. Ефіопсько-італійський мирний договір. Участь Італії в придушенні боксерського повстання в Китаї (1901 р.).

Зовнішня політика уряду Джолітті. Нормалізація відносин з Англією, Францією, Росією. Подовження дії договору про Троїстий союз (1902 р.). Анулювання військової конвенції від 1888 р. Угода з Францією про взаємний нейтралітет та розподіл сфер впливу в Північній Африці (1900, 1902 р.). Англійсько-італійські угоди про розподіл сфер впливу в Північно-Східній Африці. Російсько-італійська угода про спільні дії на Балканах (1909 р.). Посилення італійської експансії в регіоні Середземного моря. Ідея утворення “Великої Італії”.

Французько-британські відносини на початку XX ст. Утворення Антанти. Зміни у відносинах Франції та Росії. Переговори в Петербурзі (1899 р.). Російсько-французька угода від 9 серпня 1899 р. Посилення залежності Росії від французького капіталу. Загострення французько-німецьких відносин на початку 1905 р. Політика Т. Делькассе на зближення з Англією. Марокко в зовнішній політиці Франції та Англії. Французько-англійські переговори в 1903 р. Угода про утворення Антанти (8 квітня 1904 р.).

Відносини Росії та Німеччини наприкінці XIX — на початку XX ст. Активізація німецької зовнішньої політики під час російсько-японської війни. Російсько-австрійська декларація про взаємний нейтралітет на Балканах. Російсько-німецький торгівельний договір (1904 р.). Гульський інцидент (21 — 22 жовтня 1904 р.).

Активізація співробітництва Франції та Англії в рамках Антанти. Переговори англійського, французького, бельгійського генштабів про координацію спільних дій.

Приєднання Росії до Антанти. Російсько-англійський договір 1907 р. Основні протиріччя у відносинах Англії та Росії. Переговори про розподіл сфер впливу в 1906 р. Англійсько-російська угода (31 серпня 1907 р.).

Тема 9. Міжнародні відносини та зовнішня політика Американських держав в II пол. XIX — на початку XX ст.

Зовнішня політика США в останній третині XIX — на початку XX ст. Соціально-економічні та політичні передумови активізації зовнішньої політики США в останній третині XIX ст. концепція панамериканізму. Перша міжамериканська конференція. Утворення Міжнародного союзу американських республік (з 1910 р. — Панамериканський союз). Меморандум Олні (20 липня 1895 р.). Політика США на Далекому Сході. Американсько-корейський договір (1882 р.). Створення військово-морських баз США на Гавайях (1884 р.). Анексія Гавайїв США (1893 р.) і юридичне їх закріплення (1898 р.). Встановлення режиму кондомініуму над Самоа (1889 р.).

Іспансько-американська війна 1898 р. Посилення позицій США на Кубі. Митна політика як засіб політичної боротьби. Угода Кановаса-Фостера (31 липня 1891 р.). Тарифи Мак-Кінлі та Вільсона. Кубинське повстання 24 лютого 1895 р. Т. Рузвельт. Інформаційна підготовка війни. Повстання на Філіппінах (1896 р.). Урядова криза в Іспанії і прихід до влади уряду лібералів на чолі з Сагастою. Спроби вирішення кубинського питання мирним шляхом. Вибух на американському броненосці “Мен” (15 лютого 1898 р.). Резолюція Конгресу США щодо Куби (19 квітня 1898 р.). Дипломатична підготовка до війни. Початок військових дій 22 квітня 1898 р. Оголошення Іспанією війни США (23 квітня 1898 р.).

Позиції провідних європейських держав щодо війни на Кубі. Битви в Манільській бухті (1 травня 1898 р.) та біля Сант-Яго на Кубі (3 червня 1898 р.). Протокол про перемир'я (12 серпня 1898 р.). Іспансько-німецька угода про продаж Каролінських та Маріанських островів (10 вересня 1898 р.). Американсько-іспанська мирна конференція. Паризький мирний договір 10 грудня 1898 р. Боротьба Куби та Філіппін за національний суверенітет. Перетворення Філіппін на американську колонію.

Зовнішня політика США на початку ХХ ст. Доктрина Хейя — “відкритих дверей” (6 вересня 1899 р.). Договір Клейтона-Бульвера (1850 р.). Американсько-англійський договір про Панамський канал (5 квітня 1900 р.). Прийняття II редакції договору (договір Хейя-Паунсфота) (18 листопада 1901 р.). Встановлення американського контролю над Панамським перешийком. Договір Хейя-Еррана (22 січня 1903 р.). Реакція колумбійського народу на договір. Підготовка заклоту на Панамському перешийку. Переворот 3 листопада 1903 р. Проголошення незалежності Панами (4 листопада 1903 р.). Укладення договору про побудову Панамського каналу (18 листопада 1903 р.).

Політика “великого кийка”. Вторгнення США в Домініканську республіку (1904, 1914 рр.), Гондурас (1905, 1907, 1911, 1912 рр.), Нікарагуа (1912 р.), на Кубу (1906 — 1909, 1912 рр.). “Дипломатія долара”. “Дипломатія канонерок”. В. Тафт.

Латинська Америка в міжнародних відносинах II пол. ХІХ — на початку ХХ ст. I Тихоокеанська війна (1864 р.). Перуансько-болівійські територіальні протиріччя. Зайняття чилійськими військами району Антофагасті. Х.М. Бальмаседа. Втручання Англії в справі Чілі. Спроба утворення Центрально-Американської республіки. Х.С. Селайя.

Венесуельський конфлікт 1902 — 1903 р. Мексиканська революція 1910 — 1917 рр. Ф. Мадеро. “План Сан-Луїс-Потосі”. В. Уерта. В. Карранса. Військова інтервенція США на територію Мексики (квітень — листопад 1914 р.). Окупація Веракруса. Друге вторгнення США (15 березня 1916 — лютий 1917 рр.).

Тема 10. Схід в міжнародних відносинах та зовнішній політиці провідних держав світу в II пол. ХІХ — на початку ХХ ст.

Центральна Азія в міжнародних відносинах сер. ХІХ ст.

Колоніальна експансія Великої Британії в середині ХІХ — на початку ХХ ст. Купівля акцій Суецького каналу (1875 р.). Отримання Вікторією титулу імператриці Індії. Експансія Англії на Далекому Сході. Експансія Англії в Єгипті та Судані. Фашодський інцидент. Англо-бурська війна (1899 — 1902 рр.).

Колоніальна експансія Франції в середині ХІХ — на початку ХХ ст. Експансія Франції в Туніс. Французько-туніський договір про протекторат. Формування основних напрямів колоніальної політики Франції. Захоплення Сенегалу (1890 — 1893 рр.). Знищення держави Саморі (1898 р.). Захоплення Дагомеї (1892 р.). Створення Французької колоніальної Африки. Захоплення Середнього Конго та Габону (1910 р.). Створення Французької Тропічної Африки.

Експансія Франції на Далекому Сході. Договір з Аннамом про протекторат (1883 р.). Китайсько-французька війна (1884 — 1885 рр.). Битва при Ланг-Соні (24 березня 1885 р.). Утворення Індокитайського союзу (1887 р.). Приєднання Камбоджі (1893 р.). Договір про протекторат над Мадагаскаром (1886 р.). Анексія Мадагаскару в 1895 р. Захоплення островів в Атлантичному та Тихому океані. Експансія у Східний Судан. Активізація французької політики в Марокко (1904 р.). Марокканські кризи в зовнішній політиці Франції.

Японія в міжнародних відносинах II пол. ХІХ ст. Прибуття до Японії ескадри М. Перрі (1853 — 1854 рр.). Відкриття японських портів для держав Заходу. Революція Мейдзі (1868 р.). Перегляд двосторонніх угод наприкінці ХІХ ст. Японсько-китайська війна (1894 — 1895 рр.). Посилення позицій Китаю в Кореї. Активізація зовнішньої політики Японії в на Корейському півострові. Повстання селян під керівництвом тонхаков (1893 р.). Вторгнення китайських військ в Корею (9 червня 1894 р.). Вторгнення японських військ в Корею (9 червня 1894 р.). Японський проект реформ в Кореї. Позиції Англії та Росії щодо

китайсько-японського конфлікту. Японсько-англійський торговельний договір (16 липня 1894 р.). Японський ультиматум Кореї 22 липня 1894 р. Захоплення Сеулу японцями (23 липня 1894 р.). Корейсько-японська угода (серпень 1894 р.). Початок військових дій між Японією та Китаєм (25 липня 1894 р.). Оголошення війни (1 серпня 1894 р.). Битва під Пхеньяном (15 — 16 вересня 1894 р.). Битва в Корейській бухті (17 вересня 1894 р.). Висадка японських військ на Ляодунському півострові (24 жовтня 1894 р.). Зайняття Люйшуню (Порт-Артур). Зайняття Вейхавею (лютий 1895 р.). Китайсько-японські переговори про мир. Сімоносьокський мирний договір (17 квітня 1895 р.).

Близькосхідна криза 1894 — 1897 рр. Вірменське питання і англо-російські відносини. Захоплення вірменами Оттоманського банку (26 серпня 1896 р.). Різня вірменів в Стамбулі. Прибуття англійської ескадри у Східне Середземномор'я. Позиція Франції. Візит Миколи II до Англії та Франції. Проект Нелідова. Повстання греків на Кіпрі (лютий 1897 р.). Позиції європейських держав. Грецько-турецька війна (17 квітня — 18 вересня 1897 р.).

Експансія провідних держав світу в Китай наприкінці XIX — на початку XX ст. Наслідки китайсько-японської війни. Захоплення китайських портів. Події в Шаньдуні (1897 р.). Захоплення Цзяочжоу (14 листопада 1897 р.). Захоплення Порт-Артуру Росією (грудень 1897 р.). План Солсбері щодо розподілу Китаю (25 січня 1898 р.). Китайсько-німецька угода про розподіл про передачу Циндао (6 березня 1898 р.). Ультиматум Росії Китаю щодо Ляодунського півострову (2 березня 1898 р.). Російсько-китайський договір від 27 березня 1898 р. Англійсько-китайські договори про володіння на півострові Цзюлун (Коулун) (9 червня 1898 р.) та оренду Вейхайвею (1 липня 1898 р.). Розширення прав Англії щодо судноплавства на річках Китаю. Французько-китайська угода (квітень 1898 р.). Реакція китайського суспільства на політика іноземних урядів. Кан Ю-вей. Доктрина “відкритих дверей”. Повстання іхетуанів в Китаї. Суперництво в басейні Янцзи. Переговори Китаю та держав-інтервентів. Заключний протокол (7 вересня 1901 р.).

Причини та передумови російсько-японської війни. Боротьба Росії та Японії за Маньчжурію (1900 — 1901 рр.). Підготовка Японії до війни проти Росії. Проект нейтралізації Кореї. Англійсько-японський союзний договір 30 січня 1902 р. Російсько-китайська угода про вивід військ з Маньчжурії (8 квітня 1902 р.). Японсько-російські переговори в 1903 р. Японський ультиматум російському уряду.

Російсько-японська війна (1904 — 1905 рр.). Початок військових дій (8—9 лютого 1904 р.). Загальне міжнародне становище на початку війни. Спроба укладення германсько-російського союзу. Хід військових дій. Капітуляція Порт-Артуру (2 січня 1905 р.). Розгром російської ескадри при Цусімі (травень 1905 р.). Посередництво Т. Рузвельта. Згода японського уряду на принцип “відкритих дверей” в Маньчжурії (25 квітня 1905 р.). Договір Тафт-Кацура (29 липня 1905 р.). Відновлення англійсько-японського союзного договору (12 серпня 1905 р.). Японсько-корейський договір щодо контролю над зовнішньою політикою Кореї (17 листопада 1905 р.). Російсько-японські переговори. Портсмутська мирна конференція (9 серпня — 5 вересня 1905 р.). Портсмутський мирний договір (5 вересня 1905 р.).

Туреччина в міжнародних відносинах останньої третини XIX — початку XX ст. Наслідки Кримської війни для Туреччини. Близькосхідна криза 1875 — 1877 рр. Російсько-турецька війна 1877 — 1878 рр. Сан-Стефанський прелімінарний договір (3 березня 1878 р.). Берлінський конгрес 1878 р. Берлінський трактат (13 липня 1878 р.). Встановлення фінансового контролю над Туреччиною. Питання концесій на залізні дороги в Туреччині. Близькосхідна криза 1894 — 1897 рр. Грецько-турецька війна. Боснійська криза 1908 — 1909 рр. Балканські війни.

Тема 11. Міжнародні кризи початку XX ст.

Перша Марокканська криза (1905 — 1906 рр.). Марокко в зовнішній політиці європейських держав. Мадридський договір (1880 р.). Утворення Комітету зі справ Марокко (1904 р.). Іспансько-французька угода про поділ сфер впливу в Марокко (5 жовтня 1904 р.).

Французький план реформ в Марокко (лютий 1905 р.). Німецьке втручання в справи Марокко. Візит Вільгельма II в Танжер (31 березня 1905 р.). Пропозиції Німеччини щодо марокканської проблеми. Спільна позиція Англії та Франції щодо Марокко. Альхесірасська мирна конференція (січень — квітень 1906 р.). Міжнародна ізоляція Німеччини на конгресі. Альхесірасський трактат 7 квітня 1906 р.

Боснійська криза 1908 — 1909 рр. Юридичне становище Боснії та Герцеговини після Берлінського конгресу. Плани Австро-Угорщини щодо Сербії і Боснії та Герцеговини. Династичний переворот в Сербії (1903 р.). Прихід до влади династії Карагеоргієвичів і переорієнтація Сербії на Росію. Концепція “Великої Сербії”. Торгівельна війна Австро-Угорщини проти Сербії. Барон Еренталь. Наради австро-угорських міністрів 19 серпня та 10 вересня 1908 р. Остаточне рішення про анексію Боснії та Герцеговини. Проголошення незалежності Болгарії 5 жовтня 1908 р. Імперський рескрипт про запровадження австрійського суверенітету над Боснією та Герцеговиною (5 жовтня 1908 р.). Часткова мобілізація австрійської армії (6 жовтня 1908 р.). Позиції європейських країн щодо анексії. Російський проект міжнародної конференції щодо боснійського питання. Протести Туреччини та Сербії проти анексії. Австрійсько-російський конфлікт. План Еренталья з розподілу Сербії між Австро-Угорщиною, Болгарією та Румунією. Турецько-австрійська угода 26 лютого 1909 р. Дипломатична капітуляція Росії (22 березня 1909 р.) та Сербії (31 березня 1909 р.).

Друга Марокканська криза (1911 р.). Збільшення інтересу Німеччини до Марокко. Окупація Уджди. Заколот Мулай-Гафіда. Касабланкський інцидент 25 вересня 1908 р. Французько-німецькі переговори в 1908 — 1909 рр. щодо Марокко. Угода від 9 лютого 1909 р. Повстання в Фесі (весна 1911 р.). окупація Францією Фесу (травень 1911 р.). Плани німецької окупації Агадіра та Могадора. “Стрибок “Пантери” (1 липня 1911 р.). Втручання Англії. Позиція Росії. Французько-німецька угода (листопад 1911 р.).

Експансія Італії в Північній Африці. Італійсько-турецька війна 1911 — 1912 рр. Оголошення війни Італією Туреччині (29 вересня 1911 р.). Лозаннський мирний договір 18 жовтня 1912 р. Подовження дії договору про Троїстий союз (1912 р.). Військово-морські конвенції 1913 — 1914 рр.

Балканський блок. Сербсько-болгарський договір 1912 р. Наслідки італійсько-турецької війни для Балкан. Сербсько-болгарські переговори про антитурецький союз в 1911 р. Сербсько-болгарський союзний договір (29 лютого 1912 р.). Військова конвенція 12 травня 1912 р. Грецько-болгарські переговори в 1911 — 1912 рр. Союзний договір Греції та Болгарії (29 травня 1912 р.). Болгарсько-грецька військова конвенція (5 жовтня 1912 р.).

Перша Балканська війна (9 жовтня 1912 — 30 травня 1913 рр.). Конфлікт через Македонію (осінь 1912 р.). Австрійсько-російська нота від 8 жовтня 1912 р. Вступ у війну Чорногорії (9 жовтня 1912 р.). Оголошення Сербією, Грецією та Болгарією війни Туреччині (17 жовтня 1912 р.). Військові дії під час війни. Бої на чаталжинських позиціях (листопад 1912 р.). Зайняття сербськими військами Дураццо (28 листопада 1912 р.). Перемир'я 3 грудня 1912 р. Мобілізація австрійської армії на кордоні з Сербією та Росією. Лондонська конференція послів. Проголошення незалежності Албанії (28 листопада 1912 р.). Нота великих європейських держав від 17 січня 1913 р. Державний переворот в Туреччині (23 січня 1913 р.). Відновлення військових дій (3 лютого 1913 р.). Зайняття союзниками Адріанополю та Яніни. Облога Скутарі чорногорською армією. Болгарсько-турецьке перемир'я 16 квітня 1913 р. Грецько-турецьке та сербсько-турецьке перемир'я (20 квітня 1913 р.). Відновлення мирних переговорів в Лондоні. Питання Скутарі. Лондонський мирний договір (30 травня 1913 р.).

Друга Балканська війна (29 червня — 10 серпня 1913 р.). Посилення протиріч балканських країн. Грецько-сербський союз (1 червня 1913 р.). Приєднання до нього Румунії. Початок військових дій (29 червня 1913 р.). Мобілізація румунської армії (3 липня 1913 р.). Вторгнення у Болгарію румунської армії (10 липня 1913 р.). Позиції “великих держав”. Напад Туреччини на Болгарію (16 липня 1913 р.). Зайняття турками Адріанополю (20 липня

1913 р.). Переговори в Лондоні. Бухарестська мирна конференція (30 липня — 10 серпня 1913 р.). Константинопольський мирний договір Туреччини та Болгарії (29 вересня 1913 р.). Албанське питання в 1913 р.

Тема 12. Міжнародні відносини та зовнішня політика провідних держав світу під час першої світової війни (1914 — 1918 рр.).

Причини та передумови Першої світової війни. Військовий потенціал воюючих сторін. Міжнародне становище на Близькому Сході. Англо-німецькі відносини в 1913 — на початку 1914 рр.

Липнева криза. Вбивство Франца-Фердинанда (Сараєвське вбивство) (28 червня 1914 р.). Переговори в Потсдамі. Австрійський ультиматум Сербії (23 липня 1914 р.). Позиції Антанти та Троїстого Союзу під час Липневої кризи. Приїзд Пуанкаре в Росію (20 липня 1914 р.).

I світова війна на початковому етапі (1914 р.). Оголошення війни Австро-Угорщиною Сербії (28 липня 1914 р.). Початок мобілізації в Росії і германський ультиматум. Оголошення війни Німеччиною Росії (1 серпня 1914 р.). Зайняття Німеччиною Люксембургу (2 серпня 1914 р.). Оголошення війни Німеччиною Франції (3 серпня 1914 р.). Вторгнення німецької армії в Бельгію (4 серпня 1914 р.). Проголошення нейтралітету США (4 серпня 1914 р.). Оголошення Англією війни Німеччині (4 серпня 1914 р.). Оголошення війни Австро-Угорщиною Росії (6 серпня 1914 р.). Оголошення Францією війни Австро-Угорщині (12 серпня 1914 р.). Східно-пруська операція (серпень — вересень 1914 р.). Битва при Шарлеруа (21 — 25 серпня 1914 р.). Оголошення Японією війни Німеччині (23 серпня 1914 р.). Битва на Марні (5 — 12 вересня 1914 р.). Вступ Туреччини у війну (29 жовтня 1914 р.). Провал німецького блицкригу в 1914 р.

Міжнародні відносини в 1915 — 1916 рр. Англо-французько-російська угода про Чорноморські протоки (березень — квітень 1915 р.). Вихід Італії зі складу Троїстого союзу і вступ у війну на боці Антанти (23 травня 1915 р.). Формування Четверного союзу (вересень 1915 р.). Вступ Болгарії у війну на боці центральних держав (жовтень 1915 р.). Розгром сербської армії та окупація Сербії військами Четверного союзу (грудень 1915 р.). Битва у Вердена (лютий — грудень 1915 р.). Секретна угода Франції та Англії про розподіл азійської частини Туреччини (9 — 16 травня 1916 р.). Брусиловський прорив (4 червня — 3 серпня 1916 р.). Битва на Соммі (липень — листопад 1916 р.). Вступ Румунії у війну на боці Антанти (27 серпня 1916 р.).

Міжнародні відносини в 1917 — 1918 рр. Революція в Росії (28 лютого 1917 р.). Вступ у війну США на боці Антанти (6 квітня 1917 р.). Вступ Греції у війну на боці Антанти (20 червня 1917 р.). Вступ у війну Китаю (серпень 1917 р.). Поразка італійської армії при Капоретто (24 жовтня 1917 р.). “14 пунктів Вільсона” (8 січня 1918 р.). Брест-Литовський мирний договір (3 березня 1918 р.). Бухарестський сепаратний мирний договір Четверного Союзу та Румунії (24 квітня 1918 р.). Контрнаступ військ Антанти на Західному фронті (серпень 1918 р.). Капітуляція Болгарії (29 вересня 1918 р.). Мудроське перемир'я з Туреччиною (30 жовтня 1918 р.). Капітуляція Австро-Угорщини (3 листопада 1918 р.). Революція в Німеччині (3 — 9 листопада 1918 р.). Комп'єнське перемир'я (11 листопада 1918 р.).

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінар 1. Зовнішня політика Росії в II пол. XVII — на початку XVIII ст.

Постановка проблеми.

1. Балтійська проблема в зовнішній політиці Росії.
2. Російсько-турецькі відносини наприкінці XVII — на початку XVIII ст.
3. Російсько-турецькі відносини в II пол. XVIII ст.
4. Польська проблема в зовнішній політиці Росії.
5. Російсько-французькі відносини в XVIII ст.
6. Російсько-австрійські відносини в XVIII ст.
7. Російсько-англійські відносини в XVIII ст.
8. Наслідки зовнішньої політики Росії в II пол. XVII — XVIII ст.

Література

1. Андерсон М.С. Петр Великий / Пер. с англ. В.П. Белоножко. – Ростов н / Д: Феникс, 1997.
2. Баггер Х. Реформы Петра Великого: Обзор исследований. – М.: Прогресс, 1985.
3. Буганов В.И. Петр Великий и его время. – М.: Наука, 1989.
4. Валишевский К. Петр Великий. – Кн. 3: Дело. Репринт. Воспроизв. изд. 1911г. – М.: СП. «ИКПА», 1990.
5. Вернадский Г.В. Русская история: учебник: - М., 1997.
6. Голикова Н.Б. Политические процессы при Петре I: По материалам Преображенского приказа. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1957.
7. Данилов А. А. История России IX – XIX вв.: справочные материалы. – М., 1997.
8. Ерошкин Н.П. История государственных учреждений дореволюционной России: Учебник. – М., 1983 (3-е изд.), 1968 (2-е изд.).
9. Заичкин И.А., Почкаев И.Н. Русская история: популярный очерк. IX – сер. XVIII в. – М., 1992.
10. Заозерский А.И. Фельдмаршал Шереметев. – М.: Наука, 1989.
11. Исаев И.А. История Отечества: Учебное пособие для поступающих в юридические вузы. – М., 1997.
12. История Отечества: IX – середина XIX века. Хрестоматия. Часть I. – М., 1996.
13. История Петра Великого: Репринт. изд. – М.: Буклет, 1992.
14. История России IX – XIX вв.: справочные материалы. – М., 1997.
15. История России с древнейших времен до 1861 года: Учебник для вузов / Под ред. Н.И. Павленко. – М., 1996.
16. История Северной войны 1700 – 1721 гг. / Отв. Ред. И.И. Ростунов. – М.: Наука, 1987.
17. Костомаров Н.И. Русская история в жизнеописаниях ее главных деятелей. Кн.1 – 3 М., 1990.
18. Молчанов Н.Н. Дипломатия Петра Первого. – 2-е изд. – М.: Междунар. отношения, 1986.
19. Мунчаев Ш.М., Устинов В.М. История России – М., 1997.
20. Некрасов Г.А. Роль России в европейской международной политике 1725 – 1739 гг. – М.: Наука, 1976.
21. Никифоров Л.А. Русско-английские отношения при Петре I. – М.: Политиздат, 1950.
22. Новаковский В.И. Рассказы о Петре Великом. – М.: Панорама, 1992.
23. Оларт Е. Петр I и женщины. – К.: Мыстецтво, 1991.
24. Орел. Военно-исторический альманах. – М., 1992. - №1.
25. Павленко Н.И. Александр Данилович Меньшиков. – М.: Наука, 1981.
26. Павленко Н.И. Птенцы гнезда Петрова. – 3-е изд.- М.: Мысль, 1989.
27. Павленко Н.И., Артамонов В.А. 27 июня 1709 года. – М.: Мол. гвардия, 1989.
28. Платонов С.Ф. Лекции по русской истории. – Петрозаводск, 1996.

29. Политическая история Российского государства: Учебник для вузов / Под ред. Ш.М. Мунчаева. – М., 1998.
30. Полтава. К 250-летию Полтавского сражения: Сб. статей. – М.: Изд-во АН СССР, 1959.
31. Реформы Петра I: Сб. докум. / Сост. В.И. Лебедев. – М.: Соцэкгиз, 1937.
32. Россия и мир: Учебная книга по истории: В 2-х ч. / Под ред. А.А. Данилова. – М., 1995.

Методичні вказівки до семінарських занять

Кожне питання семінарського заняття повинно містити коротку постановку проблеми, доповідь мусить мати послідовне викладення науковою мовою та закінчуватися висновком.

Після закінчення викладення питання (термін доповіді може складати 5-10 хвилин) студент повинен вміти відповісти на поставлені питання аудиторії та викладача. Відповіді доповідача оцінюються як додаткові бали, так само й питання поставлені іншими студентами зараховуються їм як додаткові бали.

Кожне питання семінарського заняття обговорюється у вигляді дискусії (якщо проблема містить спірні питання) або підведення підсумків. Якщо аудиторія має доповнення, то вони також оцінюються як додаткові бали.

В процесі підготовки студент має звернути увагу на передумови реалізації зовнішньої політики Московського царства в II половині XVII ст., дослідити завдання, що стояли перед нею у зв'язку з міжнародною ситуацією в Європі в цілому. Окрему увагу слід приділити факторам, що сприяли кардинальним змінам у зовнішній політиці Росії в XVIII ст.; визначити актуальність її нових напрямів, проаналізувати наслідки її реалізації на кінець століття.

Семінар 2. Міжнародні відносини та зовнішня політика в 1789 — 1815 рр.

Постановка проблеми.

1. Передумови початку революційних війн та формування I антифранцузької коаліції.
2. Міжнародні відносини в 1792 — 1794 рр.
3. Зовнішня політика термідоріанського Конвенту та Директорії в 1794 — 1799 рр. Поява на міжнародній арені Н. Бонапарта.
4. Зовнішня політика Н. Бонапарта в 1799 — 1804 рр.
5. Феномен «антинаполеонівських коаліцій» в контексті міжнародних відносин кінця XVIII — початку XIX ст.
6. Зовнішня політика Франції в 1805 — 1812 рр.
7. Російсько-турецькі відносини на початку XIX ст.
8. Англійсько-російські відносини наприкінці XVIII — початку XIX ст.
9. Особливості російсько-пруських відносин в контексті міжнародних процесів початку XIX ст.
10. Міжнародні відносини в 1812 — 1814 рр.

Література

1. Виппер Р.Ю. История нового времени: Учебное пособие. — К.: Ника-центр; Вист-С, 1997. — 621 с.
2. Всемирная история: Учебник для вузов / Под ред. Г.Б. Поляка, А.Н. Марковой. — М.: ЮНИТИ, 2001. — 496 с.
3. Григорьева И.В. Источниковедение новой и новейшей истории стран Европы и Америки: Учебник. — М.: Высш. шк., 1984. — 335 с.
4. Документы истории Великой Французской революции: Учебное пособие: В 2-х т. — М.: Изд-во Московского университета, 1990. — 528 с.
5. Историография истории нового времени стран Европы и Америки: Учебн. пособие для студ. вузов — А.В. Адо, И.С. Галкин / Под ред. И. П. Дементьева, И.В. Григорьева и др.— М.: Высш шк., 1990. — 512 с.

6. История Франции: В 3-х т. / Ред. кол.: А.З. Манфред (отв. ред.) и др. — М.: Наука, 1972.
7. Левандовский А.П. Робеспьер. — М.: Молодая гвардия, 1965. — 304 с.
8. Манфред А.З. Великая Французская революция. — М.: Наука, 1983. — 431 с.
9. Манфред А.З. Наполеон Бонапарт. — 5-е изд. — М.: Мысль, 1989. — 735 с.
10. Новая история стран Европы и Америки: Первый период: Учебник / В.И. Виноградов, Н.М. Гусева, А.М. Зверев и др.: Под ред. Е.Е. Юровской и И.М. Кривогуза. — М.: Высш шк., 1998. — 415 с.
11. Новая история стран Европы и Америки: Первый период: Учебник для студ. вузов / Под ред. А.В. Адо. — М.: Высш. шк., 1986. — 623 с.
12. Новая история: Т. 1. 1640 — 1789: Учебник / Под ред. Б.Ф. Поршнева, С.Д. Сказкина, Е.Б. Черняка. — изд. 3-е. — М.: Мысль, 1964. — 567 с.
13. Ревуненков В.Г. Очерки по истории Великой Французской революции. Падение монархии 1789 — 1792 гг. — Л.: Изд-во Ленингр. ун-та, 1982. — 240 с.
14. Сборник документов по истории Нового времени стран Европы и Америки (1640 — 1870): Учебное пособие / Сост. Е.Е. Юровская. — М.: Высш шк., 1990. — 255 с.
15. Сборник документов по истории Нового времени. Буржуазные революции XVII — XVIII вв.: Учебное пособие / Сост. М.Ю. Золотухин, М.М. Куриков, В.М. Лобанов и др.: Под ред. В.Г. Сиротина. — М.: Высш. шк. 1990. — 303 с.
16. Фридлянд Ц. Дантон. — Изд. 3-е. — М.: Наука, 1965. — 270 с.
17. Царство натовпу: Из історії Великої Французької революції по книзі Леона і Тарда / Передм. Б. Корольова, С. Рябова. — К.: Укр. НДІНТІ, 1991. — 24 с.

Методичні вказівки до семінарських занять

Кожне питання семінарського заняття повинно містити коротку постановку проблеми, доповідь мусить мати послідовне викладення науковою мовою та закінчуватися висновком.

Після закінчення викладення питання (термін доповіді може складати 5-10 хвилин) студент повинен вміти відповісти на поставлені питання аудиторії та викладача. Відповіді доповідача оцінюються як додаткові бали, так само й питання поставлені іншими студентами зараховуються їм як додаткові бали.

Кожне питання семінарського заняття обговорюється у вигляді дискусії (якщо проблема містить спірні питання) або підведення підсумків. Якщо аудиторія має доповнення, то вони також оцінюються як додаткові бали.

При підготовці до семінару слід розглянути причини та передумови Великої Французької революції, фактори, що сприяли початку революційних війн. Необхідно дослідити основні напрями зовнішньої політики Наполеона Бонапарта, процес формування антинаполеонівських коаліцій.

Семінар 3. Міжнародні відносини в 50 — на початку 70-х рр. XIX ст.

Постановка проблеми.

1. Східне питання в міжнародних відносинах I пол. XIX ст.
2. Передумови та причини Кримської війни.
3. Кримська війна в контексті міжнародних відносин.
4. Паризький конгрес та укладення мирного договору.
5. Міжнародні відносини та зовнішня політика США під час Громадянської війни.
6. Пруссія в міжнародних відносинах 50 — 60-х рр. XIX ст. Боротьба за об'єднання Німеччини.
7. Франко-прусска війна (1870 — 1871 рр.).
8. Боротьба за об'єднання Італії.
9. Японське питання в міжнародних відносинах 50 — 60-х рр. XIX ст.

Література

1. Аллен Дж. Реконструкция: битва за демократию в США: Битва за демократию в США, 1865 — 1875. — М., 1963.
2. Бисмарк О. Мысли и воспоминания. — М.: Мысль, 1997.
3. Болховитинов Н.Н. США: проблемы истории и современная историография. — М., 1980.
4. Бурин С.Н. На полях сражений Гражданской войны в США. — М., 1988.
5. Великие государственные деятели России: Учеб. Пособие / Под ред. А.Ф. Кисилева. — М., 1996.
6. Вернадский Г.В. Русская история: учебник: - М., 1997.
7. Вишпер Р.Ю. История нового времени: Учебное пособие. — К.: Ника-центр; Вист-С, 1997. — 621 с.
8. Внутренняя политика царизма (середина XVI – начало XX в.). – Л., 1967.
9. Всемирная история: Учебник для вузов / Под ред. Г.Б. Поляка, А.Н. Марковой. — М: ЮНИТИ, 2001. — 496 с.
10. Григорьева И.В. Источниковедение новой и новейшей истории стран Европы и Америки: Учебник. — М.: Высш. шк., 1984. — 335 с.
11. Данилов А.А. История России IX – XIX вв.: справочные материалы. – М., 1997.
12. Дебабов С.А. Япония. М., 1973
13. Дементьев И.П. Американская историография Гражданской войны в США (1861 — 1865). — М., 1963.
14. Ерошкин Н.П. История государственных учреждений дореволюционной России: Учебник. – М., 1983 (3-е изд.), 1968 (2-е изд.).
15. Зубок Л.И. Внешняя политика США в эпоху империализма. — М., 1960.
16. Историография истории нового времени стран Европы и Америки: Учебн. Пособие для студ. вузов — А.В. Адо, И.С. Галкин / Под ред. И. П. Дементьева, И.В. Григорьева и др.— М.: Высш шк., 1990. — 512 с.
17. История России с древнейших времен до 1861 года: Учебник для вузов / Под ред. Н.И. Павленко – М., 1996.
18. История США / Под ред. Г.Н. Севостьянова: в 4 т. — М., 1985.
19. К столетию Гражданской войны в США // Сб. статей / Под ред. А.В. Ефимова, Л.Н. Зубкова. — М., 1961.
20. Маждович И.П. Японские острова. М., 1948
21. Мунчаев Ш.М., Устинов В.М. История России – М., 1997.
22. Новая история стран Европы и Америки: Второй период: Учебник / В.И. Виноградов, Н.М. Гусева, А.М. Зверев и др.: Под ред. Е.Е. Юровской и И.М. Кривогуза. — М.: Высш шк., 1998. — 415 с.
23. Новая история стран Европы и Америки: Второй период: Учебник для студ. вузов / Под ред. А.В. Адо. — М.: Высш. шк., 1986. — 623 с.
24. Орел. Военно-исторический альманах. – М., 1992. - №1.
25. Платонов С.Ф. Лекции по русской истории. – Петрозаводск, 1996.
26. Политическая история Российского государства: Учебник для вузов / Под ред. Ш.М. Мунчаева. – М., 1998.
27. Практикум по истории России для студ. ВУЗОВ: Учебное пособие / Под ред. А.А. Данилова. – М., 1997.
28. Рассказы по русской истории: общедоступная хрестоматия / Под ред. С.П. Мельгунова и В.А. Петрушевского. – М., 1994.
29. Россия и мир: Учебная книга по истории: В 2-х ч. / Под ред. А.А. Данилова. – М., 1995.
30. Современная Япония. Справочник. М., 1973
31. Гаити Сакаия. Что такое Япония. М., 1992
32. Туполев Б.М. Восстание Маджи-Маджи. Становление и кризис германского колониального правления в Восточной Африке. — М., 1991.

33. Фостер У.З. Очерки политической истории Америки. — М., 1955.
34. Хронология российской истории: Энциклопедический справочник / Под ред. Ф. Конта. — Ф. Конта. — М., 1994.
35. Чарный И.С. Начало колониальной экспансии Германии в Африке (1879 — 1885 гг.). — М., 1970.

Методичні вказівки до семінарських занять

Кожне питання семінарського заняття повинно містити коротку постановку проблеми, доповідь мусить мати послідовне викладення науковою мовою та закінчуватися висновком.

Після закінчення викладення питання (термін доповіді може складати 5-10 хвилин) студент повинен вміти відповісти на поставлені питання аудиторії та викладача. Відповіді доповідача оцінюються як додаткові бали, так само й питання поставлені іншими студентами зараховуються їм як додаткові бали.

Кожне питання семінарського заняття обговорюється у вигляді дискусії (якщо проблема містить спірні питання) або підведення підсумків. Якщо аудиторія має доповнення, то вони також оцінюються як додаткові бали.

При підготовці до семінару слід врахувати особливості розвитку міжнародних відносин в середині XIX ст., зокрема, кризу Священного Союзу, вплив революцій 1848 – 1850 рр. їх їх розвиток. Необхідно проаналізувати причини та передумови ізоляції Росії в період Кримської війни, причини програшу та наслідки цього програшу. Слід приділити увагу посиленню Пруського королівства в Німеччині, процес її об'єднання та перебіг міжнародних процесів під час Франко-пруської війни. Важливим є визначення факторів міжнародного середовища, що сприяли початку Громадянської війни в США, ставлення провідних стінових держав до цього процесу.

Семінар 4. Формування блокової системи в Європі в останній третині XIX — на початку XX ст.

Постановка проблеми.

1. “Союз трьох імператорів” в контексті міжнародних відносин II пол. XIX ст.
2. Близькосхідна криза 1875 — 1877 рр.
3. Російсько-турецька війна в міжнародних відносинах 70-х рр. XIX ст. Берлінський конгрес 1878 р.
4. Троїстий союз: передумови формування, процес створення, основні етапи діяльності.
5. Російсько-французькі відносини в останній третині XIX ст.
6. Французько-англійські відносини в останній третині XIX ст.
7. Англійсько-германські відносини в останній третині XIX — на початку XX ст.
8. Антанта: передумови формування, процес створення, основні етапи діяльності.

Література

1. Алексева И.В. Агония сердечного согласия. — Л., 1990.
2. Бондаревский Г.Л. Английская политика и международные отношения в бассейне Персидского залива (конец XIX — начало XX в.). — М., 1965.
3. Великие государственные деятели России: Учеб. Пособие / Под ред. А.Ф. Кисилева. — М., 1996.
4. Виноградов В.Н. У истоков лейбористской партии (1899 — 1900 гг.). — М., 1968.
5. Виноградов К.Б. Дэвид Ллойд Джордж. На повороте судьбы: Великая Британия и имперский федерализм. — Челябинск, 1996.
6. Виноградов К.Б. Мировая политика 60 — 80-х гг. XIX века: события и люди. — Л., 1991.
7. Виппер Р.Ю. История нового времени: Учебное пособие. — К.: Ника-центр; Вист-С, 1997. — 621 с.

8. Власов Н.А. Германо-французский конфликт 1873 г. и внутренняя политика Бисмарка / www.history.pu.ru
9. Всемирная история: Учебник для вузов / Под ред. Г.Б. Поляка, А.Н. Марковой. — М.: ЮНИТИ, 2001. — 496 с.
10. Григорьева И.В. Источниковедение новой и новейшей истории стран Европы и Америки: Учебник. — М.: Высш. шк., 1984. — 335 с.
11. Давидсон А.Б. Сесиль Родс и его время. — М., 1984.
12. Данилов А.А. История России IX – XIX вв.: справочные материалы. – М., 1997.
13. Дементьева В.А. К вопросу об экономическом сотрудничестве Великобритании и России в конце XIX ст. — начале XX в. // www.history.pu.ru
14. Ерофеев Н.А. Очерки по истории Англии. 1815 — 1917 гг. — М., 1959.
15. Ерошкин Н.П. История государственных учреждений дореволюционной России: Учебник. – М., 1983 (3-е изд.), 1968 (2-е изд.).
16. Жигалина О.И. Великобритания на Среднем Востоке. XIX — начало XX вв. — М., 1990.
17. Зарина Л.Л., Лифшиц С.Г. Британский империализм во второй половине XIX в. — М., 1970.
18. Зотова Ю. Английская экспансия в дельте Нигера во второй половине XIX в. — М., 1972.
19. Историография истории нового времени стран Европы и Америки: Учебн. Пособие для студ. вузов — А.В. Адо, И.С. Галкин / Под ред. И. П. Дементьева, И.В. Григорьева и др.— М.: Высш шк., 1990. — 512 с.
20. Кертман Л.Е. Джозеф Чемберлен и сыновья. — М., 1990.
21. Колпаков А.Д. Ирландия на путях к революции. — Ереван, 1990.
22. Кудрявцев Н.В. Идея и истоки британского империализма в викторианской Англии // www.history.pu.ru
23. Мортон А.Л. История Англии. — М., 1950.
24. Мунчаев Ш.М., Устинов В.М. История России – М., 1997.
25. Никитина И.А. Захват бурских республик Англией (1899 — 1902 гг.). — М., 1970.
26. Новая история стран Европы и Америки: Второй период: Учебник / В.И. Виноградов, Н.М. Гусева, А.М. Зверев и др.: Под ред. Е.Е. Юровской и И.М. Кривогуза. — М.: Высш шк., 1998. — 415 с.
27. Новая история стран Европы и Америки: Второй период: Учебник для студ. вузов / Под ред. А.В. Адо. — М.: Высш. шк., 1986. — 623 с.
28. Парфенов И.Д. Колониальная экспансия Великобритании в последней трети XIX века. — М., 1991.
29. Практикум по истории России для студ. ВУЗОВ: Учебное пособие / Под ред. А.А. Данилова. – М., 1997.
30. Сказкин С.Д. Конец австро-русско-германского союза. — М., 1974.
31. Смирнова Л.М. Политико-идеологические течения и их влияние на внешнюю политику в Великобритании в последней трети XIX ст. // www.history.pu.ru
32. Суртаев П.Б. Принц-супруг Альберт и проблемы внешней политики Великобритании во второй четверти XIX ст. // www.history.pu.ru
33. Трухановский В.Г. Уинстон Черчилль. Политическая биография. — М., 1989.
34. Чарный И.С. Начало колониальной экспансии Германии в Африке (1879 — 1885 гг.). — М., 1970.

Методичні вказівки до семінарських занять

Кожне питання семінарського заняття повинно містити коротку постановку проблеми, доповідь мусить мати послідовне викладення науковою мовою та закінчуватися висновком.

Після закінчення викладення питання (термін доповіді може складати 5-10 хвилин) студент повинен вміти відповісти на поставлені питання аудиторії та викладача. Відповіді

доповідача оцінюються як додаткові бали, так само й питання поставлені іншими студентами зараховуються їм як додаткові бали.

Кожне питання семінарського заняття обговорюється у вигляді дискусії (якщо проблема містить спірні питання) або підведення підсумків. Якщо аудиторія має доповнення, то вони також оцінюються як додаткові бали.

В процесі підготовки до семінару основну увагу слід зосередити на процесі формування двох провідних міжнародних блоків: Троїстого союзу та Антанти, визначити основні суперечності між ними.

Семінар 5. Міжнародні кризи початку ХХ ст.

Постановка проблеми.

1. Англо-бурська війна в міжнародних відносинах (1899 — 1902 рр.).
2. Російсько-японська війна в міжнародних відносинах. Портсмутський мирний договір.
3. Перша марокканська криза (1905 — 1906 рр.).
4. Боснійська криза (1908 — 1909 рр.).
5. Друга марокканська криза (1911 р.).
6. Перша Балканська війна (1912 — 1913 рр.).
7. Друга Балканська війна (1913 р.).

Література

1. Алексеева И.В. Агония сердечного согласия. — Л., 1990.
2. Бондаревский Г.Л. Английская политика и международные отношения в бассейне Персидского залива (конец XIX — начало XX в.). — М., 1965.
3. Виноградов К.Б. Дэвид Ллойд Джордж. На повороте судьбы: Великая Британия и имперский федерализм. — Челябинск, 1996.
4. Виппер Р.Ю. История нового времени: Учебное пособие. — К.: Ника-центр; Вист-С, 1997. — 621 с.
5. Всемирная история: Учебник для вузов / Под ред. Г.Б. Поляка, А.Н. Марковой. — М: ЮНИТИ, 2001. — 496 с.
6. Григорьева И.В. Источниковедение новой и новейшей истории стран Европы и Америки: Учебник. — М.: Высш. шк., 1984. — 335 с.
7. Давидсон А.Б. Сесиль Родс и его время. — М., 1984.
8. Давидсон А.Б., Филатова И.И. Англо-бурская война и Россия // Звертатися до архівів кафедри МВ та ЗП
9. Данилов А.А. История России IX – XIX вв.: справочные материалы. – М., 1997.
10. Ерофеев Н.А. Очерки по истории Англии. 1815 — 1917 гг. — М., 1959.
11. Ерошкин Н.П. История государственных учреждений дореволюционной России: Учебник. – М., 1983 (3-е изд.), 1968 (2-е изд.).
12. Жигалина О.И. Великобритания на Среднем Востоке. XIX — начало XX вв. — М., 1990.
13. Зарина Л.Л., Лифшиц С.Г. Британский империализм во второй половине XIX в. — М., 1970.
14. Кертман Л.Е. Джозеф Чемберлен и сыновья. — М., 1990.
15. Кузнецова О.Н. Российская дальневосточная политика 1902 – 1904 гг. и позиция Франции // www.history.ru.ru
16. Мортон А.Л. История Англии. — М., 1950.
17. Мунчаев Ш.М., Устинов В.М. История России – М., 1997.
18. Никитина И.А. Захват бурских республик Англией (1899 — 1902 гг.). — М., 1970.
19. Новая история стран Европы и Америки: Второй период: Учебник / В.И. Виноградов, Н.М. Гусева, А.М. Зверев и др.: Под ред. Е.Е. Юровской и И.М. Кривогуза. — М.: Высш шк., 1998. — 415 с.

20. Новая история стран Европы и Америки: Второй период: Учебник для студ. вузов / Под ред. А.В. Адо. — М.: Высш. шк., 1986. — 623 с.
21. Парфенов И.Д. Колониальная экспансия Великобритании в последней трети XIX века. — М., 1991.
22. Пименов П.С. Особенности российской геополитики в Азиатско-Тихоокеанском регионе на рубеже XIX — XX веков // www.history.pu.ru
23. Практикум по истории России для студ. ВУЗОВ: Учебное пособие / Под ред. А.А. Данилова. — М., 1997.
24. Трухановский В.Г. Уинстон Черчилль. Политическая биография. — М., 1989.
25. Чарный И.С. Начало колониальной экспансии Германии в Африке (1879 — 1885 гг.). — М., 1970.

Методичні вказівки до семінарських занять

Кожне питання семінарського заняття повинно містити коротку постановку проблеми, доповідь мусить мати послідовне викладення науковою мовою та закінчуватися висновком.

Після закінчення викладення питання (термін доповіді може складати 5-10 хвилин) студент повинен вміти відповісти на поставлені питання аудиторії та викладача. Відповіді доповідача оцінюються як додаткові бали, так само й питання поставлені іншими студентами зараховуються їм як додаткові бали.

Кожне питання семінарського заняття обговорюється у вигляді дискусії (якщо проблема містить спірні питання) або підведення підсумків. Якщо аудиторія має доповнення, то вони також оцінюються як додаткові бали.

Міжнародні кризи початку XX ст. стали однією з передумов початку Першої світової війни. Дослідження причин розв'язання цих криз дозволить зрозуміти сутність процесів, що відбувалися в Європі та за її межами напередодні краху Вестфальсько-Віденської системи міжнародних відносин.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Питання для самоконтролю

1. Основні принципи міжнародних відносин в Новий час.
2. Становлення національних держав. Їх роль в міжнародних відносинах Нового часу.
3. Зовнішня політика Франції в 60 рр. XVII – на початку XVIII ст.
4. Зовнішня політика Англії в 1640 — 1689 рр.
5. Міжнародні відносини в період війни за Іспанську спадщину (1701 — 1714 рр.). Основні принципи Утрехтського (1713 р.) та Раштадтського (1714 р.) мирного договору.
6. Становлення колоніальних держав в XVII - XVIII ст.
7. Міжнародні відносини в період Північної війни (1700 — 1721 рр.). Ніштадтський мирний договір (1721 р.).
8. Міжнародні відносини під час війни за Польську спадщину (1733 — 1738 рр.). Віденський мир 1738 р.
9. Міжнародні відносини під час війни за Австрійську спадщину (1740 — 1748 рр.). Аахенський мир.
10. Семирічна війна в міжнародних відносинах.
11. Польське питання в міжнародних відносинах XVIII ст.
12. Міжнародні відносини в період війни за незалежність США (1775 — 1783 рр.)
13. Російсько-турецькі відносини наприкінці XVII – XVIII ст.
14. Міжнародні відносини та зовнішня політика Франції в 1789 — 1815 рр.
15. Віденський конгрес (1814 — 1815 рр.).
16. Міжнародні відносини та зовнішня політика США наприкінці XVIII — в I пол. XIX ст.
17. Утворення Священного союзу. Його діяльність в 1815 — 1848 рр.
18. Опіумні війни в міжнародних відносинах сер. XIX ст.
19. Латинська Америка в міжнародних відносинах I пол. XIX ст. – початку XX ст.
20. “Східне питання”. Його еволюція в 1830 — 1840-ві рр.
21. Кримська війна (1853 — 1856 рр.) та Паризький мирний договір 1856 р.
22. Міжнародні відносини та зовнішня політика США в період Громадянської війни (1861 — 1865 рр.).
23. Франко-пруська війна (1870 — 1871 рр.) та Франкфуртський мирний договір 1871 р.
24. Російсько-турецька війна 1877 — 1878 рр. Берлінський конгрес.
25. Колоніальна експансія Великої Британії в середині XIX — на початку XX ст.
26. Колоніальна експансія Франції в середині XIX — на початку XX ст.
27. “Союз трьох імператорів” в системі міжнародних відносин кінця 70 — 80-х рр. XIX ст.
28. Утворення Троїстого союзу. Його роль в міжнародних відносинах кінця XIX ст.
29. Зовнішня політика Великої Британії в II пол. XIX ст.
30. Зовнішня політика Франції в 70 — 80-ті рр. XIX ст.
31. Зовнішня політика Італії в останній третині XIX — на початку XX ст.
32. Японія в міжнародних відносинах II пол. XIX ст.
33. Експансія провідних держав світу в Китай наприкінці XIX — на початку XX ст.
34. Міжнародні відносини в період англо-бурської війни (1899 — 1902 рр.).
35. Зовнішня політика США в останній третині XIX — на початку XX ст.
36. Російсько-японська війна (1904 — 1905 рр.). Портсмутський мирний договір.
37. Французько-британські відносини на початку XX ст. Утворення Антанти.
38. Боснійська криза 1908 — 1909 рр.
39. Перша Марокканська криза (1905 — 1906 рр.). Альхесіраська мирна конференція. Друга Марокканська криза (1911 р.).
40. Балканський блок. Сербсько-болгарський договір 1912 р.

41. Перша Балканська війна (1912 — 1913 рр.). Друга Балканська війна (1913 р.).
42. Перша світова війна в міжнародних відносинах.

Список рекомендованої літератури

1. Вернадский Г.В. Русская история: учебник: - М., 1997.
2. Виноградов К.Б. Мировая политика 60 — 80-х гг. XIX века: события и люди. — Л., 1991.
3. Виппер Р.Ю. История нового времени: Учебное пособие. — К.: Ника-центр; Вист-С, 1997. — 621 с.
4. Всемирная история: Учебник для вузов / Под ред. Г.Б. Поляка, А.Н. Марковой. — М: ЮНИТИ, 2001. — 496 с.
5. Данилов А. А. История России IX – XIX вв.: справочные материалы. – М., 1997.
6. Заичкин И.А., Почкаев И.Н. Русская история: популярный очерк. IX – сер. XVIII в. – М.,1992.
7. Историография истории нового времени стран Европы и Америки: Учебн. Пособие для студ. вузов — А.В. Адо, И.С, Галкин / Под ред. И. П. Дементьева, И.В. Григорьева и др.— М.: Высш шк., 1990. — 512 с.
8. История США / Под ред. Г.Н. Севостьянова: в 4 т. — М., 1985.
9. История Франции: В 3-х т. / Ред. кол.: А.З. Манфред (отв. ред.) и др. — М.: Наука, 1972.
10. Манфред А.З. Великая Французская революция. — М.: Наука, 1983. — 431 с.
11. Манфред А.З. Наполеон Бонапарт. — 5-е изд. — М.: Мысль, 1989. — 735 с.
12. Молчанов Н.Н. Дипломатия Петра Первого. – 2-е изд. – М.: Междунар. отношения, 1986.
13. Мунчаев Ш.М., Устинов В.М. История России – М., 1997.
14. Новая история стран Европы и Америки: Второй период: Учебник / В.И. Виноградов, Н.М. Гусева, А.М. Зверев и др.: Под ред. Е.Е. Юровской и И.М. Кривогуза. — М.: Высш шк., 1998. — 415 с.
15. Новая история стран Европы и Америки: Второй период: Учебник для студ. вузов / Под ред. А.В. Адо. — М.: Высш. шк., 1986. — 623 с.
16. Новая история: Т. 1. 1640 — 1789: Учебник / Под ред. Б.Ф. Поршнева, С.Д. Сказкина, Е.Б. Черняка. — изд. 3-е. — М.: Мысль, 1964. — 567 с.

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Перелік типових тестових завдань для самоконтролю

Тестові завдання з модулю 1

1. Роки правління Людовика XIV
2. Коли був укладений Піренейський мирний договір?
3. Воли відбувалася Деволуційна війна?
4. Роки правління Карла II Габсбурга
5. Коли був укладений Аахенський мирний договір за результатами Деволуційної війни?
6. Період Голландської війни між Францією та “Великим Союзом”
7. Коли були укладені Німвегенські угоди?
8. Період війни за Пфальцьку спадщину
9. Коли були укладені Рісвікські мирні угоди?
10. Період I Англо-голландської війни
11. Період II Англо-голландської війни
12. Період III Англо-голландської війни
13. Період правління Карла II Стюарта
14. Період правління Якова II Стюарта
15. Коли відбулася “Славна революція”?
16. Період правління Вільгельма III Оранського
17. Період війна за Іспанську спадщину
18. Коли був укладений Утрехтський мирний договір?
19. Коли був укладений Раштадтський мирний договір?
20. Період війни за Польську спадщину
21. Період правління Фрідріха I Гогенцоллерна
22. Період правління Фрідріха Вільгельма I
23. Період правління Фрідріха II
24. Період правління Марії Терезії Габсбург
25. Коли відбувалася війна за Австрійську спадщину?
26. Коли був укладений Аахенський мирний договір за результатами війни за Австрійську спадщину?
27. Коли був укладений Уайтхолльський мирний договір?
28. Коли був укладений I Версальський договір Франції та Австрії?
29. Коли був укладений II Версальський договір Франції та Австрії?
30. Коли відбувалася Семирічна війна
31. Коли був підписаний Паризький мирний договір за результатами Семирічної війни
32. Коли був підписаний Хубертсбурзький мирний договір за результатами Семирічної війни?
33. Період правління Августа III Саксонського в Польщі
34. Період правління Станіслава-Августа Понятовського
35. Коли відбувся I розподіл Речі Посполитої?
36. Коли відбувся II розподіл Речі Посполитої?
37. Коли відбувся III Розподіл Речі Посполитої?
38. Коли відбувалася війна за незалежність США?
39. Коли був підписаний Паризький мирний договір за результатами війни за незалежність США?
40. Час укладення Вільненського перемир'я між Московським царством та Річчю Посполитою
41. Час укладення Валісарського перемир'я між Московським царством та Швецією

42. Коли був укладений Кардіський мирний договір між Московським царством та Швецією?
43. Коли було укладене Андрусівське перемир'я між Московським царством та Річчю Посполитою?
44. Час укладення "Вічного миру" між Московським царством та Річчю Посполитою
45. Коли був укладений Бахчисарайський мирний договір між Московським царством та Османською Портою?
46. Період правління Петра I Романова
47. Період правління Катерини II в Росії
48. Коли відбувалася Північна війна?
49. Коли відбулася I російсько-турецька війна за правління Катерини II.
50. Коли був укладений Кючук-Кайнарджийський мирний договір?

Тестові завдання з модулю 2

1. Коли Австрія вступила до VI анти французької коаліції?
2. Коли був підписаний Адріанопольський мирний договір (I пол. XIX ст.)?
3. Коли був підписаний Бухарестський мирний договір між Росією та Туреччиною?
4. Коли був підписаний Заключний акт Віденського конгресу?
5. Коли був підписаний Петербурзький протокол Росії та Англії стосовно грецького повстання?
6. Коли був створений Північно німецький союз?
7. Коли був створений Священний Союз?
8. Коли був укладений австрійсько-пруський союз проти Франції?
9. Коли був укладений Агентський мирний договір між США та Великою Британією?
10. Коли був укладений американсько-іспанський договір про приєднання Східної Флориди?
11. Коли був укладений Амьєнський мирний договір між Англією, Францією, Іспанією, Батавською республікою?
12. Коли був укладений Базельський договір Франції та Пруссії?
13. Коли був укладений Калішський союзний договір між Росією та Пруссією?
14. Коли був укладений Люневільський договір?
15. Коли був укладений мексикансько-американський мирний договір?
16. Коли був укладений Нанкінський мирний договір за наслідками I опіумної війни?
17. Коли був укладений Паризький мирний договір за наслідками "100 днів"?
18. Коли був укладений Паризький мирний договір за наслідками Кримської війни?
19. Коли був укладений Петербурзький союзний договір між Англією та Росією проти Наполеона I Бонапарта?
20. Коли був укладений Празький мирний договір між Пруссією та Австрією?
21. Коли був укладений Пресбурзький мирний договір Францією та Австрією?
22. Коли був укладений Тільзітський мирний договір?
23. Коли був укладений Тяньцзінський договір між Англією та Китаєм?
24. Коли був укладений Ункіар-Іскелесійський мирний договір між Росією та Туреччиною?
25. Коли був укладений Франкфуртський мирний договір?
26. Коли був укладений Шомонський трактат?
27. Коли був утворений Рейнський союз?
28. Коли була видана Гаштейнська декларація?
29. Коли була видана Таврогенська декларація?
30. Коли була проголошена незалежність Техасу?
31. Коли була укладена Нерчинська угода між Росією та Китаєм?
32. Коли були оголошені "Чотири пункти" Наполеона III Бонапарта?
33. Коли були підписані Оломоуцькі пункти?
34. Коли були укладені Рейхенбазькі угоди?

35. Коли відбувався Аахенський конгрес?
36. Коли відбувався Веронський конгрес?
37. Коли відбувався з'їзд монархів в Мюнхенграці?
38. Коли відбувався конгрес в Троппау-Лайбасі?
39. Коли відбувався Паризький конгрес?
40. Коли відбувалася американсько-британська війна на початку XIX ст.
41. Коли відбувалася американсько-мексиканська війна?
42. Коли відбувалася битва Новим Орлеаном між США та Англією?
43. Коли відбувалася битва при Балаклаві?
44. Коли відбувалася битва при Конії?
45. Коли відбувалася битва при Садовій?
46. Коли відбувалася Громадянська війна в США?
47. Коли відбувалася датсько-прусска війна?
48. Коли відбувалася I опіумна війна?
49. Коли відбувалася II опіумна війна?
50. Коли відбувалася III опіумна війна?
51. Коли відбувалася Інкерманська битва?
52. Коли відбувалася Кримська війна?
53. Коли відбувалася перша російсько-турецька війна за правління Миколи I Романова?
54. Коли відбувалася пруссько-австрійська війна за Шлезвіг та Голштінію?
55. Коли відбувалася Синодська битва між Росією та Туреччиною?
56. Коли відбувалася французько-прусска війна?
57. Коли відбулася битва на Альмі?
58. Коли відбулася битва під Йєною?
59. Коли відбулася битва під Фрідландом?
60. Коли відбулася битва при Ауерштадті?
61. Коли відбулася битва при Аустерліці?
62. Коли відбулася битва при Ваграмі?
63. Коли відбулася битва при Вальмі?
64. Коли відбулася битва при Маренго?
65. Коли відбулася битва при Наваріно?
66. Коли відбулася битва при Трафальгарі?
67. Коли відбулася висадка французько-англійських військ в Криму?
68. Коли відбулася інтервенція Франції в Іспанію?
69. Коли відбулася капітуляція французької армії при Седані?
70. Коли відбулася ліквідація Священної Римської імперії?
71. Коли відбулося взяття Парижу військами VI коаліції?
72. Коли відбулося вторгнення армії Наполеона I в Росію?
73. Коли відбулося вторгнення російських військ до Дунайських князівств в контексті вирішення "Східного питання"?
74. Коли відбулося захоплення США Західної Флориди?
75. Коли відбулося перше зречення Наполеона I Бонапарта?
76. Коли відбулося приєднання Парми, Ельби, П'ємонт до Франції?
77. Коли відбулося утворення Германської імперії?
78. Коли Національний Конвент оголосив війну Англії?
79. Період "100 днів"?
80. Період правління Наполеона I Бонапарта
81. Період правління Олександра I Романова
82. Час захоплення Мальти Наполеоном Бонапартом
83. Час правління Луї-Філіпа Орлеанського.
84. Час правління Миколи I Романова
85. Час укладення Пильницької декларації

Тестові завдання з модулю 3

1. Коли був встановлений режим кондомініуму США, Великої Британії та Німеччини над Самоа?
2. Коли був підписаний Альхесірасський трактат?
3. Коли був підписаний англо-бурський мирний договір?
4. Коли був підписаний британсько-германський договір про розподіл Самоа?
5. Коли був підписаний договір Клейтона-Бульвера про нейтралізацію Панамського каналу?
6. Коли був підписаний Лондонський мирний договір за результатами Першої Балканської війни?
7. Коли був підписаний Лондонський протокол Росії та Великої Британії щодо ситуації в Османській імперії?
8. Коли був прийнятий Берлінський меморандум з питання Близькосхідної кризи?
9. Коли був створений Міжнародний союз американських республік?
10. Коли був укладений австрійсько-германський союзний договір, що поклав початок Троїстому союзу?
11. Коли був укладений англійсько-германський договір про Камерун?
12. Коли був укладений Берлінський трактат за результатами Близькосхідної кризи?
13. Коли був укладений Брест-Литовський мирний договір?
14. Коли був укладений договір Кореї і США про надання привілеїв американським громадянам?
15. Коли був укладений договір Хея-Еррана статус Панамського каналу?
16. Коли був укладений Пангерманський союз?
17. Коли був укладений Паризький мирний договір між США та Іспанією?
18. Коли був укладений Портсмутський мирний договір між Японією та Росією?
19. Коли був укладений російсько-германський договір “перестраховки”?
20. Коли був укладений російсько-німецько-австрійський договір, який повинен був відновити “Союз трьох імператорів”?
21. Коли був укладений Сан-Стефанський прелімінарний мирний договір?
22. Коли був укладений сербсько-австрійський союзний договір?
23. Коли був укладений Сімоносьокський мирний договір Японії та Китаю?
24. Коли був укладений Уччальський мирний договір?
25. Коли був утворений Балканський блок?
26. Коли був утворений Індокитайський союз?
27. Коли була побудована перша військово-морська база США на Гаваях?
28. Коли була прийнята Будапештська конвенція Росії та Австро-Угорщини?
29. Коли була прийнята I редакція американсько-англійського договору про статус Панамського каналу?
30. Коли була прийнята II редакція американсько-англійського договору про статус Панамського каналу (договір Хея-Паунсфота)?
31. Коли була прийнята Кіпрська конвенція з Близькосхідної кризи?
32. Коли була проголошена доктрина “відкритих дверей” в Китаї?
33. Коли була проголошена незалежність Болгарії?
34. Коли була укладена іспансько-німецька угода про продаж Каролінських та Маріанських островів?
35. Коли була укладена італійсько-англійська угода про співробітництво в Середземному морі (утворення середземноморської Антанти)?
36. Коли були проголошені “14 пунктів Вільсона”?
37. Коли було підписане Комп’єнське перемир’я?
38. Коли було підписано Мудроське перемир’я з Туреччиною?
39. Коли відбувалася “Близькосхідна криза”, пов’язана з боротьбою Болгарії, Сербії, Чорногорії за незалежність від Османської Порти?

40. Коли відбувалася американсько-іспанська війна?
41. Коли відбувалася англо-бурська війна?
42. Коли відбувалася битва на Марні?
43. Коли відбувалася битва на Соммі?
44. Коли відбувалася битва у Вердена?
45. Коли відбувалася Болгарська криза?
46. Коли відбувалася Боснійська криза?
47. Коли відбувалася Друга Балканська війна?
48. Коли відбувалася Друга марокканська криза?
49. Коли відбувалася I Тихоокеанська війна?
50. Коли відбувалася італійсько-ефіопська війна?
51. Коли відбувалася італійсько-турецька війна?
52. Коли відбувалася Перша Балканська війна?
53. Коли відбувалася Перша марокканська криза?
54. Коли відбувалася російсько-японська війна?
55. Коли відбувалася Східно-прусска операція російських військ?
56. Коли відбувалася франко-китайська війна, яка привела до початку європейської колонізації Індокитаю?
57. Коли відбувалася японсько-китайська війна?
58. Коли відбувся вступ Італії у Першу світову війну?
59. Коли відбувся вступ США у Першу світову війну?
60. Коли відбувся Гульський інцидент?
61. Коли відбувся Фашодський інцидент?
62. Коли відбулася анексія Гаваїв американським урядом?
63. Коли відбулася битва при Капоретто?
64. Коли відбулася битва при Омдурмані?
65. Коли відбулася битва при Цусімі між російськими та японськими військами?
66. Коли відбулася капітуляція Австро-Угорщини?
67. Коли відбулася капітуляція Болгарії?
68. Коли відбулася капітуляція Порт-Артуру під час російсько-японської війни?
69. Коли відбулася окупація Єгипту Великою Британією?
70. Коли відбулося вбивство Франца-Фердинанда (Сараєвське вбивство)?
71. Коли відбулося вторгнення німецьких військ до Бельгії?
72. Коли відбулося оголошення війни Австро-Угорщиною Росії?
73. Коли відбулося оголошення війни Австро-Угорщиною Сербії?
74. Коли відбулося оголошення війни Англією Німеччині?
75. Коли відбулося оголошення війни Німеччиною Росії?
76. Коли відбулося оголошення війни Німеччиною Франції?
77. Коли відбулося оголошення війни Росією Туреччині за результатами Близькосхідної кризи?
78. Коли відбулося остаточне оформлення "Союзу трьох імператорів"?
79. Коли відбулося приєднання Венеціанської області до Італії?
80. Коли відбулося приєднання Італії до Троїстого союзу?
81. Коли відбулося приєднання Папської області до Італії?
82. Коли відбулося приєднання Росії до Антанти?
83. Коли відбулося проголошення незалежності Панами?
84. Коли Мадагаскар був перетворений на колонію Франції?
85. Коли почалося Пловдивське повстання, покликане об'єднати Болгарію?
86. Коли російські війська захопили перевал Шипка під час російсько-турецької війни?
87. Коли Туреччина вступила у Першу світову війну?
88. Коли укладений французько-британський договір про утворення Антанти?

89. Час проведення Берлінського мирного конгресу за результатами Близькосхідної кризи?
90. Час укладення сербсько-турецького мирного договору за результатами Близькосхідної кризи?

Перелік питань до модульних контрольних робіт

Питання до контрольної роботи з Модулю 1

1. Проаналізуйте основні принципи та процес формування Вестфальського договірною комплексу.
2. Охарактеризуйте основні принципи міжнародних відносин в Новий час.
3. Проаналізуйте процес становлення національних держав та їх роль в міжнародних відносинах Нового часу.
4. Проаналізуйте міжнародні відносини на завершальному етапі Тридцятирічної війни.
5. Охарактеризуйте зовнішню політику Франції в 60 — 70-ті рр. XVII ст.
6. Охарактеризуйте зовнішню політику Франції в 80 — 90-ті рр. XVII ст.
7. Проаналізуйте зовнішню політику Англії в 1640 — 1660-ті рр.
8. Проаналізуйте передумови та причини війни за Іспанську спадщину.
9. Охарактеризуйте міжнародні відносини в період війни за Іспанську спадщину.
10. Охарактеризуйте основні принципи Утрехтського та Раштадтського договорів, а також наслідки війни за Іспанську спадщину.
11. Охарактеризуйте процес становлення та кризи голландської колоніальної імперії в XVII ст.
12. Проаналізуйте процес становлення та розвитку англійської колоніальної імперії в XVII ст.
13. В чому, на ваш погляд, полягало англо-французьке протистояння в I пол. XVIII ст.
14. Розкрийте сутність зовнішньої політики Великою Британії в I пол. XVIII ст.
15. Охарактеризуйте міжнародні відносини в період війни за Польську спадщину.
16. Проаналізуйте зовнішню політику Австрійської імперії в I пол. XVIII ст.
17. Проаналізуйте процес посилення Пруссії на міжнародній арені в I пол. XVII — в I пол. XVIII ст.
18. Проаналізуйте причини та передумови війни за Австрійську спадщину.
19. Охарактеризуйте міжнародні відносини під час війни за Австрійську спадщину (1740 — 1748 рр.). Аахенський мир.
20. Розгляньте причини та передумови Семирічної війни. “Дипломатична революція” сер. XVIII ст.
21. Проаналізуйте міжнародні відносини в період Семирічної війни.
22. Розкрийте сутність Паризького та Хубертсбургського мирного договорів. Їх роль в міжнародних відносинах 60 — 70-х рр. XVIII ст.
23. В чому, на ваш погляд, полягала польська проблема в міжнародних відносинах XVIII ст.
24. Проаналізуйте міжнародні відносини в період Війни за незалежність США.
25. Охарактеризуйте зовнішню політику Росії в II пол. XVII ст.
26. Проаналізуйте російсько-турецькі відносини наприкінці XVII — в I пол. XVIII ст.
27. Проаналізуйте міжнародні відносини в період Північної війни.
28. Охарактеризуйте зовнішню політику Росії в 1726 — 1755 рр.
29. Розкрийте сутність зовнішньої політики Росії в II пол. XVIII ст.
30. Розкрийте сутність російсько-турецьких відносин в II пол. XVIII ст.

Питання до контрольної роботи з Модулю 2

1. Міжнародні відносини та зовнішня політика Франції в травні 1789 — серпні 1792 рр.
2. Міжнародні відносини та зовнішня політика Франції в вересні 1792 — липні 1794 рр.
3. Міжнародні відносини та зовнішня політика Франції в серпні 1794 — листопаді 1799 рр.
4. Міжнародні відносини та зовнішня політика Франції в 1799 — 1805 рр.
5. Міжнародні відносини та зовнішня політика Франції в 1806 — 1811 р.
6. Діяльність антинаполеонівської коаліції в 1812 — 1815 рр.
7. Віденський конгрес (1814 — 1815 рр.).
8. Міжнародні відносини та зовнішня політика США наприкінці XVIII — в I пол. XIX ст.
9. Утворення Священного союзу. Його діяльність в 1815 — 1822 рр.
10. Священний союз в 1822 — 1830 рр.
11. Священний союз в 1830 — 1848 рр.
12. Європейський концерт як система міжнародних відносин.
13. Міжнародні відносини та зовнішня політика Російської імперії в 1815 — 1848 рр.
14. Опіумні війни в міжнародних відносинах сер. XIX ст.
15. “Східне питання”. Його еволюція в 1830 — 1840-ві рр.
16. Причини та передумови Кримської війни.
17. Кримська війна (1853 — 1856 рр.) та Паризький мирний договір 1856 р.
18. Міжнародні відносини та зовнішня політика США в період Громадянської війни (1861 — 1865 рр.).
19. Міжнародні відносини та зовнішня політика Пруссії в 50 — 60-ті рр. XIX ст.
20. Франко-пруська війна (1870 — 1871 рр.) та Франкфуртський мирний договір 1871 р.

Питання до контрольної роботи з Модулю 3

1. “Союз трьох імператорів” в контексті міжнародних відносин II пол. XIX ст.
2. Близькосхідна криза 1875 — 1877 рр.
3. Російсько-турецька війна в міжнародних відносинах 70-х рр. XIX ст. Берлінський конгрес 1878 р.
4. Троїстий союз: передумови формування, процес створення, основні етапи діяльності.
5. Російсько-французькі відносини в останній третині XIX ст.
6. Французько-англійські відносини в останній третині XIX ст.
7. Англійсько-германські відносини в останній третині XIX — на початку XX ст.
8. Антанта: передумови формування, процес створення, основні етапи діяльності.
9. Англо-бурська війна в міжнародних відносинах (1899 — 1902 рр.).
10. Російсько-японська війна в міжнародних відносинах. Портсмутський мирний договір.
11. Перша марокканська криза (1905 — 1906 рр.).
12. Боснійська криза (1908 — 1909 рр.).
13. Друга марокканська криза (1911 р.).
14. Перша Балканська війна (1912 — 1913 рр.).
15. Друга Балканська війна (1913 р.).
16. Причини та передумови Першої світової війни.
17. Липнева криза 1914 р.
18. Перша світова війна на початковому етапі (1914 р.).
19. Міжнародні відносини в 1915 — 1916 рр.
20. Міжнародні відносини в 1917 — 1918 рр. Комп’єнське перемир’я.

Питання до ректорської контрольної роботи

Варіант 1

1. Проаналізуйте основні принципи та процес формування Вестфальського договірною комплексу.
2. Міжнародні відносини та зовнішня політика Франції в травні 1789 — серпні 1792 рр.
3. Англійсько-германські відносини в останній третині XIX — на початку XX ст.

Варіант 2

1. Охарактеризуйте основні принципи міжнародних відносин в Новий час.
2. Міжнародні відносини та зовнішня політика Франції в 1799 — 1805 рр.
3. Троїстий союз: передумови формування, процес створення, основні етапи діяльності.

Варіант 3

1. Проаналізуйте процес становлення національних держав та їх роль в міжнародних відносинах Нового часу.
2. Розкрийте сутність зовнішньої політики Росії в II пол. XVIII ст.
3. Близькосхідна криза 1894 — 1897 рр.

Варіант 4

1. Проаналізуйте міжнародні відносини на завершальному етапі Тридцятирічної війни.
2. Священний союз в 1822 — 1830 рр.
3. Японія в міжнародних відносинах II пол. XIX ст.

Варіант 5

1. Охарактеризуйте зовнішню політику Франції в 60 — 70-ті рр. XVII ст.
2. Розкрийте сутність російсько-турецьких відносин в II пол. XVIII ст.
3. Японсько-китайська війна (1894 — 1895 рр.). Сімоносюкський мирний договір.

Варіант 6

1. Охарактеризуйте зовнішню політику Франції в 80 — 90-ті рр. XVII ст.
2. Міжнародні відносини та зовнішня політика США наприкінці XVIII — в I пол. XIX ст.
3. Експансія провідних держав світу в Китай наприкінці XIX — на початку XX ст.

Варіант 7

1. Проаналізуйте зовнішню політику Англії в 1640 — 1660-ті рр.
2. Міжнародні відносини та зовнішня політика Франції в 1806 — 1811 рр.
3. Іспансько-американська війна 1898 р.

Варіант 8

1. Проаналізуйте передумови та причини війни за Іспанську спадщину.
2. Міжнародні відносини та зовнішня політика Франції в вересні 1792 — липні 1794 рр.
3. Російсько-японська війна (1904 — 1905 рр.). Портсмутський мирний договір.

Варіант 9

1. Охарактеризуйте міжнародні відносини в період війни за Іспанську спадщину.
2. “Союз трьох імператорів” в міжнародних відносинах II пол. XIX ст.
3. Французько-російські відносини в 90-ті рр. XIX ст.

Варіант 10

1. Охарактеризуйте основні принципи Утрехтського та Раштадтського договорів, а також наслідки війни за Іспанську спадщину.
2. Причини та передумови Кримської війни.
3. Зовнішня політика Італії в останній третині XIX — на початку XX ст.

Варіант 11

1. Охарактеризуйте процес становлення та кризи голландської колоніальної імперії в XVII ст.
2. Священний союз в 1830 — 1848 рр.
3. Французько-англійські відносини в останній третині XIX ст.

Варіант 12

1. Проаналізуйте процес становлення та розвитку англійської колоніальної імперії в XVII ст.
2. Міжнародні відносини та зовнішня політика Франції в серпні 1794 — листопаді 1799 рр.
3. Відносини Росії та Німеччини наприкінці XIX — на початку XX ст.

Варіант 13

1. В чому, на ваш погляд, полягало англо-французьке протистояння в I пол. XVIII ст.
2. Опіумні війни в міжнародних відносинах сер. XIX ст.
3. Зовнішня політика США в останній третині XIX — на початку XX ст.

Варіант 14

1. Розкрийте сутність зовнішньої політики Великою Британії в I пол. XVIII ст.
2. Міжнародні відносини та зовнішня політика Російської імперії в 1815 — 1848 рр.
3. Перша Марокканська криза (1905 — 1906 рр.). Альхесірасська мирна конференція.

Варіант 15

1. Охарактеризуйте міжнародні відносини в період війни за Польську спадщину.
2. Колоніальна експансія Великої Британії в середині XIX — на початку XX ст.
3. Балканський блок. Сербсько-болгарський договір 1912 р.

Варіант 16

1. Проаналізуйте зовнішню політику Австрійської імперії в I пол. XVIII ст.
2. Центральна Азія в міжнародних відносинах сер. XIX ст.
3. Друга Марокканська криза (1911 р.).

Варіант 17

1. Проаналізуйте процес посилення Пруссії на міжнародній арені в I пол. XVII — в I пол. XVIII ст.
2. Європейський концерт як система міжнародних відносин.
3. Експансія Італії в Північній Африці. Італійсько-турецька війна 1911 — 1912 рр.

Варіант 18

1. Проаналізуйте причини та передумови війни за Австрійську спадщину.
2. Міжнародні відносини та зовнішня політика США в період Громадянської війни (1861 — 1865 рр.).
3. Міжнародні відносини в 1917 — 1918 рр. Комп'єнське перемир'я.

Варіант 19

1. Охарактеризуйте міжнародні відносини під час війни за Австрійську спадщину (1740 — 1748 рр.). Аахенський мир.
2. Міжнародні відносини та зовнішня політика Пруссії в 50 — 60-ті рр. XIX ст.
3. Міжнародні відносини в 1915 — 1916 рр.

Варіант 20

1. Розгляньте причини та передумови Семирічної війни. “Дипломатична революція” сер. XVIII ст.
2. Російсько-турецька війна в міжнародних відносинах 70-х рр. XIX ст. Берлінський конгрес 1878 р.
3. I світова війна на початковому етапі (1914 р.).

Варіант 21

1. Проаналізуйте міжнародні відносини в період Семирічної війни.
2. Колоніальна експансія Франції в середині XIX — на початку XX ст.
3. Причини та передумови Першої світової війни.

Варіант 22

1. Розкрийте сутність Паризького та Хубертсбургського мирного договорів. Їх роль в міжнародних відносинах 60 — 70-х рр. XVIII ст.
2. Кримська війна (1853 — 1856 рр.) та Паризький мирний договір 1856 р.
3. Друга Балканська війна (1913 р.).

Варіант 23

1. В чому, на ваш погляд, полягала польська проблема в міжнародних відносинах XVIII ст.
2. Діяльність антинаполеонівської коаліції в 1812 — 1815 рр.
3. Липнева криза 1914 р.

Варіант 24

1. Проаналізуйте міжнародні відносини в період Війни за незалежність США.
2. Віденський конгрес (1814 — 1815 рр.).
3. Боснійська криза 1908 — 1909 рр.

Варіант 25

1. Охарактеризуйте зовнішню політику Росії в II пол. XVII ст.
2. “Східне питання”. Його еволюція в 1830 — 1840-ві рр.
3. Міжнародні відносини в період англо-бурської війни (1899 — 1902 рр.).

Варіант 26

1. Проаналізуйте російсько-турецькі відносини наприкінці XVII — в I пол. XVIII ст.
2. Утворення Священного союзу. Його діяльність в 1815 — 1822 рр.
3. Антанта: передумови формування, процес створення, основні етапи діяльності.

Варіант 27

1. Проаналізуйте міжнародні відносини в період Північної війни.
2. Близькосхідна криза 1875 — 1877 рр.
3. Перша Балканська війна (1912 — 1913 рр.).

Варіант 28

1. Охарактеризуйте зовнішню політику Росії в 1726 — 1755 рр.

2. Франко-пруська війна (1870 — 1871 рр.) та Франкфуртський мирний договір 1871 р.
3. Туреччина в міжнародних відносинах останньої третини XIX — початку XX ст.

Питання до екзамену

Передбачає екзамен в усній або письмовій формі. Письмовий екзамен включає до себе комплексні завдання різних рівнів складності закритого та відкритого типу з короткими та розширеними відповідями. Тест пишеться наприкінці семестру та включає до себе найбільш важливі дати, проблемні питання. Усний екзамен відбувається у формі відповіді на три питання екзаменаційного білету.

1. Предмет, об'єкт, хронологія та історіографія курсу.
2. Формування та основні принципи Вестфальського договірного комплексу.
3. Основні принципи міжнародних відносин в Новий час.
4. Становлення національних держав. Їх роль в міжнародних відносинах Нового часу.
5. Міжнародні відносини на завершальному етапі Тридцятирічної війни.
6. Передумови встановлення гегемонії Франції в II пол. XVII ст. Піренейський мир 1659 р.
7. Зовнішня політика Франції в 60 — 70-ті рр. XVII ст.
8. Зовнішня політика Франції в 80 — 90-ті рр. XVII ст.
9. Зовнішня політика Англії в 1640 — 1660-ті рр.
10. Міжнародні відносини та зовнішня політика Англії в 1660 — 1689 рр.
11. Війна за Іспанську спадщину (1701 — 1714 рр.). Утрехтський (1713 р.) та Раштадтський (1714 р.) мирні договори. Наслідки війни за Іспанську спадщину.
12. Становлення та криза Голландської колоніальної імперії в XVII ст.
13. Становлення та розвиток Французької колоніальної імперії в XVII — I пол. XVIII ст.
14. Англійська колоніальна експансія в XVII ст.
15. Міжнародні відносини та зовнішня політика Московської держави в II пол. XVII ст.
16. Міжнародні відносини в період Північної війни (1700 — 1721 рр.). Ніштадтський мирний договір (1721 р.).
17. Міжнародні відносини та зовнішня політика Російської імперії в 1726 — 1755 рр.
18. Англо-французьке протистояння в I пол. XVIII ст.
19. Міжнародні відносини під час війни за Польську спадщину (1733 — 1738 рр.). Віденський мир 1738 р.
20. Посилення Пруссії в II пол. XVII — I пол. XVIII ст.
21. Війна за Австрійську спадщину (1740 — 1748 рр.): причини та передумови, міжнародні відносини під час війни. Аахенський мир.
22. Семирічна війна в міжнародних відносинах: причини та передумови, “Дипломатична революція” сер. XVIII ст., Паризький та Хубертсбургський мирні договори.
23. Польське питання в міжнародних відносинах XVIII ст.
24. Міжнародні відносини в період війни за незалежність США (1775 — 1783 рр.)
25. Російсько-турецькі відносини наприкінці XVII — в II пол. XVIII ст.
26. Міжнародні відносини та зовнішня політика Франції в травні 1789 — серпні 1792 рр.
27. Міжнародні відносини та зовнішня політика Франції в вересні 1792 — липні 1794 рр.
28. Міжнародні відносини та зовнішня політика Франції в серпні 1794 — листопаді 1799 рр.
29. Міжнародні відносини та зовнішня політика Франції в 1799 — 1805 рр.
30. Міжнародні відносини та зовнішня політика Франції в 1806 — 1811 р
31. Діяльність Антинаполеонівської коаліції в 1812 — 1815 рр.
32. Віденський конгрес (1814 — 1815 рр.).
33. Міжнародні відносини та зовнішня політика США наприкінці XVIII — в I пол. XIX ст.
34. Утворення Священного союзу. Його діяльність в 1815 — 1848 рр.

35. Міжнародні відносин та зовнішня політика Російської імперії в 1815 — 1848 рр.
36. Опіумні війни в міжнародних відносинах сер. XIX ст.
37. Латинська Америка в міжнародних відносинах I пол. XIX ст.
38. “Східне питання”. Його еволюція в 1830 — 1840-ві рр.
39. Кримська війна (1853 — 1856 рр.). Паризький мирний договір 1856 р.
40. Міжнародні відносини та зовнішня політика США в період Громадянської війни (1861 — 1865 рр.).
41. Міжнародні відносини та зовнішня політика Пруссії в 50 — 60-ті рр. XIX ст.
42. Франко-пруська війна (1870 — 1871 рр.) та Франкфуртський мирний договір 1871 р.
43. Центральна Азія в міжнародних відносинах сер. XIX ст.
44. Близькосхідна криза 1875 — 1877 рр.
45. Російсько-турецька війна 1877 — 1878 рр. Берлінський конгрес.
46. Колоніальна експансія Великої Британії в середині XIX — на початку XX ст.
47. Колоніальна експансія Франції в середині XIX — на початку XX ст.
48. “Союз трьох імператорів” в системі міжнародних відносин кінця 70 — 80-х рр. XIX ст.
49. Утворення Троїстого союзу. Його роль в міжнародних відносинах кінця XIX ст.
50. Зовнішня політика Великої Британії в II пол. XIX ст.
51. Зовнішня політика Франції в останній третині XIX — на початку XX ст. Відносини Франції з Росією та Великою Британією. Утворення Антанти.
52. Зовнішня політика Італії в останній третині XIX — на початку XX ст.
53. Близькосхідна криза 1894 — 1897 рр.
54. Японія в міжнародних відносинах II пол. XIX ст. Японсько-китайська війна (1894 — 1895 рр.). Сімоносюкський мирний договір.
55. Експансія провідних держав світу в Китай наприкінці XIX — на початку XX ст.
56. Іспансько-американська війна 1898 р.
57. Латинська Америка в міжнародних відносинах II пол. XIX — на початку XX ст.
58. Міжнародні відносини в період англо-бурської війни (1899 — 1902 рр.).
59. Зовнішня політика США в останній третині XIX — на початку XX ст.
60. Російсько-японська війна (1904 — 1905 рр.). Портсмутський мирний договір.
61. Боснійська криза 1908 — 1909 рр.
62. Перша Марокканська криза (1905 — 1906 рр.). Альхесірасська мирна конференція.
63. Друга Марокканська криза (1911 р.).
64. Експансія Італії в Північній Африці. Італійсько-турецька війна 1911 — 1912 рр.
65. Балканський блок. Сербсько-болгарський договір 1912 р.
66. Перша Балканська війна (1912 — 1913 рр.).
67. Друга Балканська війна (1913 р.).
68. Липнева криза 1914 р. Причини та передумови Першої світової війни.
69. Перша світова війна (1914 — 1918 рр.). Компьєнське перемир'я.

**ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ ПОСІБНИКІВ, ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ
НАВЧАННЯ ТОЩО**

1. Алексеева И.В. Агония сердечного согласия. — Л., 1990.
2. Аллен Дж. Реконструкция: битва за демократию в США: Битва за демократию в США, 1865 — 1875. — М., 1963.
3. Андерсон М.С. Петр Великий / Пер. с англ. В.П. Белоножко. — Ростов н / Д: Феникс, 1997.
4. Баггер Х. Реформы Петра Великого: Обзор исследований. — М.: Прогресс, 1985.
5. Бисмарк О. Мысли и воспоминания. — М.: Мысль, 1997.
6. Болховитинов Н.Н. США: проблемы истории и современная историография. — М., 1980.
7. Бондаревский Г.Л. Английская политика и международные отношения в бассейне Персидского залива (конец XIX — начало XX в.). — М., 1965.
8. Буганов В.И. Петр Великий и его время. — М.: Наука, 1989.
9. Бурин С.Н. На полях сражений Гражданской войны в США. — М., 1988.
10. Валишевский К. Петр Великий. — Кн. 3: Дело. Репринт. Воспроизв. изд. 1911г. — М.: СП. «ИКПА», 1990.
11. Великие государственные деятели России: Учеб. Пособие / Под ред. А.Ф. Кисилева. — М., 1996.
12. Вернадский Г.В. Русская история: учебник: - М., 1997.
13. Виноградов В.Н. У истоков лейбористской партии (1899 — 1900 гг.). — М., 1968.
14. Виноградов К.Б. Дэвид Ллойд Джордж. На повороте судьбы: Великая Британия и имперский федерализм. — Челябинск, 1996.
15. Виноградов К.Б. Мировая политика 60 — 80-х гг. XIX века: события и люди. — Л., 1991.
16. Виппер Р.Ю. История нового времени: Учебное пособие. — К.: Ника-центр; Вист-С, 1997. — 621 с.
17. Власов Н.А. Германо-французский конфликт 1873 г. и внутренняя политика Бисмарка / www.history.pu.ru
18. Внутренняя политика царизма (середина XVI — начало XX в.). — Л., 1967.
19. Всемирная история: Учебник для вузов / Под ред. Г.Б. Поляка, А.Н. Марковой. — М: ЮНИТИ, 2001. — 496 с.
20. Голикова Н.Б. Политические процессы при Петре I: По материалам Преображенского приказа. — М.: Изд-во Моск. ун-та, 1957.
21. Григорьева И.В. Источниковедение новой и новейшей истории стран Европы и Америки: Учебник. — М.: Высш. шк., 1984. — 335 с.
22. Давидсон А.Б. Сесиль Родс и его время. — М., 1984.
23. Давидсон А.Б., Филатова И.И. Англо-бурская война и Россия // Звертатися до архівів кафедри МВ та ЗП
24. Данилов А. А. История России IX — XIX вв.: справочные материалы. — М., 1997.
25. Дебабов С.А. Япония. М., 1973
26. Дементьев И.П. Американская историография Гражданской войны в США (1861 — 1865). — М., 1963.
27. Дементьева В.А. К вопросу об экономическом сотрудничестве Великобритании и России в конце XIX ст. — начале XX в. // www.history.pu.ru
28. Документы истории Великой Французской революции: Учебное пособие: В 2-х т. — М.: Изд-во Московского университета, 1990. — 528 с.
29. Ерофеев Н.А. Очерки по истории Англии. 1815 — 1917 гг. — М., 1959.

30. Ерошкин Н.П. История государственных учреждений дореволюционной России: Учебник. – М., 1983 (3-е изд.), 1968 (2-е изд.).
31. Жигалина О.И. Великобритания на Среднем Востоке. XIX — начало XX вв. — М., 1990.
32. Заичкин И.А., Почкаев И.Н. Русская история: популярный очерк. IX – сер. XVIII в. – М., 1992.
33. Заозерский А.И. Фельдмаршал Шереметев. – М.: Наука, 1989.
34. Зарина Л.Л., Лифшиц С.Г. Британский империализм во второй половине XIX в. — М., 1970.
35. Зотова Ю. Английская экспансия в дельте Нигера во второй половине XIX в. — М., 1972.
36. Зубок Л.И. Внешняя политика США в эпоху империализма. — М., 1960.
37. Исаев И.А. История Отечества: Учебное пособие для поступающих в юридические вузы. – М., 1997.
38. Историография истории нового времени стран Европы и Америки: Учебн. Пособие для студ. вузов — А.В. Адо, И.С. Галкин / Под ред. И. П. Дементьева, И.В. Григорьева и др.— М.: Высш шк., 1990. — 512 с.
39. История Отечества: IX – середина XIX века. Хрестоматия. Часть I. – М., 1996.
40. История Петра Великого: Репринт. изд. – М.: Буклет, 1992.
41. История России IX – XIX вв.: справочные материалы. – М., 1997.
42. История России с древнейших времен до 1861 года: Учебник для вузов / Под ред. Н.И. Павленко. – М., 1996.
43. История Северной войны 1700 – 1721 гг. / Отв. Ред. И.И. Ростунов. – М.: Наука, 1987.
44. История США / Под ред. Г.Н. Севостьянова: в 4 т. — М., 1985.
45. История Франции: В 3-х т. / Ред. кол.: А.З. Манфред (отв. ред.) и др. — М.: Наука, 1972.
46. К столетию Гражданской войны в США // Сб. статей / Под ред. А.В. Ефимова, Л.Н. Зубкова. — М., 1961.
47. Кертман Л.Е. Джозеф Чемберлен и сыновья. — М., 1990.
48. Колпаков А.Д. Ирландия на путях к революции. — Ереван, 1990.
49. Костомаров Н.И. Русская история в жизнеописаниях ее главных деятелей. Кн.1 – 3 М., 1990.
50. Кудрявцев Н.В. Идея и истоки британского империализма в викторианской Англии // www.history.pu.ru
51. Кузнецова О.Н. Российская дальневосточная политика 1902 – 1904 гг. и позиция Франции // www.history.pu.ru
52. Левандовский А.П. Робеспьер. — М.: Молодая гвардия, 1965. — 304 с.
53. Маждович И.П. Японские острова. М., 1948
54. Манфред А.З. Великая Французская революция. — М.: Наука, 1983. — 431 с.
55. Манфред А.З. Наполеон Бонапарт. — 5-е изд. — М.: Мысль, 1989. — 735 с.
56. Молчанов Н.Н. Дипломатия Петра Первого. – 2-е изд. – М.: Междунар. отношения, 1986.
57. Мортон А.Л. История Англии. — М., 1950.
58. Мунчаев Ш.М., Устинов В.М. История России – М., 1997.
59. Некрасов Г.А. Роль России в европейской международной политике 1725 – 1739 гг. – М.: Наука, 1976.
60. Никитина И.А. Захват бургских республик Англией (1899 — 1902 гг.). — М., 1970.
61. Никитина И.А. Захват бургских республик Англией (1899 — 1902 гг.). — М., 1970.
62. Никифоров Л.А. Русско-английские отношения при Петре I. – М.: Политиздат, 1950.
63. Новаковский В.И. Рассказы о Петре Великом. – М.: Панорама, 1992.
64. Новая история стран Европы и Америки: Второй период: Учебник / В.И. Виноградов, Н.М. Гусева, А.М. Зверев и др.: Под ред. Е.Е. Юровской и И.М. Кривогуза. — М.: Высш шк., 1998. — 415 с.

65. Новая история стран Европы и Америки: Второй период: Учебник для студ. вузов / Под ред. А.В. Адо. — М.: Высш. шк., 1986. — 623 с.
66. Новая история: Т. 1. 1640 — 1789: Учебник / Под ред. Б.Ф. Поршнева, С.Д. Сказкина, Е.Б. Черняка. — изд. 3-е. — М.: Мысль, 1964. — 567 с.
67. Оларт Е. Петр I и женщины. — К.: Мыстецтво, 1991.
68. Орел. Военно-исторический альманах. — М., 1992. - №1.
69. Павленко Н.И. Александр Данилович Меньшиков. — М.: Наука, 1981.
70. Павленко Н.И. Птенцы гнезда Петрова. — 3-е изд.- М.: Мысль, 1989.
71. Павленко Н.И., Артамонов В.А. 27 июня 1709 года. — М.: Мол. гвардия, 1989.
72. Парфенов И.Д. Колониальная экспансия Великобритании в последней трети XIX века. — М., 1991.
73. Пименов П.С. Особенности российской геополитики в Азиатско-Тихоокеанском регионе на рубеже XIX — XX веков // www.history.pu.ru
74. Платонов С.Ф. Лекции по русской истории. — Петрозаводск, 1996.
75. Платонов С.Ф. Лекции по русской истории. — Петрозаводск, 1996.
76. Политическая история Российского государства: Учебник для вузов / Под ред. Ш.М. Мунчаева. — М., 1998.
77. Полтава. К 250-летию Полтавского сражения: Сб. статей. — М.: Изд-во АН СССР, 1959.
78. Практикум по истории России для студ. ВУЗОВ: Учебное пособие / Под ред. А.А. Данилова. — М., 1997.
79. Рассказы по русской истории: общедоступная хрестоматия / Под ред. С.П. Мельгунова и В.А. Петрушевского. — М., 1994.
80. Ревуненков В.Г. Очерки по истории Великой Французской революции. Падение монархии 1789 — 1792 гг. — Л.: Изд-во Ленингр. ун-та, 1982. — 240 с.
81. Реформы Петра I: Сб. докум. / Сост. В.И. Лебедев. — М.: Соцэкгиз, 1937.
82. Россия и мир: Учебная книга по истории: В 2-х ч. / Под ред. А.А. Данилова. — М., 1995.
83. Сборник документов по истории Нового времени стран Европы и Америки (1640 — 1870): Учебное пособие / Сост. Е.Е. Юровская. — М.: Высш. шк., 1990. — 255 с.
84. Сборник документов по истории Нового времени. Буржуазные революции XVII — XVIII вв.: Учебное пособие / Сост. М.Ю. Золотухин, М.М. Куриков, В.М. Лобанов и др.: Под ред. В.Г. Сиротина. — М.: Высш. шк. 1990. — 303 с.
85. Сказкин С.Д. Конец австро-русско-германского союза. — М., 1974.
86. Смирнова Л.М. Политико-идеологические течения и их влияние на внешнюю политику в Великобритании в последней трети XIX ст. // www.history.pu.ru
87. Современная Япония. Справочник. М., 1973
88. Суртаев П.Б. Принц-супруг Альберт и проблемы внешней политики Великобритании во второй четверти XIX ст. // www.history.pu.ru
89. Таити Сакаия. Что такое Япония. М., 1992
90. Трухановский В.Г. Уинстон Черчилль. Политическая биография. — М., 1989.
91. Туполев Б.М. Восстание Маджи-Маджи. Становление и кризис германского колониального правления в Восточной Африке. — М., 1991.
92. Фостер У.З. Очерки политической истории Америки. — М., 1955.
93. Фридлянд Ц. Дантон. — Изд. 3-е. — М.: Наука, 1965. — 270 с.
94. Хронология российской истории: Энциклопедический справочник / Под ред. Ф. Конта. — Ф. Конта. — М., 1994.
95. Царство натоппу: Из історії Великої Французької революції по книзі Леона і Тарда / Передм. Б. Корольова, С. Рябова. — К.: Укр. НДІНТІ, 1991. — 24 с.
96. Чарный И.С. Начало колониальной экспансии Германии в Африке (1879 — 1885 гг.). — М., 1970.

**ІНФОРМАЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ БІБЛІОТЕКИ ПО ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ
НАВЧАЛЬНИМИ ПІДРУЧНИКАМИ (ПОСІБНИКАМИ) З ДИСЦИПЛІНИ**

Под ред. Г.Б. Поляка, А.Н. Марковой.	Всемирная история: Учебник для вузов	М.: Культура и спорт, ЮНИТИ, 1997.	25
	История цивилизаций (конспект лекций).	М.: ПРИОР, 2000.	30
Яковец Ю.В.	История цивилизаций: Учебное пособие для студентов гуманитарных профессий.	М.: ГИЦ ВЛАДОС, 1997.	34
Крип'якевич І.	Всесвітня історія у 3 кн.	К.: Либідь, 1995. Гриф МОН	4

ДОДАТКИ

Коротка хронологічна таблиця нового часу

1585 — 1690 pp.	— Сікст V — Папа Римський.
1587 — 1632 pp.	— Сигізмунд III Ваза — король Речі Посполитої.
1588 — 1648 pp.	— Крістіан IV Ольдебург — король Данії та Норвегії.
1589 — 1610 pp.	— Генріх IV Бурбон — король Франції.
1590 p.	— Урбан VII — Папа Римський.
1590 — 1591 pp.	— Григорій XIV — Папа Римський.
1591 p.	— Інокентій IX — Папа Римський.
1592 — 1605 pp.	— Климент VIII — Папа Римський.
1598 — 1621 pp.	— Філіп III Габсбург — король Іспанії
1598 — 1608 pp.	— Йоганн Сигізмунд Гогенцоллерн — курфюрст Бранденбурзького князівства (з 1618 p. — об'єднаної Бранденбурзько-Прусської держави).
1599 — 1611 pp.	— Карл IX Ваза — король Швеції.
1599 — 1658 p.	— роки життя Олівера Кромвеля.
1600 p.	— заснування Ост-індської компанії в Англії.
1602 p.	— заснування Джеймстауну (Віргінія), першого постійного поселення англійців в Північній Америці.
1603 — 1625 pp.	— Яків I Стюарт — король Англії.
1605 — 161 pp.	— Павел V — Папа Римський.
1608 p.	— заснування французької колонії Квебек С. Шампленом в Канаді.
1610 — 1643 pp.	— Людовик XIII Бурбон — король Франції.
1611 — 1632 pp.	— Густав II Адольф Ваза — король Швеції
1612 — 1619 pp.	— Маттіас Габсбург — імператор Священної Римської імперії.
1615 — 1616 pp.	— голландська експедиція ле Мера-Скаутена в Індонезію.
1618 — 1648 pp.	— Тридцятирічна війна.
1619 — 1637 pp.	— Фердінанд II Габсбург — імператор Священної Римської імперії
1619 — 1640 pp.	— Георг Вільгельм Гогенцоллерн — курфюрст об'єднаної Бранденбурзько-Прусської держави.
1621 — 1665 pp.	— Філіп IV Габсбург — король Іспанії
1623 — 1644 pp.	— Урбан VIII — Папа Римський.
1624 — 1642 pp.	— кардинал Ришельє — перший міністр Франції
1625 — 1649 pp.	— Карл I Стюарт — король Англії.
1630 — 1687 pp.	— негритянська “Пальмова республіка” в Бразилії.
1632 — 1654 pp.	— Крістіна Ваза — королева Швеції.
1632 — 1648 pp.	— Владислав IV Ваза — король Польщі.
1635 p., 30 травня	— Празький мирний договір.
1635 p.	— вступ Франції до Тридцятирічної війни.
1637 — 1638 pp.	— повстання в Шотландії проти Англії.
1637 — 1657 pp.	— Фердінанд III Габсбург — імператор Священної Римської імперії
1640 — 1869 pp.	— Англійська буржуазна революція.
1640 — 1688 pp.	— Фрідріх Вільгельм Гогенцоллерн — курфюрст об'єднаного Бранденбургсько-Прусської держави.
1640 — 1668 pp.	— Португальсько-іспанські війни.
1640 p.	— відновлення незалежності Португалії.
1640 — 1656 pp.	— Жуан IV Браганський — король Португалії.
1642 p., 4 січня — 1646 p.	— Перша громадянська війна в Англії.

- 1642 — 1644 рр. — голландська експедиція під проводом Тасмана. Відкриття Нової Зеландії.
- 1643 — 1715 рр. — правління Людовика XIV Бурбона в Франції.
- 1643 — 1661 рр. — кардинал Джуліо Мазаріні — перший міністр Франції.
- 1643 р., 19 травня р. — битва при Рокруа.
- 1644 — 1655 рр. — Інокентій X — Папа Римський.
- 1644 р. — селянська війна в Китаї проти маньчжурів.
- 1645 — 1676 рр. — царювання Олексія Михайловича, батька Петра I.
- 1647 р. — перемир'я між Францією та Баварією.
- 1648 р. — початок визвольної війни українського народу під керівництвом Богдана Хмельницького.
- 1648 р., весна — серпень — Друга громадянська війна в Англії.
- 1648 р., 24 жовтня — Вестфальський мирний договір.
- 1648 — 1668 рр. — Ян Казимір II Ваза — король Речі Посполитої.
- 1648 — 1670 рр. — Фредерік III Ольденбург — король Данії та Норвегії.
- 1649 р., 18 серпня — Зборівський мирний договір гетьманом Б. Хмельницьким та королем Речі Посполитої Яном Казимиром.
- 1649 — 1651 рр. — завоювання Ірландії Англією.
- 1650 — 1652 рр. — англо-шотландська війна. Приєднання Шотландії до Англії.
- 1651 р., 28 вересня — Білоцерківський мирний договір між Б. Хмельницьким та польським урядом.
- 1651 р., жовтень — Навігаційний акт, прийнятий Англійською республікою (відмінений в 1849 р.).
- 1652 р. — “Статут про устрій Ірландії”.
- 1652 — 1654 рр. — I Англо-голландська війна.
- 1653 р., грудень — протекторат Олівера Кромвеля в Англії.
- 1658 р., вересень — Переяславська угода між Україною та Росією.
- 1654 р., березень — Карл X Густав Пфаль-Цвейбрюккен — король Швеції.
- 1654 — 1660 рр. — Олександр VII — Папа Римський.
- 1655 — 1660 рр. — “Потоп” — шведська окупація Польщі.
- 1656 — 1683 рр. — Альфонс VI Браганасський — король Португалії.
- 1658 р., 16 вересня — Гадяцький договір І. Виговського та уряду Речі Посполитої.
- 1658 — 1705 рр. — Леопольд I Габсбург — імператор Священної Римської імперії
- 1659 р., 7 листопада — Піренейський мирний договір між Іспанією та Францією.
- 1660 — 1685 рр. — Карл II Стюарт — король Англії.
- 1660 — 1697 рр. — Карл XI Пфаль-Цвейбрюккен — король Швеції.
- 1660 — 1644 рр. — I австро-турецька війна.
- 1664 р. — Варшавський мир Австрії та Туреччини.
- 1665 — 1700 рр. — Карл II Габсбург — король Іспанії.
- 1665 — 1667 рр. — II Англо-голландська війна.
- 1665 — 1700 рр. — Карл II Габсбург — король Іспанії.
- 1667 р. — Андрусівським мирний договір Росії та Речі Посполитої.
- 1667 — 1669 рр. — Климент IX — Папа Римський.
- 1667 р. — 1668 р. — Деволуційна війна Франції проти коаліції в складі: Іспанії, Англії, Голландії, Швеції.
- 1668 р., 2 травня — Аахенський мирний договір.

- 1669 — 1673 pp. — Михайло Вишневецький — король Речі Посполитої.
- 1670 — 1676 pp. — Климент X — Папа Римський.
- 1670 — 1699 pp. — Крістіан V Ольденбург — король Данії та Норвегії.
- 1670 — 1683 pp. — Угорське повстання проти Австрії.
- 1670 р., 1 червня — Дуврський мирний договір між Англією та Францією.
- 1672 — 1674 pp. — III Англо-голландська війна.
- 1672 — 1678 pp. — Голландська війна Франції та європейської коаліції в складі: Іспанії, Австрії, Бранденбургу, Данії.
- 1674 — 1696 pp. — Ян III Собеський — король Речі Посполитої.
- 1675 — 1730 pp. — Віктор Амедей II Савойський — король П'ємонту.
- 1675 — 1679 pp. — шведсько-датська війна.
- 1676 — 1689 pp. — Інокентій XI — Папа Римський.
- 1676 — 1681 pp. — війна Росії з Туреччиною.
- 1676 р. — повстання Н. Бекона в Вірджинії проти англійської влади.
- 1678 — 1679 pp. — Німвегенські мирні угоди Франції та європейської коаліції.
- 1681 р. — захоплення Страсбургу Францією.
- 1682 — 1689 pp. — правління царівни Софії при малолітніх Івані V та Петрі I.
- 1682 — 1725 pp. — Петро I Романов — цар Росії.
- 1683 — 1699 pp. — Австро-турецька війна.
- 1683 р. — перемога антитурецької коаліції в битві під Віднем.
- 1683 — 1706 pp. — Педру II Браганасський — король Португалії.
- 1685 — 1688 pp. — Яков II Стюарт — король Англії.
- 1686 р., 6 травня — “Вічний мир” між Польщею та Росією.
- 1686 — 1689 pp. — формування Аугсбурзької ліги в складі: Голландії, Іспанії, Австрії, Швеції, Баварії, Саксонії, Англії.
- 1688 — 1713 pp. — Фрідріх III Гогенцоллерн — курфюрст об'єднаної Бранденбурзько-Пруської держави.
- 1688 — 1697 pp. — війна Франції та Аугсбурзької Ліги (війна за Пфальцьку спадщину).
- 1689 — 1691 pp. — Олександр VII — Папа Римський.
- 1689 — 1702 pp. — Вільгельм III Оранський — король Англії.
- 1689 — 175 pp. — Петро I Романов — цар, (з 1721 р. — імператор Росії).
- 1689 — 1691 pp. — повстання Д. Лейстрена в Нью Йорку проти англійської влади.
- 1689 р. — Нерчинський договір між Росією та Китаєм.
- 1691 — 1700 pp. — Інокентій XII — Папа Римський.
- 1695 — 1696 pp. — Азовські походи. Війна Росії та Туреччини.
- 1697 р., 20 вересня — Рисвікський мирний договір Франції з Аусбурзькою Лігою.
- 1697 — 1718 pp. — Карл XII Пфаль-Цвейбрюкен — король Швеції.
- 1697 — 1706 pp.,
- 1709 — 1733 pp. — Август II Саксонський — король Речі Посполитої.
- 1699 р. — Карловицький мир Австрії та Туреччини.
- 1699 — 1730 pp. — Фредерік IV Ольденбург — король Данії та Норвегії.
- 1700 — 1746 pp. — Філіп V Бурбон — король Іспанії.
- 1700 р. — мирний договір Росії та Туреччини.
- 1700 — 1721 pp. — Климент XI — Папа Римський.
- 1700 — 1721 pp. — Північна війна між Росією та Швецією. На боці Росії виступали Данія, Саксонія, Польща, Прусія (з 1715 р.).
- 1701 — 1714 pp. — війна за Іспанську спадщину між Англією, Австрією, Португалією, Данією та Францією, Іспанією, Баварією.
- 1702 — 1714 pp. — Анна I Стюарт — королева Англії.
- 1703 — 1711 pp. — Антигабсбургська визвольна війна в Угорщині під керівництвом князя Ференца II Ракоці (1676 — 1735 pp.)

- 1704 — 1709 рр. — Станіслав I Лещинський — король Речі Посполитої.
- 1705 — 1711 рр. — Йосиф I Габсбург — імператор Австрії та Священної Римської імперії.
- 1706 — 1750 рр. — Жуан V Браганський — король Португалії.
- 1707 р. — унія Англії з Шотландією.
- 1711 — 1740 рр. — Карл VI Габсбург — імператор Священної Римської імперії. Під ім'ям Карл III — імператор Австрії.
- 1711 р. — Сатмарський мир.
- 1713 — 1740 рр. — Фрідріх Вільгельм I Гогенцоллерн — король Пруссії.
- 1713 р, 19 квітня — Прагматична санкція (закон про престолонаслідування в Австрії).
- 1713 р., 11 квітня — Утрехтський мир. Франція відмовилася від претензій на іспанську корону, а також відмову на користь Англії від частини володінь у Північній Америці (Канаді). Закріпив за Англією Гібралтар.
- 1714 р., 7 березня — Раштаттський мир між Францією та Священною Римською імперією. Карл IV Габсбург отримав Неаполітанське королівство, герцогство Мілан, Південні Нідерланди.
- 1714 р. — перемога російського флоту над шведським при мисі Гангут.
- 1714 — 1727 рр. — Георг I Ганновер — король Великобританії.
- 1715 — 1774 рр. — Людовік XV Бурбон — король Франції.
- 1719 — 1720 рр. — Ульріка Елеонора Пфаль-Цвейбрюккен — королева Швеції.
- 1720 — 1751 рр. — Фрідріх I Гессенський — король Швеції.
- 1721 — 174 рр. — Інокентій XIII — Папа Римський.
- 1721 р. — Ніштадтський мир між Росією та Швецією. Росія закріпила за собою всі захоплені нею території на Балтиці крім Фінляндії.
- 1724 — 1730 рр. — Бенедикт XIV — Папа Римський.
- 1725 — 1727 рр. — Катерина I Романова — імператриця Росії.
- 1727 — 1730 рр. — Петро II Романов — імператор Росії.
- 1727 — 1760 рр. — Георг II Ганновер — король Великобританії.
- 1730 — 1740 рр. — Климент XII — Папа Римський.
- 1730 — 1740 рр. — Анна Іоанівна Романова — імператриця Росії.
- 1730 — 1746 рр. — Крістіан VI Ольденбург — король Данії.
- 1730 — 1773 рр. — Карл Еммануїл III Савойський — король П'ємонту.
- 1732 — 1799 рр. — Джордж Вашингтон.
- 1733 р. — Станіслав I Лещинський — король Речі Посполитої.
- 1733 — 1738 рр. — війна за Польську спадщину.
- 1733 — 1763 рр. — Август III Саксонський — король Речі Посполитої.
- 1735 р., 3 жовтня — підписання премілітарного мирного договору. Польським королем визнавався саксонський курфюрст Август III. Остаточний мирний договір був підписаний в листопаді 1738 р.
- 1735 — 1739 рр. — війна Росії та Австрії проти Османської Порти.
- 1739 р. — Белградський мир між Росією, Австрією та Портою.
- 1739 р. — взяття Делі іранським шахом Надіром.
- 1740 — 1758 рр. — Бенедикт XIV — Папа Римський.
- 1740 — 1780 рр. — Марія Терезія Габсбург — імператриця Австрії.
- 1740 — 1786 рр. — Фрідріх II Великий Гогенцоллерн — король Пруссії.
- 1740 — 1748 рр. — війна за Австрійську спадщину.
- 1740 — 1741 рр. — Іван VI Антонович Романов — імператор Росії.
- 1741 — 1761 рр. — Єлизавета Петрівна Романова — імператриця Росії.
- 1742 — 1745 рр. — Карл VII Баварський — імператор Священної Римської імперії.
- 1742 р., 28 червня — Берлінський мирний договір.
- 1745 — 1765 рр. — Франц I Габсбург-Лотаринзький — імператор Священної Римської імперії.

- 1745 р., грудень — Дрезденський мирний договір.
 1746 — 1766 рр. — Фредерік V Ольденбург — король Данії.
 1746 — 1759 рр. — Фердинанд VI Бурбон — король Іспанії.
 1748 р., 18 жовтня — Аахенський мир, Марія-Терезія Габсбург визнавалася імператрицею Австрії.
 1750 — 1776 рр. — Жозеф I Еммануель Браганський — король Португалії.
 1751 — 1771 рр. — Адольф Фредерік Гольштейн-Готторп — король Швеції.
 1755 р. — російсько-англійський мирний договір.
 1756 р., 16 січня — Уайтхолльський союзний договір Англії та Пруссії.
 1756 р., 25 березня — російсько-австрійський союзний договір.
 1756 р., 1 травня — Перший Версальський договір
 1756 — 1763 рр. — Семирічна війна
 1757 р., 1 травня — Другий Версальський договір.
 1757 р., 23 червня — битва при Плессі в Індії. Початок встановлення англійського панування в Індії.
 1758 — 1769 рр. — Климент XIII — Папа Римський.
 1759 — 1788 рр. — Карл III Бурбон — король Іспанії.
 1759 р. — перемога російських військ над армією прусського короля Фрідріха II при Кунерсдорфі.
 1760 — 1820 рр. — Георг III Ганновер — король Великобританії.
 1761 — 1762 рр. — Петро III Романов — імператор Росії.
 1761 р. — Маратхська конфедерація розгромлена Ахмад-шахом Дуррані (засновник Афганської держави).
 1762 — 1796 рр. — Катерина II Романова — імператриця Росії.
 1762 р., 24 квітня — Петербурзький мир між Росією та Пруссією.
 1762 р. — указ Катерини II про вільність дворянства.
 1763 р., 10 лютого — Паризький мир між Англією та Францією. Франція втратила більшість колоніальних володінь в Америці та Індії.
 1763 р., 15 лютого — Хубертсбурзький мир між Австрією та Пруссією.
 1764 — 1795 рр. — Станіслав II Август Понятовський — король Речі Посполитої.
 1764 р., 10 листопада — ліквідація гетьманства в Україні.
 1765 — 1790 рр. — Йосиф II Габсбург-Лотаринзький — імператор Священної Римської імперії.
 1766 — 1808 рр. — Крістіан VII Ольденбург — король Данії.
 1768 — 1774 рр. — російсько-турецька війна.
 1769 — 1774 рр. — Климент XIV — Папа Римський.
 1769 — 1821 рр. — Наполеон Бонапарт.
 1771 — 1792 рр. — Густав III Гольштейн-Готторп — король Швеції.
 1771 — 1831 рр. — Георг Вільгельм Фрідріх Гегель.
 1771 р. — взяття Перекопу. Вступ російських військ у Крим.
 1772 р., 5 серпня — I розподіл Речі Посполитої.
 1773 — 1796 рр. — Віктор Амедей III Савойський — король П'ємонту.
 1773 р., грудень — "Бостонське чаювання".
 1774 — 1792 рр. — Людовик XVI — король Франції.
 1774 р., 21 липня — Кючук-Кайнарджийський мирний договір. Завершив російсько-турецьку війну. Росія отримала частину Південної України та домоглася визнання незалежності Криму.
 1775 — 1799 рр. — Пій VI — Папа Римський.
 1775 — 1783 рр. — війна за незалежність північноамериканських колоній Англії.
 1776 р., 4 липня — прийняття Декларації незалежності, яка проголосила США.
 1777 — 1816 рр. — Марія I Браганська — королева Португалії.

- 1777 р., жовтень — перемога американців над англійським експедиційним корпусом у битві під Саратоґою.
- 1778 р., 6 лютого — Америко-французький договір про спільні дії проти Англії.
- 1779 р. — війна за Баварську спадщину.
- 1780 — 1790 рр. — Йосиф II Габсбург — імператор Австрії.
- 1783 р., 3 вересня — Версальський мирний договір. Визнання Англією незалежності США.
- 1783 р. — приєднання Криму до Росії.
- 1783 — 1830 рр. — Симон де Болівар.
- 1783 р. — Георгіївський трактат між Росією і Картлі-Кахетинським царством про перехід Грузії під заступництво Росії.
- 1786 — 1797 рр. — Фрідріх Вільгельм II Гогенцоллерн — король Пруссії.
- 1787 — 1791 рр. — війна Росії з Туреччиною.
- 1788 — 1808 рр. — Карл IV Бурбон — король Іспанії.
- 1789 р., 5 червня — відкриття Генеральних штатів у Франції. Початок Великої Французької революції.
- 1789 р., жовтень — грудень — Брабантська революція в Бельгії проти австрійського панування.
- 1789 — 1797 рр. — Д. Вашингтон — президент США.
- 1790 — 1792 рр. — Леопольд II Габсбург-Лотаринзький — імператор Священної Римської імперії та Австрії.
- 1790 р., 11 січня — проголошення незалежності Сполучених штатів Бельгії
- 1791 р., 27 серпня — Пильницька декларація Австрії та Пруссії проти революційної Франції. Формування I антифранцузької коаліції.
- 1792 — 1806 рр. — Франц II Габсбург — імператор Священної римської імперії та Австрії.
- 1792 — 1809 рр. — Густав IV Адольф Гольштейн-Готторп — король Швеції.
- 1792 р., лютий — антифранцузький австро-пруський військовий союз.
- 1792 р., 20 квітня — початок революційних війн Франції. Проголошення війни Австрії.
- 1792 р., 20 вересня — перемога французьких військ при Вальмі.
- 1793 р., 23 січня — II розподіл Речі Посполитої.
- 1793 р., 21 січня — страта Людовика XVI. Розширення антифранцузької коаліції.
- 1794 р., березень — листопад — національно-визвольне повстання в Польщі під проводом Т. Костюшко.
- 1794 р., 26 червня — перемога французької армії при Флерюсе.
- 1795 р., 24 жовтня — III розподіл Речі Посполитої.
- 1795 р. — проголошення Батавської республіки в Нідерландах.
- 1795 р., 1-2 квітня — 20-23 травня — повстання в Парижі.
- 1795 р., 5 червня — Базельський мирний договір між Францією та Пруссією.
- 1795 р., 22 липня — Базельський мирний договір між Францією та Іспанією.
- 1795 р., 1 жовтня — приєднання Бельгії до Франції.
- 1796 — 1802 рр. — Карл Еммануїл IV Савойський — король П'ємонту.
- 1796 — 1801 рр. — Павло I Романов — імператор Росії.
- 1796 — 1797 рр. — похід Н. Бонапарта в Італію.
- 1796 — 1799 рр. — утворення Цизальпійської, Лігурійської, Римської, Неаполітанської республік в Італії.
- 1797 — 1801 рр. — Джон Адамс — президент США.
- 1797 — 1840 рр. — Фрідріх Вільгельм III — Гогенцоллерн — король Пруссії.
- 1797 р., 17 жовтня — Кампоформійський мир між Францією та Австрією.

- 1798 р. — II антифранцузька коаліція (Росія, Австрія, Неаполітанське королівство, Португалія, Туреччина, Великобританія).
- 1798 — 1800 рр. — Єгипетський похід Н. Бонапарта.
- 1798 — 1803 рр. — Гельветична республіка в Швейцарії
- 1799 р., 9 —
- 10 листопада (18 брюмера) — державний переворот Н. Бонапарта.
- 1799 р. — Італійський і Швейцарський походи російських військ під проводом О. Суворова.
- 1800 — 1823 рр. — Пій VII — Папа Римський.
- 1800 р., 14 червня — битва при Маренго.
- 1800 р., 2 липня — Акт про унію Ірландії та Англії (увійшов в силу з січня 1801 р.).
- 1801 р., 9 лютого — Люневільський мир між Англією та Францією.
- 1801 — 1809 рр. — Т. Джефферсон — президент США.
- 1802 — 1821 рр. — Віктор Еммануїл I Савойський — король П'ємонт.
- 1802 р., 27 березня — Ам'єнський мир між Англією та Францією. Англія повертала Франції, Іспанії, Голландії захоплені колоніальні володіння. Мальта залишалася у іоаннітів. Англійські війська залишали Єгипет. Наполеон відводив війська з неаполітанського королівства та Папської області.
- 1804 р., 18 травня — прийняття Н. Бонапартом титулу "імператора" Франції під ім'ям Наполеона I.
- 1804 — 1813 рр. — I Сербське повстання проти османського панування.
- 1804 — 1814 рр., березень —
- червень 1815 р. — Перша імперія в Франції.
- 1805 р., 18 березня — прийняття Наполеоном I титулу короля Італії.
- 1805 р., 21 жовтня — розгром адміралом Нельсоном франко-іспанського флоту у мису Трафальгар.
- 1805 р. — III антифранцузька коаліція (Великобританія, Австрія, Пруссія, Росія)
- 1805 р., 2 грудня — битва при Аустерліці.
- 1805 р., 26 грудня — Пресбургський мир між Францією та Австрією.
- 1806 р., 12 липня — створення Рейнського союзу. Наполеон I Бонапарт проголошений його протектором.
- 1806 р. — ліквідація Священної Римської імперії.
- 1806 — 1835 рр. — Франц I Габсбург — імператор Австрії.
- 1806 р., 24 травня — перетворення Наполеоном I Батавської республіки в Голландське королівство на чолі з Луї Бонапартом.
- 1806 р., 14 жовтня — розгром пруської армії під Йєною та Ауерштедтом.
- 1806 р., 21 листопада — декрет Наполеона I про континентальну блокаду Британських островів (продовжувалася до квітня 1814 р.).
- 1806 — 1812 рр. — російсько-турецька війна.
- 1807 р., 7 — 8 лютого — битва при Прейсіш-Ейлау.
- 1807 р., 14 червня — битва під Фрідландом.
- 1807 р., 7 липня — Тильзітський мирний договір між Францією та Росією. Приєднання Росії до континентальної блокади, утворення герцогства Варшавського.
- 1807 р., 9 липня — Тильзітський мирний договір між Францією та Пруссією.

- 1807 — 1812 рр. — період існування князівства Варшавського.
- 1808 р. — Фердинанд VII Бурбон — король Іспанії.
- 1808 — 1812 рр. — Жозеф Наполеон I Бонапарт — король Іспанії.
- 1808 р., вересень — жовтень — Ерфуртська зустріч Олександра I та Ш.-М. де Талейрана.
- 1808 — 1809 рр. — оборона Сарагоси від французьких загарбників.
- 1808 — 1809 рр. — встановлення дипломатичних відносин між Росією та США.
- 1808 — 1809 рр. — Російсько-шведська війна. Приєднання Фінляндії до Росії в якості автономного Великого князівства.
- 1809 — 1818 рр. — Карл XIII Гольштейн-Готторп — король Швеції. З 1814 р. — король Норвегії.
- 1809 — 1817 рр. — Джеймс Медісон — президент США.
- 1809 р., весна — V антифранцузька коаліція (Англія, Австрія).
- 1809 р., осінь — Віденський мир між Францією та Австрією.
- 1809 р., 14 жовтня — Шенбруннський мир Австрії з Росією.
- 1809 — 1865 рр. — Авраам Лінкольн.
- 1810 р., 10 квітня — шлюб Наполеона I Бонапарта з дочкою австрійського імператора Марією Луїзою. Підпорядкування Австрії французькій політиці.
- 1810 р. — приєднання Голландії до Франції.
- 1810 — 1826 рр. — війна за незалежність іспанських колоній в Америці.
- 1811 р. — проголошення незалежності Парагваю.
- 1812 р., 16 травня — Бухарестський мир.
- 1812 р., 24 червня — вторгнення наполеонівської армії в Росію.
- 1812 р., 26 серпня — битва при Бородіно між російськими та французькими військами.
- 1812 р., 14 вересня — французька армія вступила до Москви.
- 1812 р., 18 жовтня — французька армія залишила Москву.
- 1812 — 1814 рр. — Англо-американська війна.
- 1813 р., весна — VI антифранцузька коаліція (Росія, Англія, Іспанія, Португалія, Пруссія, Швеція, пізніше Австрія).
- 1813 р., 6 — 9 жовтня — розгром армії Наполеона в “битві народів” під Лейпцигом.
- 1814 р., 10 березня — Шомонський трактат Англії, Росії, Австрії, Пруссії про війну до повної перемоги над Наполеоном.
- 1814 р., 31 березня — вступ військ антифранцузької коаліції в Париж.
- 1814 р., 6 квітня — відречення Наполеона I Бонапарта від влади.
- 1814 р., 30 травня — I Паризький мир союзних держав (Росія, Англія, Австрія, Пруссія) з Францією. Франція втрачала всі захоплені землі, її кордони встановлювалися по кордонам 1792 р. королем був проголошений брат Людовика XVI, граф де Лілля (граф Прованський) під тронним ім. 'ям Людовик XVIII.
- 1814 — 1824 рр. — Людовик XVIII Бурбон — король Франції.
- 1814 р., вересень — 1815 р., липень — Віденський конгрес.
- 1814 — 1830 рр. — реставрація Бурбонів у Франції.
- 1814 р., 24 грудня — Агентський мир між США та Англією.
- 1815 р., 19 березня — Віденський регламент про класифікацію рангів дипломатичних представників.
- 1815 р., 20 березня — 22 червня — “100 днів” Наполеона I Бонапарта.
- 1815 р., 8 червня — Акт про створення Німецького союзу
- 1815 р., 9 червня — Заключний Акт Віденського конгресу.

- 1815 р., 18 червня — битва при Ватерлоо.
- 1815 р., 26 вересня — Паризький акт про створення Священного Союзу (1815 — 1833 рр.) Росії, Австрії, Пруссії.
- 1815 р., 20 листопада — II Паризький мир союзних держав з Францією. Передбачав утримання на території Франції окупаційних гарнізонів, передачу частини території сусідам (Саар, Савойя).
- 1815 р., 20 листопада — підписання союзного трактату Англії, Австрії, Росії, Пруссії (Четверного союзу). Мета — забезпечення в Європі миру та недопущення війни.
- 1815 р. — створення Королівства Польського та приєднання його до Росії.
- 1815 р. — II Сербське повстання. Відродження сербської державності.
- 1815 р. — Відновлення Швейцарії в її колишніх кордонах та встановлення її нейтралітету.
- 1815 — 1830 рр. — Нідерландське королівство.
- 1816 — 1826 рр. — Жуан VI Браганський — король Португалії.
- 1816 р. — проголошення незалежності Аргентини.
- 1818 р., вересень — листопад — I конгрес Священного союзу в Аахені. Прийнято рішення про припинення окупації Франції та її прийом до Четверного союзу.
- 1818 р. — проголошення незалежності Чилі.
- 1819 р. — проголошення незалежності Венесуели та Колумбії.
- 1820 — 1830 рр. — Георг IV Ганновер — король Великобританії.
- 1820 р., жовтень — грудень — II конгрес Священного союзу в Троппау (Сілезія; сучасна Опава (Чехія)). Прийнято рішення про придушення революції в Неаполітанському королівстві та відновлення там абсолютної монархії.
- 1821 р., січень — травень — III конгрес Священного союзу в Лайбасі (Любляна). Підтвердив рішення про придушення революції в Неаполі та П'ємонті.
- 1821 р. — проголошення незалежності Мексики та Перу.
- 1821 р., березень — 1829 р. — національно-визвольна революція в Греції.
- 1822 р. — визвольна революція в Бразилії та проголошення її незалежності.
- 1822 р., жовтень — грудень — IV (останній) конгрес Священного союзу в Вероні. Члени Союзу прийняли рішення про уповноваження Франції відновити абсолютну монархію в Іспанії. Також було засуджено повстання в Греції.
- 1823 р., лютий — вересень — збройна інтервенція Франції в Іспанію. Відновлення влади Фердінанда VII.
- 1823 р., 25 березня — Англія визнала грецьких повстанців однією з воюючих сторін.
- 1823 р., 2 грудня — проголошення доктрини Монро про неможливість втручання європейських держав в справи американських країн.
- 1824 — 1830 рр. — Карл X Бурбон — король Франції.
- 1824 р. — проголошення республіки в Мексиці.
- 1825 р. — проголошення незалежності Болівії.
- 1825 — 1855 рр. — Микола I Романов — імператор Росії.
- 1827 р. — розгром турецького флоту під Наварином.
- 1828 р. — визнання незалежності Уругваю.

- 1828 — 1829 рр. — російсько-турецька війна. Адріанопольський мир.
- 1830 — 1837 рр. — Вільгельм IV Ганновер — король Великобританії.
- 1830 р., 3 лютого — підписання представниками Англії, Франції, Росії Лондонського протоколу про утворення незалежної Грецької держави, її кордони та державний устрій.
- 1830 р., травень — липень — захоплення Алжиру Францією.
- 1830 р., 4 жовтня — проголошення незалежності Бельгії.
- 1830 р., листопад —
- 1831 р., жовтень — національно-визвольне повстання в Варшаві.
- 1831 р., 20 січня — визнання європейськими державами незалежності Бельгії.
- 1836 р., 1 березня — проголошення американськими поселенцями Декларації незалежності республіки Техас
- 1837 — 1901 рр. — Вікторія I Ганновер — королева Великобританії.
- 1839 — 1840 рр. — I опіумна війна.
- 1845 р., грудень — Техас увійшов до складу США.
- 1846 — 1848 рр. — війна США з Мексикою. Мексика втратила Техас, Нову Мексику, Каліфорнію.
- 1847 р., 21 липня — утворення незалежної Республіки Ліберія.
- 1848 р., грудень —
- 1852 р., грудень — Луї Бонапарт — президент Франції.
- 1852 р., 2 грудня —
- 1871 р., 4 вересня — Наполеон III Бонапарт — імператор Франції.
- 1856 — 1860 рр. — II опіумна війна.
- 1848 — 1850 рр. — I Шлезвіг-голштинська (Датсько-пруська) війна.
- 1848 — 1849 рр. — Австрійсько-італійська війна.
- 1849 р., 14 квітня — проголошення незалежності Угорщини.
- 1852 р., 2 грудня —
- 1870 р., 4 вересня — II імперія в Франції.
- 1853 — 1856 рр. — Кримська війна
- 1857 р. — повстання сипаїв в Індії.
- 1858 р. — початок колонізації Індокитаю Францією.
- 1859 р., квітень — липень — Австро-італо-французька війна. Віллафранкський мир.
- 1859 р., 4 червня — битва при Мадженте.
- 1859 р., 24 липня — битва при Сольферіно.
- 1859 — 1869 рр. — побудова Суецького каналу.
- 1861 р., лютий — утворення Конфедерації південних штатів Америки.
- 1861 — 1865 рр. — президентство А. Лінкольна.
- 1861 — 1865 рр. — Громадянська війна в США.
- 1862 — 1867 рр. — французька інтервенція в Мексиці.
- 1863 р. — встановлення французького протекторату над Камбоджею.
- 1864 р., 31 січня — 30 жовтня — війна Австрії та Пруссії проти Данії.
- 1866 р., 16 червня — 26 липня — Австро-пруська війна.
- 1866 р., 3 липня — розгром австрійської армії прусською під Садовою.
- 1866 р., 23 серпня — празький мир між Австрією та Пруссією.
- 1867 р., 8 лютого — перетворення Австрійської імперії в дуалістичну Австро-Угорську імперію.
- 1867 р., 2 травня — договір про продаж Росією США Аляски та Алеутських островів.

- 1867 р. — утворення Північногерманського союзу на чолі з Пруссією.
 1867 р. — утворення I Балканського союзу (Сербія, Греція, Румунія).
 1869 р. — відкриття Суецького каналу.
 1870 р., 19 липня — початок франко-германської війни.
 1870 р., 2 вересня — перемога пруської армії при Седані.
 1870 р., 4 вересня — ліквідація II імперії в Франції.
 1871 р. 18 січня — об'єднання Німеччини та проголошення її імперією.
 1871 р.,
 26 лютого — премілітарний мирний договір між Францією та Німеччиною в Версалі.
 1871 р. — приєднання Риму до Італійського королівства. Завершення процесу об'єднання Італії.
 1871 р., 10 травня — Франкфуртський мирний договір між Німеччиною та Францією.
 1871 — 1873 рр. — президенство А. Тьера в Франції.
 1871 — 1890 рр. — канцлерство О. фон Бісмарка.
 1873 — 1879 рр. — президентство М. Мак-Магона у Франції.
 1873 р., травень —
 жовтень — утворення “Союзу трьох імператорів”.
 1876 р., 1 травня — проголошення англійської королеви імператрицею Індії.
 1876 — 1911 рр. — правління П. Діаса в Мексиці.
 1877 — 1878 рр. — Російсько-турецька війна.
 1878 р., 3 березня — Сан-Стефанський договір між Росією та Туреччиною.
 1878 р., 13 червня —
 13 липня — Берлінський конгрес.
 1878 р. — проголошення незалежності Румунії.
 1879 р., квітень — прийняття Тирновської Конституції в Болгарії.
 1879 р., 7 жовтня — Віденський союзний договір між Німеччиною та Австро-Угорщиною.
 1880 — 1885 рр.;
 1886 р, лютий — липень;
 1892 — 1894 рр. — правління кабінету лібералів В. Гладстона в Великій Британії.
 1881 р., 12 травня — Бардоський договір про протекторат Франції над Тунісом.
 1882 р., 20 травня — укладення Троїстого союзу Німеччини, Австро-Угорщини, Італії.
 1882 р., липень —
 вересень — захоплення Єгипту та окупація його Англією.
 1884 р., квітень — проголошення протекторату Німеччини над Ангра-Пекеною.
 1884 р. — проголошення Того та Камеруну колоніями Німеччини.
 1884 — 1885 рр. — Франко-китайська війна.
 1885 р. — заснування колонії “Германська Східна Африка”.
 1886 р., грудень — договір про протекторат Франції над Мадагаскаром.
 1892 р., 17 серпня — франко-російська військова конвенція.
 1895 — 1896 рр. — Італійсько-ефіопська війна.
 1895 — 1898 рр. — національне-визволене повстання на Кубі проти Іспанії.
 1896 р., 6 серпня — встановлення протекторату Франції над Мадагаскаром.
 1898 р., квітень —
 грудень — Іспансько-американська війна.
 1898 р., 10 грудня — Паризький мирний договір між Іспанією та США.
 1899 р. — прийняття великої морської програми в Німеччині.
 1899 р. — проголошення США доктрини “відкритих дверей” в Китаї.
 1899 — 1902 рр. — Англо-бурська війна.
 1900 р. — утворення Австралійського союзу.
 1901 — 1908 рр. — президентство Т. Рузвельта в США.

- 1902 р., 30 січня — укладення англо-японського союзу.
- 1904 р., 8 квітня — англо-французька угода.
- 1904 — 1905 рр. — російсько-японська війна.
- 1905 — 1906 рр. — I Марокканська криза. Алхесірасська конференція.
- 1905 р., 23 серпня — Портсмутський мирний договір між Росією та Японією.
- 1907 р., 31 серпня — Англо-російська угода про розмежування сфер впливу в Азії.
- 1908 р., 5 жовтня — проголошення незалежності Болгарії.
- 1908 р. — анексія Боснії та Герцеговини Австро-Угорщиною
- 1909 — 1912 рр. — президентство У.Х. Тафта в США.
- 1910 р. — утворення англійського домініону Південно-Африканський союз.
- 1911 р., червень — II марокканська криза.
- 1911 — 1912 рр. — Італійсько-турецька війна. Захоплення Італією Триполітанії та Кіренаїки.
- 1912 р.,
29 лютого — Болгарсько-сербський договір. Утворення Балканського союзу.
- 1912 р., березень — встановлення протекторату Франції над Марокко.
- 1912 р., липень — Російсько-французька конвенція.
- 1912 р., серпень — окупація військами США Нікарагуа.
- 1912 р., 9 жовтня —
- 1913 р.,
30 травня — I Балканська війна.
- 1912 р.,
27 листопада — Франко-іспанська угода щодо Марокко.
- 1912 р.,
28 листопада — проголошення незалежності Албанії.
- 1913 р., 29 червня —
- 10 серпня — II Балканська війна.
- 1913 — 1920 рр. — президентство Р. Пуанкаре у Франції.
- 1913 — 1921 рр. — президентство В. Вільсона в США.
- 1914 р., 28 червня — Сараєвське вбивство.
- 1914 р., 28 липня — оголошення Австро-Угорщиною війни Сербії.
- 1914 р., 1 серпня — оголошення Німеччиною війни Росії.
- 1914 р., 3 серпня — оголошення Німеччиною війни Франції
- 1914 р., 4 серпня — вторгнення німецьких військ в Бельгію.
- 1914 р., 4 серпня — проголошення нейтралітету США в I світовій війні.
- 1914 р., 4 серпня — оголошення Великою Британією війни Німеччини.
- 1914 р., 6 серпня — оголошення Австро-Угорщиною війни Росії.
- 1914 р., 12 серпня — оголошення Францією війни Австро-Угорщині.
- 1914 р., 15 серпня — відкриття Панамського каналу.
- 1914 р.,
21 — 25 серпня — битва при Шарлеруа. Відступ англійських та французьких військ.
- 1914 р., 23 серпня — оголошення Японією війни Німеччині.
- 1914 р.,
5 — 12 вересня — поразка німецьких військ в битві при Марні.
- 1914 р., 29 жовтня — вступ Туреччини у війну на боці Німеччини.
- 1915 р., березень —
- квітень — англо-франко-російська угода про чорноморські протоки.
- 1915 р., 23 травня — вихід Італії з Троїстого союзу та вступ до війни на боці Антанти.
- 1915 р., вересень — утворення Четверного союзу (Німеччина, Австро-Угорщина, Туреччина, Болгарія).
- 1915 р., жовтень — вступ Болгарії у війну на боці Німеччини.

- 1915 р., грудень — розгром сербської армії та окупація Сербії австро-угорськими та болгарськими військами.
- 1916 р., лютий —
грудень — битва французьких та німецьких військ при Вердені.
- 1916 р., квітень — повстання в Ірландії проти англійців.
- 1916 р., 4 червня —
3 серпня — наступ російських військ на Південно-Західному фронті (Брусилівський прорив).
- 1916 р., липень —
листопад — битва при Соммі.
- 1916 р., 27 серпня — вступ Румунії у війну на боці Антанти.
- 1916 р., грудень —
1919 р., січень — коаліційний уряд Д. Ллойд-Джорджа у Великій Британії.
- 1917 р.,
26 лютого — революція в Росії. Ліквідація монархії.
- 1917 р., 6 квітня — оголошення США війни Німеччині.
- 1917 р., 20 червня — вступ Греції у війну на боці Антанти.
- 1917 р.,
24 жовтня — поразка італійської армії при Капоретто та річці Ізонцо.
- 1917 р.,
7 листопада
(25 жовтня) — Жовтневий переворот в Росії.
- 1917 р., 7 грудня — оголошення війни США Австро-Угорщині.
- 1917 р., 15 грудня — угода про перемир'я між Радянською Росією та країнами Четверного блоку.
- 1917 р., 31 грудня — визнання незалежності Фінляндії урядом Радянської Росії.
- 1918 р., 8 січня — проголошення “14 пунктів Вільсона”.
- 1918 р., 3 березня — Брест-Литовський мирний договір між Радянською Росією та Четверним союзом.
- 1918 р., березень —
липень — наступ німецьких військ на Західному фронті.
- 1918 р., 24 квітня — сепаратний мирний договір в Бухаресті між Румунією та Четверним союзом.
- 1918 р., серпень — наступ військ Антанти на Західному фронті.
- 1918 р., 29 вересня — капітуляція Болгарії.
- 1918 р., 30 жовтня — Мудроське перемир'я з Туреччиною.
- 1918 р., 3 листопада — капітуляція Австро-Угорщини.
- 1918 р.,
3 — 9 листопада — революція в Німеччині. Ліквідація монархії та проголошення республіки.
- 1918 р., 11 листопада — підписання Комп'єнського перемир'я Німеччиною з країнами Антанти.